

ERNEST HEMINGWAY: ELBESZÉLÉSEK

Vakok Elektronikus Könyvtára
Javította, tördelte: Dr. Kiss István; 2003.

INDIÁN TÁBOR

A tóparton még egy kihúzott csónak feküdt. A két indián várakozva állt.

Nick és apja a farülésre került, az indiánok eltolták a csónakot, s az egyik beugrott evezni. George bácsi a tábori csónak farába ült. A fiatal indián eltolta a tábori csónakot, s beszállt, hogy George bácsit átvigye. A két csónak sötétben indult el. Nick jóval maguk előtt hallotta a ködben a másik csónak evezővilláit. Az indiánok gyors, kurta csapásokkal eveztek. Nick hátradült, apja átfogta a karjával. Hideg volt a vízben. Az indián, aki velük evezett, nagyon keményen dolgozott, de a másik csónak mindjobban megelőzte őket a ködben.

- Hova megyünk, papa? - kérdezte Nick.

- Át az indián táborba. Egy indián nő nagyon beteg.

- Aha - mondta Nick.

Az öböl túlfelén partra futott a másik csónak, mire odaértek. George bácsi már szivarozott a sötétben. A fiatal indián felhúzta egy darabon a csónakot a partra. George bácsi mindkét indiánnak szivart adott.

A fiatal indián lámpát vitt, felmentek mögötte a partról, s átvágtak egy csuromharmatos réten. Aztán erdőbe értek, s egy ösvényen haladtak, azon eljutottak a fahordó úthoz, amely felvezetett a hegyekbe. A fahordó úton sokkal világosabb volt, mert kétoldalt kivágták a szálfákat. A fiatal indián megállt, elfújta a lámpáját, s mentek tovább az úton.

Az útkanyarral fordultak, ekkor egy kutya jött elő ugatva. Szemben fény világított a kunyhókból, itt laktak az indián kéreghántók. Újabb kutyák rontottak nekik. A két indián visszaküldte őket a kunyhókhoz. Az úthoz legközelebb eső kunyhó ablaka világos volt. Egy öregasszony állt a kunyhóbejáratnál, kezében lámpa. Benn faágyon fiatal indián asszony feküdt. Két napja próbálta már a gyereket megszülni. A tábor valamennyi öregasszonya segédkezett neki. A férfiak kivonultak az útra, ott ültek a sötétben, s dohányoztak, távol az asszony lármájától. Éppen felsikoltott, mikor Nick és a két indián belépett a kunyhóba, apja és George bácsi után. Az alsó ágyon feküdt, nagy, dagadt teste felnyomta a takarót. Fejét oldalra fordította. A felső ágyon hevert a férje. Három nappal ezelőtt igen csúnyán megvágta baltával a lábát. Pipázott. A szobában nagyon rossz szag volt.

Nick apja megparancsolta, hogy tegyenek vizet a kályhára, s amíg a víz melegedett, ő Nickkel beszélgetett.

- Ennek az asszonynak gyereke lesz, Nick - mondta.

- Tudom - mondta Nick.

- Nem tudod - mondta az apja. - Ide figyelj. Most van abban, amit vajúdnak hívnak. A kisbaba meg akar születni, s az asszony is meg akarja szülni. Minden izma azon igyekszik, hogy a baba megszülessen. Ez történik olyankor, amikor sikoltozik.

- Értem - mondta Nick.

Éppen akkor felkiáltott az asszony.

- Ó, papa, nem tudsz neki adni valamit, amitől abbahagyja a sikoltozást? - kérdezte Nick.

- Nem. Nincs semmi érzéstelenítóm - mondta az apja. - De a sikoltozás nem érdekes. Én nem is hallom, mert nem érdekes.

A férj a felső ágyon a fal felé fordult.

A konyhán dolgozó asszony intett az orvosnak, hogy forró a víz. Nick apja kiment a konyhába, s a fele vizet átöntötte a nagy üstből a mosdótálba. Zsebkendőből kibugyolált különböző dolgokat, s beletette őket a vízbe, amit az üstben hagyott.

- Ennek forrni kell - mondta, s dörzsölni kezdte a kezét a mosdótál forró vizében egy darab szappannal, amelyet a táborból hozott magával. Nick nézte az apja két kezét, amint egymást dörzsölik a szappannal. Apja nagyon alaposan és gondosan megmosta a kezét, s közben beszélt.

- Tudod, Nick, a kisbabáknak fejfelé előre kellene születniük, de néha nem így születnek. Ha nem, olyankor egy csomó bajt csinálnak mindenkinek. Lehet, hogy ezt az asszonyt meg kell operálnom. Nemsokára megtudjuk. Mikor megfelelőnek találta már a kezét, bement, és munkához látott.

- Hajtsd föl a takarót, légy szíves, George - mondta. - Nem akarok hozzányúlni.

Később, mikor operálni kezdett, George bácsi és három indián fogta le az asszonyt. Az megharapta George bácsi kezét, és George bácsi azt mondta: - Átkozott indián szuka! -, és a fiatal indián, aki csónakon áthozta George bácsit, nevetett rajta. Nick tartotta a mosdótálat apjának. Hosszú ideig tartott a dolog.

Apja fölemelte az újszülöttet, és megütögette az arcát, hogy megindítsa a lélegzést, aztán átadta az öregasszonynak.

- Fiú, látod, Nick - mondta. - Tetszik az asszisztensmesterség?

- Tetszik - mondta Nick. Félrenézett, hogy ne lássa, mit csinál az apja.

- Ez az. Most már jó lesz - mondta az apja, és valamit a mosdótálba tett.

Nick nem nézett oda.

- Most még néhány öltés kell - mondta az apja. - Ha akarod, megnézheted, Nick, ha nem, nem. Összevarrom a vágást, amit csináltam.

Nick nem nézte. Kíváncsisága hosszú időre lelohadt. Apja befejezte, és felállt. George bácsi és a három indián férfi is felállt. Nick kivitte a mosdótálat a konyhába.

George bácsi a karját nézegette. A fiatal indián visszaemlékezően mosolygott.

- Teszek rá egy kis hiperoxidot, George - mondta az orvos.

Az indián asszony fölé hajolt. Az már nyugodt volt, és nagyon sápadt. Szemét lecsukta. Nem tudott sem arról, mi lett az újszülöttel, sem másról.

- Reggel visszajövök - mondta az orvos, és felegyenesedett. - Délre itt kell lennie az ápolónőnek St. Ignace-ból, ő majd hoz mindent, amire szükségük van. Izgatott és beszédes volt, mint a labdarúgók a mérkőzés után az öltözőben.

- Ez az orvosi lapba való, George - mondta. - Császármetszés zsebkéssel, és a varrás viaszolt horgászszelőkével.

George a bácsi a falnak támaszkodott, karját nézte.

- Hát te nagy ember vagy, az ám - mondta.

- Kellott volna egy pillantást vetni a büszke apára. Azok állják a legrosszabbul ezeket a kis ügyeket - mondta az

orvos. - Meg kell mondanom, ez elég csendesen viselkedett.

Leemelte a takarót az indián fejről. Kezét nedvesen húzta vissza. Egyik kezében lámpával fellépett az alsó ágy peremére, és bevilágított. Az indián arccal a falnak fordult. Torka egyik fülétől a másikig el volt vágva. Vére tócsában folyt össze oda, ahol teste besüppedt az ágyat. Feje a bal karján nyugodott. A nyitott borotva, élével felfelé, a pokrócon feküdt.

- Vidd ki Nicket a kunyhóból, George - mondta az orvos. Nem volt rá szükség. Nick a konyhaajtóban állt, s jól látta a felső ágyat, mikor apja egyik kezében a lámpával visszabillentette az indián fejét.

Éppen hajnalodni kezdett, mikor a fahordó úton visszafelé ballagtak a tóhoz.

- Nagyon sajnálom, hogy elhoztalak, Nickie - mondta az apa, akiből teljesen eltűnt az operáció utáni vidámság -, kár volt ilyen szörnyű heccen keresztülmenned.

- Az asszonyoknak mindig ilyen nehéz a szülés? - kérdezte Nick.

- Nem, ez nagyon-nagyon kivételes eset volt.

- Miért ölte meg magát, papa?

- Nem tudom, Nick. Nem bírta a dolgot, azt hiszem.

- Sokan megölik magukat, papa?

- Nem nagyon sokan, Nick.

- Sok asszony?

- Asszonyok nem nagyon.

- Sohase?

- De igen. Néha megölik magukat.

- Papa.

- Tessék.

- Hova ment George bácsi?

- Hamarosan előkerül.

- Nehéz meghalni, papa?

- Nem, azt hiszem, elég könnyű, Nick. Minden attól függ.

A csónakba ültek, Nick a farába, apja evezett. A nap

éppen jött fel a hegyek mögül. Feketesügér ugrott,

körözött utána a víz. Nick húzta a vízben a kezét.

Melegnek érezte a reggel metsző hűvösségében.

Kora reggel a tavon, a csónak farában, míg apja evezett, biztosan érezte, hogy ő sose fog meghalni.

Szász Imre fordítása

BÉRGYILKOSOK

A Henry-büfé ajtaja kinyílt, és két férfi lépett be rajta. Leültek a pult mellé.

- Mit adhatok? - kérdezte tőlük George.

- Nem tudom - mondta az egyik férfi. - Mit akarsz enni, Al?

- Nem tudom - mondta Al. - Nem tudom, mit akarok enni.

Odakünn sötétedett. Az utcai lámpa fénye bevilágított az

ablakon. A két férfi a pultnál az étlapot tanulmányozta.

A pult másik végéről Nick Adams figyelte őket. George-dzsal beszélgetett, mikor bejöttek.

- Nekem hozzon vesepecsenyét almamártással és burgonyapürével - mondta az első férfi.

- Még nem készült el.

- Mi a fenének írja rá akkor az étlapra?

- Az vacsorára van - magyarázta George. - Hat óraker lehet megrendelni.

George a pult mögötti faliórára nézett.

- Most öt óra van.

- Az órán húsz perccel már el is múlt - mondta a másik.

- Húsz percet siet.
- Ugyan menjen a fenébe az órával - mondta az első férfi.
- Mit tud enni adni?
- Adhatok valamilyen szendvicset - mondta George. -
Kaphatnak sonkát tojással, szalonnát tojással, májat és szalonnát, vagy egy szelet sült húst.
- Adjon csirkekroketet zöldborsóval, tejfölös mártással és burgonyapürével.
- Az a vacsora.
- Amire gusztusunk támad, az mind csak vacsorára van, mi? Maga jól kitol velünk.
- Adhatok sonkát tojással, szalonnát tojással, májat.
- Nekem hozzon sonkát tojással - mondta az, akit az imént Alnak szólítottak. Keménykalap volt a fején, fekete felöltője elöl végig begombolva. Arca kicsi volt és fehér, s ajkát összeszorította. Selyemsál volt rajta és kesztyű.
- Nekem adjon szalonnát tojással - mondta a másik férfi. Körülbelül ugyanolyan termetű volt, mint Al. Arcuk különbözött egymástól, de úgy öltözködtek, mint az ikrek. Mindkettő szűkre szabott felöltőt viselt. Előredőlve ültek, könyöküket a pultra támasztották.
- Van valami innivaló? - kérdezte Al.
- Ezüstsör, bevo, gyömbérsör - mondta George.
- Azt kérdeztem, innivaló van-e.
- Csak amit mondtam.
- Klassz város ez - mondta a másik. - Hogy hívják?
- Summit.
- Hallottál már róla? - kérdezte Al a barátját.
- Nem - mondta a barátja.
- Mit csinálnak itt a népek esténként? - kérdezte Al.
- Vacsoráznak - mondta a barátja. - Mind ide járnak, és nagy vacsorákat esznek.
- Helyes - mondta George.
- Szóval maga azt gondolja, hogy ez helyes? - kérdezte Al George-tól.
- Persze.
- Maga nagyokos, ugye?
- Persze - mondta George.
- Hát nem az - mondta a másik kistermetű férfi. - Vagy az, Al?
- Hülye - mondta Al. Nick felé fordult.
- Magát hogy hívják?
- Adams.
- Még egy nagyokos - mondta Al. - Hát nem nagyokos, Max?
- Ez a város tele van nagyokosokkal - mondta Max. George letette a pultra a két tányért, az egyiket sonka tojással, a másikon szalonna tojással. Letette a két körítést is, zsírban sült burgonyát, és becsukta a konyhába nyíló tolóablakot.
- Melyik az öné? - kérdezte Altól.
- Nem emlékszik?
- A sonka tojással.
- Na, látod, ugye, milyen nagyokos - mondta Max. Előrehajolt, és maga elé húzta a sonkát tojással. Mindkét férfi kesztyűben evett. George figyelte őket evés közben.
- Mit néz? - pillantott rá Max George-ra.
- Semmit.
- De a fancsali szentségit, igenis nézett. Engem nézett.
- Lehet, hogy csak tréfál a fiú, Max - mondta Al. George nevetett.
- Csak ne nevéssen - mondta neki Max. - Maga egyáltalán ne nevéssen, érti?
- Rendben van - mondta George.

- Szóval ő azt hiszi, hogy rendben van. - Max Alhoz fordult. - Azt hiszi, rendben van. Jó, mi?

- Felveti az ész - mondta Al. A két férfi tovább evett.

- Mi annak a nagyokosnak a neve ott a pult végénél? - kérdezte Al Maxtól.

- Hé, nagyokos - mondta Max Nicknek. - Menjen át a pult másik oldalára, oda, a barátjához.

- Mi ez, kérem? - kérdezte Nick.

- Semmi - mondta Al. Nick átment a pult mögött a másik oldalra.

- Mi ez, kérem? - kérdezte George.

- Semmi köze hozzá - mondta Al. - Ki van kinn a konyhában?

- A néger.

- Hogyhogy a néger?

- A néger, aki főz.

- Szóljon neki, hogy jöjjön be.

- Hát ez meg mi?

- Szóljon neki, hogy jöjjön be.

- Mit gondolnak maguk, hol vannak?

- Azt csak bízva ránk, tudjuk mi jól, hol vagyunk - mondta a Max névre hallgató férfi. - Hülyének néz maga minket?

- Te beszélsz hülyeségeket - mondta neki Al. - Mi a francnak állsz le vitatkozni ezzel a kölyökkel? Hallja-e - mondta George-nak -,mondja meg a négernek, hogy jöjjön ki ide.

- Mit akarnak vele?

- Semmit. Gondolkozzék csak, nagyokos. Mit akarnánk egy négerrel csinálni?

George kinyitotta a konyhai tálalónyílást. - Sam - kiáltotta. - Gyere be egy percre.

A konyhaajtó kinyílt, és a néger bejött. - Mi az? - kérdezte Sam. A két férfi a pult mellett jól megnézte.

- Rendben van, néger. Állj csak meg ott - mondta Al. Sam, a néger, ott állt kötényében, és a pultnál ülő két férfira nézett. - Igen, uram - mondta. Al leszállt a bárszékről.

- Hátramegyek a konyhába a négerrel és ezzel a nagyokossal - mondta. - Menj vissza a konyhába, néger. Maga is menjen velem, nagyokos. - A kis ember elindult Nick és Sam, a szakács után, hátra a konyhába. Az ajtó becsukódott mögöttük. A Max névre hallgató férfi ott ült a pultnál, szemben George-dzsal. Nem George-ra nézett, hanem a tükörbe, a bárpult mögötti falon. A Henry-büfét italboltból alakították át étkezdévé.

- Na, mi van, nagyokos - mondta Max, miközben nézett a tükörbe -, miért nem szól?

- Nem értem, mi ez.

- Hé, Al - kiáltotta Max. - A nagyokos azt szeretné tudni, mi ez.

- Miért nem mondd meg neki?

- Maga mit gondol, miről van itt szó?

- Nem tudom.

- Mégis mit gondol?

Max egész idő alatt a tükörbe nézett, miközben beszélt.

- Nem akarom megmondani.

- Hé, Al, a nagyokos nem akarja megmondani, hogy mit gondol, mi történik itt.

- Hallom jól, mit mondasz - szólt Al a konyhából.

Feltámasztotta a tolóablakot egy ketchupos üveggel. - Hallja, nagyokos - mondta George-nak a konyhából. - Álljon egy kicsit odább a söntéstől. Te pedig, Max, menj egy kicsit bal felé. - Úgy rendelkezett, mint mikor egy

fényképész csoportképet állít be.

- No, nyissa ki a bagólesőjét, nagyokos - mondta Max. -

Mit gondol, mi fog történni?

George nem szólt semmit.

- Majd én megmondom magának - mondta Max. - Megölünk egy svédet. Ismer maga egy Ole Andreson nevű nagydarab svédet?

- Ismerek.

- Ide jár étkezni minden este, ugye?

- Néha ide jár.

- Hat órakor jön, ugye?

- Már ha jön.

- Ezt mi mind tudjuk, nagyokos - szólt Max. - Beszéljen másról. Jár moziba?

- Néha.

- Gyakrabban kellene moziba járnia. A mozi jót tesz az olyan nagyokosoknak, mint maga.

- Miért ölik meg Ole Andresont? Mit ártott az maguknak?

- Nem is volt rá módja, hogy ártson. Soha nem is látott bennünket.

- És nem is fog látni bennünket, csak egyetlenegyszer - mondta Al a konyhából.

- Akkor miért ölik meg? - kérdezte George.

- Egy barátunk kérésére öljük meg. Csak hogy szívességet tegyünk egy barátunknak, nagyokos.

- Fogd már be a szádat - mondta Al a konyhából. -

Átkozottul sokat beszélsz.

- Hát valamivel szórakoztatnom kell ezt a nagyokost.

Igaz-e, nagyokos?

- Rémes, mennyit jár a szád - mondta Al. - A néger meg az én nagyokosom szépen elszórakoznak egymás közt, úgy összehoztam én őket, simán, mint két barátnőt a zárdában.

- Voltál te már zárdában?

- Azt sose tudhatod.

- Csak kóser zárdában lehettél. Ismerlek.

George felnézett az órára.

- Ha bárki bejön, mondja neki, hogy a szakács elment, és ha nem tágít, mondja, hogy hátramegy a konyhába, és maga készíti el az ételt. Megértette, nagyokos?

- Rendben van - mondta George. - Utána mit csinálnak velünk?

- Az attól függ - mondta Max. - Az ilyesmit sose tudja az ember előre.

George felnézett az órára.

Negyed hét volt. Kinyílt az utcai ajtó, és egy villamosvezető lépett be rajta.

- Helló, George - mondta. - Kaphatok vacsorát?

- Sam elment - mondta George. - Körülbelül egy fél óra múlva jön csak vissza.

- Akkor megyek is tovább - mondta a vezető. George

felnézett az órára. Húsz perccel múlt hat.

- Ezt jól csinálta, nagyokos - mondta Max. - Derék kis gentleman maga.

- Tudta, hogy különben szétloccsantom a fejét - mondta Al a konyhából.

- Dehogyan - mondta Max. - Nem erről van szó. A nagyokos rendes gyerek. Helyes fiú. Tetszik nekem.

Még két ember jött be az étkezdébe. Egyik miatt George kiment a konyhába, és összeütött egy sonkás és tojásos szendvicset, amit az illető magával akart vinni. Benn a konyhában látta Alt, aki keménykalapját a feje búbjára tolta, és ült egy széken a tolóablak mellett, és egy lefűrészelt csövű vadászfegyvert támasztott a széknek. Nick és a szakács a sarokban állt háttal egymásnak és

mindkettőjük szája be volt tömve törlőruhával. George elkészítette a szendvicset, becsomagolta zsírpapírba, betette egy papírzacskóba, magával vitte, a férfi kifizette az árát és elment.

- A nagyokos mindent el tud végezni - mondta Max. - Tud főzni, meg minden. Jó felesége lenne maga egy lánynak, nagyokos.

- Gondolja? - mondta George. - A barátjuk, Ole Andreson, már nem jön.

- Adunk neki még tíz percet - mondta Max. Max figyelte a tükröt, és nézte az órát.

Az óra mutatója előbb hét órát, majd hét óra öt percet jelzett.

- Gyere, Al - mondta Max. - Azt hiszem, jobb, ha megyünk. Már nem jön.

- Adjunk neki még öt percet - mondta Al a konyhából.

Ez alatt az öt perc alatt bejött egy férfi, és George közölte vele, hogy a szakács beteg.

- Mi a frászáért nem fogad másik szakácsot? - kérdezte a férfi. - Tudtommal büféje van. - Ezzel kiment.

- Gyere, Al - mondta Max.

- Mi legyen a két nagyokossal meg a négerrel?

- Felőlük nyugodtak lehetünk.

- Gondolod?

- Persze. Ezzel végeztünk.

- Nekem ez nem tetszik - mondta Al. - Hanyag munka. Túl sokat beszélsz.

- Menj a pokolba - mondta Max. - Szórakoznunk kell egy kicsit, nem igaz? +

- Mégiscsak túl sokat jár a szád - mondta Al. Kijött a konyhából. A lefűrészelt csövű vadászfegyver egy kissé kidudorodott szűkre szabott felöltője alatt. Lesimította a kabátját kesztyűs kezével.

- Viszontlátásra, nagyokos - mondta George-nak. - Nagy szerencséje van.

- Ez a helyzet - mondta Max. - Lóversenyezni kellene magának, nagyokos.

A két férfi kiment az ajtón. George nézte őket az ablakon keresztül, amint elhaladtak az ívlámpa alatt, és átmentek az utca másik oldalára. Szűk felöltőjükben és keménykalapjukban olyanok voltak, mint két kabaréfigura. George hátrament a konyhába, s megszabadította Nicket és a szakácsot kötelékeiktől.

- Nekem ebből elég volt - mondta Sam, a szakács. - Nekem ebből elég volt.

Nick felállt. Még soha nem volt törlőruha a szájában.

- Mondd - szólt. - Mi a fene volt ez? - Igyekezett könnyedén venni a dolgot.

- Meg akarták ölni Ole Andresont - mondta George. - Agyon akarták lőni, mikor bejön vacsorázni.

- Ole Andresont?

- Azt.

A szakács hüvelykujjával tapogatta a szája szögletét.

- Mind a kettő elment?

- El - mondta George. - Elmentek.

- Nem tetszik nekem - mondta a szakács. - Egyáltalán nem tetszik nekem.

- Hallod-e - mondta George Nicknek. - Jól teszed, ha elmégy Ole Andresonhoz.

- Rendben van.

- Okosabb, ha nem csinálnak semmit - mondta Sam, a szakács. - Jobb ebből kimaradni.

- Ne menj, ha nem akarsz - mondta George.

- Nem mennek vele semmire, ha belekeverednek - mondta a

szakács. - Maradjanak csak ki belőle.

- Elmegyek hozzá - mondta Nick. - Hol lakik?

A szakács otthagya őket.

- Vannak, akik mindig mindent jobban tudnak.

- A Hirsch-penzióban - mondta George Nicknek.

- Elmegyek oda.

Künn egy ívlámpa átvilágított egy fa csupasz ágain. Nick ment felfelé az utcán a villamossínek mellett, és a következő ívlámpánál befordult egy mellékutcába. Három házzal feljebb volt a Hirsch-penzió. Nick felment a két lépcsőfokon, és megnyomta a csengőt. Egy asszony nyitott ajtót.

- Itthon van Ole Andreson?

- Beszélni akar velem?

- Igen, ha itthon van.

Nick felment az asszony után az emeletre, és hátra a folyosó végébe.

Az asszony kopogott az ajtón.

- Ki az?

- Valaki keresi, Mr. Andreson - mondta az asszony.

- Nick Adams vagyok.

- Jöjjön be.

Nick kinyitotta az ajtót, és bement a szobába. Ole Andreson ruhástul feküdt az ágyon. Azelőtt nehézsúlyú profi bokszoló volt, a teste jóval hosszabb volt az ágynál. A feje alatt két párna volt. Nem nézett Nickre.

- Mi az? - kérdezte.

- A Henry-büfében voltam - mondta Nick -, és bejött két alak, megkötöztek engem meg a szakácsot, és azt mondták, megölik magát.

Ostobán hangzott, amikor elmondta. Ole Andreson nem szólt rá semmit.

- Kiraktak minket a konyhába - folytatta Nick. - Magát le akarták löni, mikor bejön vacsorázni.

Ole Andreson a falra bámult, és nem szólt semmit.

- George úgy gondolta, hogy jobb lesz, ha eljövök, és elmondom magának.

- Nem tehetek semmit - mondta Ole Andreson.

- Elmondom, hogy néztek ki.

- Nem akarom tudni, hogy néztek ki - mondta Ole Andreson.

A falat nézte. - Köszönöm, hogy eljött és megmondta.

- Az csak természetes.

Nick nézte a nagydarab embert, amint feküdt az ágyon.

- Nem akarja, hogy elmenjek a rendőrségre, és szóljak nekik?

- Nem - mondta Ole Andreson. - Nem lenne semmi értelme.

- Tehetnék valamit?

- Nem. Semmit se tehet.

- Talán csak blöff volt.

- Nem. Nem volt blöff.

Ole Andreson a falnak fordult.

- Csak arról van szó - mondta, és a fal felé beszélt -, nem bírom rászánni magamat, hogy elmenjek hazulról...

Egész nap itthon voltam.

- Nem tudna eltűnni a városból?

- Nem - mondta Ole Andreson. - Abból már elegendem van, hogy a világban kószáljak.

A falat nézte.

- Itt nincs mit tenni.

- Nem tudna mégis valamit kitalálni?

- Nem. Butaságot csináltam. - Ugyanazon a színtelen

hangon beszélt. - Itt nincs mit tenni. Majd egy idő múlva rászánom magamat, hogy elmenjek hazulról.

- Hát akkor én visszamegyek George-hoz, és elmondom neki

- szólt Nick.
- Visszontlátásra - mondta Ole Andreson. Nem nézett Nickre. - Köszönöm szépen, hogy eljött.
Nick kiment. Amint becsukta az ajtót, látta, hogy Ole Andreson ruhástul fekszik az ágyon, és a falat bámulja.
- Egész nap a szobájában volt - mondta a penziósnő lenn a földszinten. - Azt hiszem, nem érzi jól magát. Mondtam neki: "Mr. Andreson, el kellene mennie hazulról, és sétálnia egyet, hiszen olyan szép őszi nap van." De nem volt kedve hozzá.
- Nem akar elmenni hazulról.
- Sajnálom, hogy nem érzi jól magát - mondta az asszony.
- Nagyon kedves ember. Bokszoló volt, tudja.
- Tudom.
- Nem látszik meg rajta, csak az arcán - mondta az asszony. Az utcai ajtó előtt álltak, úgy beszélgettek. - Olyan szelíd ember.
- Hát akkor jó éjszakát, Mrs. Hirsch - mondta Nick.
- Én nem vagyok Mrs. Hirsch - mondta az asszony. - Ő a tulajdonos. Én csak vezetem a penziót helyette. Én Mrs. Bell vagyok.
- Hát akkor jó éjszakát, Mrs. Bell - mondta Nick.
- Jó éjszakát - mondta az asszony.
Nick ment fel a sötét utcán a sarki ívlámpáig, és azután a villamossínek mentén a Henry-büféig. George bent volt a pult mögött.
- Beszéltél Ole-lal?
- Beszéltem - mondta Nick. - A szobájában van, és nem akar elmenni hazulról.
A szakács kinyitotta a konyhaajtót, mikor meghallotta Nick hangját.
- Még csak meg se hallgatom - mondta, és becsukta az ajtót.
- Elmondtad neki? - kérdezte George.
- Persze. Elmondtam neki, de tudja, miről van szó.
- Mit szándékozik tenni?
- Semmit.
- Meg fogják ölni.
- Én is azt hiszem.
- Valamibe belekeveredhetett Chicagóban.
- Valószínűleg - mondta Nick.
- Pokoli ügy.
- Rémes - mondta Nick.
Többet nem is szóltak, George lenyúlt egy törlőruháért, és letörölte a pultot.
- Vajon mit csinálhatott? - mondta Nick.
- Átejtett valakit. Ezért szokták őket megölni.
- Én eltűnök ebből a városból - mondta Nick.
- Helyes - mondta George. - Azt jól teszed.
- Rá se bírok gondolni, hogy csak vár a szobájában, és tudja, hogy ki fogják nyírni. Nem, ez szörnyű.
- Hát - mondta George -, jobb, ha nem gondolsz rá.
Máthé Elek fordítása

ÖTVEN RONGY

- Hogy érzed magad, Jack? - kérdeztem.
- Láttad te már ezt a Walcottot? - kérdi erre Jack.
- Csak tornateremben.
- Hát - mondja Jack - rettentő szerencsére lesz szükségem a fickó ellen.
- Meg se tud ütni téged, Jack - szólt közbe Soldier.
- Bár igazad lenne.
- Még egy marék söréttel se tudna eltalálni.

- Kiegyeznék a sörétben - mondja Jack. - Nem is bánám a sörétet.

- Olyan az a fickó, mint akit könnyű megütni - szóltam bele.

- Az biztos, hogy nem bírja majd sokáig - mondja Jack. - Nem bírja úgy az ütéseket, mint te, Jerry vagy én. De pillanatnyilag nagyon jó formában van.

- Kikészíted a balegyeneseddel.

- Lehet - mondja Jack. - Persze. Megvan az esélyem.

- Készítsd ki, mint Richie Lewist.

- Richie Lewist - mondta Jack. - Azt a biboldót! Ott ültünk hárman Hanleyéknél: Jack Brennan, Soldier Bartlett és én. A szomszéd asztalnál két sarkangyal iszogatózott.

- Mi bajod a biboldókkal? - szólt oda az egyik. - Mi bajod a biboldókkal, te ír sült paraszt?

- Na, tessék - mondja Jack. - Ezt megkaptam.

- Biboldók - okoskodik a sarkangyal. - Ezek az ír proosztók mindig csak zsidóznak. Mi bajod a zsidókkal?

- Gyerünk, álljunk odább!

- Biboldók! - okoskodik tovább a sarkangyal. - Látott téged valaki egy pohár italt is fizetni? A feleséged minden reggel bevarrja a zsebeidet. Ezek az ír proosztók az örökös zsidózásukkal! Richie Lewis szétverné a fejedet.

- Biztosan - feleli Jack. - Ti meg ajándékozzátok el a mindjárt megmondom micsodátokat, jó? Kimentünk. Ilyen volt Jack. Ami a szívéen, az a száján. Odaát Jerseyben, Danny Hogan edzőtáborában kezdte el az edzést. Szép volt odakint, de Jacknek nem nagyon tetszett. Nem szeretett távol lenni a feleségétől meg a gyerekektől, és csaknem egész idő alatt durcás volt, mogorva. Engem bírt, és nagyon szépen megfértünk egymással, Hogannel is összefért, de Soldier Bartlett egy idő után kezdett az idegeire menni. Az edzőtáborban valóóságos istenátka az olyan heccmester, akinek már bezápultak a mókái. Soldier egyre húzta Jacket, egyre csak húzta egész idő alatt. Nem volt ez sem mulatságos, sem túlságosan hasznos dolog, Jack pedig kezdett kikészülni.

A vicckészlet ilyesmiből állt: Jack éppen befejezte a súlyemelést meg a homokzsákolást, és felhúzta a kesztyűket.

- Jössz dolgozni? - kérdi Soldiert.

- Persze. Mit akarsz, mit dolgozzam? - kérdi vissza Soldier. - Akarod, hogy olyan keményen kezelésbe vegyelek, mint Walcott? Akarod, hogy kiüsselek néhányszor?

- Erről van szó - feleli Jack. De azért nem tetszett neki a dolog.

Egyik reggel mindhárman kint voltunk az országúton. Elég messzire mentünk, és már éppen indultunk vissza. Három percig alaposan kiléptünk. Jackre nem lehetett volna rámondani, hogy gyors futó. A szorítóban, ha kényszerítették, elég fürge volt a mozgása, de az országúton meglehetősen lassú. Soldier egész idő alatt húzta. Felértünk a dombra, a farmhoz.

- Hát, szóval - mondja ekkor Jack. - Jobban teszed, ha visszamész a városba, Soldier.

- Hogy mondod?

- Jobban teszed, ha visszamész a városba, és ott is maradsz.

- Mi bajod van?

- Rosszul vagyok a szövegedtől.

- Igazán? - kérdi Soldier.
- Igazán - feleli rá Jack.
- Akkor leszel te csak igazán rosszul, ha Walcott kikészít.
- Helyes - mondja Jack. - Meglehet. Most viszont biztos, hogy te készítesz ki.
Így hát Soldier még aznap reggel visszautazott a városba. Lekísértem a vonathoz. Soldier most jámboran viselkedett, és sértve érezte magát.
- Hisz én csak ugrattam - magyarázta, ahogy ott várakoztunk a peronon. - Nem tehet ő ilyet velem, Jerry.
- Jack ideges és rosszkedvű - mondtam. - Pedig jó fiú, Soldier.
- Fenéket jó fiú! Soha ebben a bűdös életben nem volt jó fiú!
- Hát - mondtam - viszlát, Soldier.
Bejött a vonat, Soldier, bőrönddel a kezében, felkapaszkodott rá.
- Viszlát, Jerry - szólt vissza. - Benézel a városba még a mérkőzés előtt?
- Nem hiszem.
- Hát majd találkozunk.
Belépett a fülkébe, a kalauz jelt adott, és a vonat kifutott az állomásról.
Visszazöttyögtem a szekérrel a táborba. Jack a teraszon levelet írt a feleségének. A posta már megérkezett, megkaptam az újságokat. Átmentem a terasz másik oldalára, letelepedtem, hogy olvassak. Hogan lépett ki az ajtón, és odajött hozzám.
- Jack összehalászott Soldierrel?
- Össze nem halásztak - feleltem. - Csak éppen visszaküldte a városba.
- Tudtam előre - mondta Hogan. - Sosem szerette túlságosan Soldiert.
- Nem bizony. Nem sok embert szeret.
- Elég hideg természetű - mondta Hogan.
- Hát énvelem mindig kedves volt.
- Velem is - mondta Hogan. - Nem mondhatok rá semmit. De azért mégiscsak hideg természetű.
Hogan bement, én meg ott üldögéltem a teraszon, és olvastam az újságokat. Éppen most fordult ősziestre az idő, és arra fent Jerseyben, a dombok között, nagyon szép a vidék. Amikor elolvastam az újságot, csak ültem ott, néztem a tájat, és odalent az erdő mellett az országutat, ahogy a robogó autók magasra kavarják a port. Kellemes volt az idő, és csodaszép a táj. Hogan az ajtóhoz jött, én meg azt kérdeztem:
- Mondd csak, akad erre valami puskacsőre való?
- Legfeljebb ha verebek - felelte Hogan.
- Olvastad az újságot? - kérdeztem.
- Van benne valami?
- Sande háromszoros pénzt fizetett tegnap.
- Ezt már tegnap éjjel megtelefonálták nekem.
- Nem maradsz le a dolgokról, igaz, Hogan? - kérdeztem.
- Hát igyekszem tartani a vonalat - mondta Hogan.
- Mi van Jackkel? Még mindig játszik?
- Jack? - kérdezte Hogan. - Mit tudhatja róla az ember? Jack éppen most tűnt fel a terasz sarkánál, kezében a levéllel. Kötött mellény, ócska nadrág és bokszcipő volt rajta.
- Van egy bélyeged, Hogan? - kérdi.
- Add ide a levelet - feleli Hogan. - Majd én feladom.
- Mondd csak, Jack - kérdeztem tőle. - Szoktál te lóversenyezni?

- Persze.
- Tudtam. Emlékeztem, hogy gyakran láttalak odakint Sheepsheadben.
- És miért hagytad abba? - kérdezte Hogan.
- Vesztettem.
Jack leült mellém a teraszon. Hátával egy oszlopnak támaszkodott. Lehunyta a szemét a napsütésben.
- Hozzak egy széket? - kérdezte Hogan.
- Nem - mondta Jack. - Jó így.
- Szép napunk van - mondtam. - Csodaszép odakint a táj.
- Még sokkal szebb volna a városban, az asszonnyal.
- No hiszen, már csak egy heted van hátra.
- Igen - mondja Jack. - Úgy is van.
Üldögéltünk ott a teraszon. Hogan odabent volt, az irodában.
- Mit gondolsz, milyen formában vagyok? - kérdezte Jack.
- Hát azt sosem lehet tudni - feleltem. - Egy heted van még hátra, hogy formába lendülj.
- Ne szédíts.
- Szóval - mondtam - nem vagy rendben.
- Nem tudok aludni - mondta Jack.
- Pár nap alatt összeszeded magad.
- Nem - mondta Jack. - Rám jött az álmatlanság.
- Mi nyomja a lelkedet?
- Hiányzik az asszony.
- Hozasd ide.
- Nem - mondja Jack. - Ahhoz már öreg vagyok.
- Lefekvés előtt jó nagyot sétálunk, az majd jót tesz, és fáradt leszel utána.
- Fáradt! - mondja Jack. - Hisz állandóan fáradt vagyok. Egész héten ilyen állapotban volt. Éjszakánként nem aludt, reggel meg úgy érezte felkeléskor, hogy még ökölbe sem tudja szorítani a kezét.
- Olyan szikkadt, mint a szegényházi kalács - mondta Hogan. - Teljesen formán kívül van.
- Még sosem láttam Walcottot - feleltem erre.
- Agyonveri Jacket - mondta Hogan. - Széttépi.
- Hát - feleltem - egyszer mindenkit elkap a kerék.
- De nem ennyire - mondta Hogan. - Azt gondolják majd, Jack nem is volt edzésben. Rossz fényt vet a táborra.
- Hallottad, mit mondtak Jackről az újságírók?
- Már hogyné hallottam volna! Azt mondják, hogy szörnyű állapotban van. Azt mondják, nem lenne szabad a ringbe engedni.
- Az újságírók - mondtam - mindig bakot lőnek, nem?
- De - mondta Hogan. - Most az egyszer igazuk van.
- Értenek is ezek ahhoz, jó formában van-e valaki vagy sem.
- Annyira azért nem hülyék - mondta Hogan.
- Ahhoz értettek, hogy Toledóban Willardot kiáltsák ki esélyesnek. Kérdezd csak meg ezt a firkás Lardnert, hogy is volt, amikor Toledóban Willardot kiáltotta ki esélyesnek.
- Ugyan, Lardner ott se volt - mondta Hogan. - Ő csak nagy mérkőzésekről ír.
- Mit érdekel engem a nevük - mondtam. - Mi a fenéhez értenek ezek egyáltalán? Írni talán tudnak... de mi a fenéhez értenek?
- Azt azért te sem képzeled, hogy Jack formában van, igaz? - kérdezte Hogan.
- Azt nem. Kikészült. Még csak az hiányzik, hogy Corbett őt kiáltsa ki esélyesnek, akkor aztán lőttek mindennek.
- Hát pedig Corbett őt kiáltja majd ki - véli Hogan.
- Az már igaz. Őt kiáltja ki.

Jack aznap éjjel sem aludt semmit. Másnap már a mérkőzés előtti utolsó nap volt. Reggeli után megint kint ültünk a teraszon.

- Min jár az eszed, Jack, amikor nem tudsz aludni? - kérdeztem.

- Hát kínozom magam - feleli Jack. - A bronxi telkem miatt meg a floridai telkem miatt. Meg a gyerekek miatt. Meg az asszony miatt. Néha a mérkőzésekre gondolok. Arra a bipsi Ted Lewisre gondolok, és mindjárt begerjedek. Van egypár részvényem, és azok miatt is kínozom magam. Egyáltalán, mi minden átkon nem jár az eszem olyankor?

- Hát - mondtam - holnap éjjel már túl leszel az egészen.

- Persze - mondta Jack. - Az sokat segít, igaz? Azt hiszem, az majd mindent rendbe hoz. Biztos.

Egész nap ingerült volt. Semmit sem dolgoztunk. Jack éppen csak mozgott egy kicsit, hogy fellazuljanak az izmai. Néhány menet árnyékbokszolást végzett. De szemmel láthatóan azt sem valami jól. Egy kicsit gyakorolt az ugrókötéssel. Nem tudott megizzadni.

- Jobb lenne, ha egyáltalán nem dolgozna semmit - mondta Hogan.

Ott álltunk, és néztük, ahogy Jack kötelen ugrál.

- Már sohasem izzad?

- Nem tud izzadni.

- Gondolod, hogy valami nyavalyát szedett össze? A súlyával, ugye, sosem volt baj?

- Jack nem beteg. Csak már nem tartja össze belül semmi.

- Izzadnia kellene - mondta Hogan.

Jack odaszökdécselt elének a kötéllel. Fel-alá, előre-hátra ugrált előttünk, és minden harmadik ugrásnál keresztbe vetette a karját.

- No - szólt oda -, miről csipogtok, vészpipik?

- Azt hiszem, abba kellene hagynod a munkát, Jack - feleli Hogan. - Kiszikkadsz.

- Szörnyű - veti oda Jack, és tovább szökdécsel, keményen földhöz koppintva a kötelet.

Aznap délután John Collins látogatott ki a farmra. Jack odafent volt a szobájában. John autón érkezett a városból. Két barátja kísérte. Az autó megállt, és mindnyájan kiszálltak.

- Hol van Jack? - kérdezte tőlem John.

- Fent a szobájában, lefeküdt.

- Lefeküdt?

- Igen - mondtam.

- Hogy érzi magát?

A két fickóra néztem, akik Johnnal érkeztek.

- Ők is Jack barátai - mondta John.

- Elég rosszul - feleltem.

- Mi baja?

- Nem alszik.

- Nafene! - mondta John. - Ez az ír pali sosem tudott aludni.

- Nincs jól - szóltam.

- Nafene! - mondta John. - Soha sincs jól. Tíz éve van a kezem alatt, és még sosem volt jól.

A két fickó nevetett.

- Szeretném, ha megismernéd Mr. Morgant és Mr.

Steinfeltet - mondta John. - Ez itt Mr. Doyle, Jack edzője.

- Örvendek - mondtam.

- Menjünk fel, nézzük meg a fiút - szólt a Morgannek nevezett fickó.

- Kukkantsunk be hozzá - mondta Steinfelt.

Mindnyájan felmentünk.

- Hogan merre van? - érdeklődött John.
- Kint a pajtában, két páciensével - feleltem.
- Sokan vannak most idekint? - kérdezte John.
- Csak ezek ketten.
- Akkor nyugalmas fészek, ugye? - mondta Morgan.
- Igen - feleltem. - Nyugalmas.
Ott álltunk Jack szobája előtt. John bekopogott. Semmi válasz.
- Talán elaludt - mondtam.
- Mi a fenének alszik fényes nappal?
John lenyomta a kilincset, és mindnyájan bementünk. Jack az ágyon aludt. Hason feküdt, arcát a párnába fúrta. Átölelte a párnát.
- Hé, Jack! - szólt hozzá John.
Jack feje moccan egyet a párnán.
- Jack! - szólítja ismét John, és az ágy fölé hajol. Jack erre még mélyebben a párnába fúrta az arcát. John megérintette a vállát. Jack felült, és ránk bámult. Borotvátalan volt, ócska, kötött mellényt viselt.
- Az istenit! Miért nem hagytok aludni? - kérdi.
- Ne mérgeledj! - feleli John. - Nem akartalak felébreszteni.
- Ó, nem - mondja Jack. - A világért sem.
- Ismered Morgant és Steinfeltet?
- Örvendek - mondja Jack.
- Hogy érzi magát, Jack? - kérdi Morgan.
- Pompásan - feleli Jack. - Hogy érezném magam?
- Pompás színben van - szólt erre Steinfelt.
- Na, ugye - mondja Jack, aztán Johnhoz fordul: - Ide hallgass. Te vagy a menedzserem. Jó nagy dohányt markolsz fel. Hát mi a francnak nem jöttél ki, amikor itt voltak az újságírók? Azt akartad, hogy Jerry meg én beszéljünk velük?
- Lew mérkőzött aznap Philadelphiában - magyarázta John.
- Mit érdekel az engem - mondja Jack. - Te az én menedzserem vagy. Jó nagy dohányt markolsz fel, igaz? Philadelphiában egy fityinget sem keresel nekem, igaz? Mi a fészkes fenének nem vagy itt olyankor, amikor szükségem van rád?
- Hogan itt volt.
- Hogan - mondja Jack. - Hogan éppen olyan buta, mint én.
- Soldieh Bahtlett dolgozott itt magával egy darabig, igaz? - racsolta Steinfelt, hogy más irányba terelje a beszélgetést.
- Igen, itt volt - feleli Jack. - De még mennyire, hogy itt volt.
- Ide figyelj, Jerry - fordult hozzám John. - Megkeresnéd Hogant, és megmondanád neki, hogy körülbelül fél óra múlva szeretnék találkozni vele?
- Persze - válaszoltam.
- Mi a fenének ne maradhatna itt ő? - kérdezi erre Jack.
- Maradj csak itt, Jerry.
Morgan és Steinfelt egymásra nézett.
- Maradj nyugton, Jack - szólt rá John.
- Inkább megyek, és megkeresem Hogant - mondtam.
- Ha ki akarsz menni, akkor rendben van - feleli Jack. - De ezek közül itt senki se fog téged csak úgy kiküldeni.
- Megyek, megkeresem Hogant - mondtam.
Hogan odakint volt a pajtában berendezett tornatermében. Az edzőtábor két páciense volt ott vele, kezükön bokszkesztyű. Egyik sem akarta megütni a másikat, féltek, hogy a másik vissza talál ütni.
- Elég lesz - mondta Hogan, amikor megpillantott. -

Abbahagyhatják az öldöklést. Zuhanyozzanak le, uraim, aztán majd Bruce megdöngönyözi önöket. Azok kimásztak a kötelek közül, Hogan hozzám lépett.

- John Collins van itt két barátjával, Jackhez jöttek látogatóba - mondtam.

- Láttam, mikor erre jöttek a kocsijukon.

- Ki ez a két fickó Johnnal?

- Dörzsölt palinak mondják az ilyeneket - felelte Hogan.

- Nem ismered ezt a kettőt?

- Nem - mondtam.

- Happy Steinfeld és Lew Morgan. Játékbarlangjuk van.

- Hosszú ideig voltam távol - jegyeztem meg.

- Persze - mondta Hogan. - Az a Happy Steinfeld nagymenő a tőzsdén.

- Már hallottam a nevét - mondtam.

- Minden hájjal megkent pali - folytatta Hogan. - Spekuláns ez mind a kettő.

- Szóval - mondtam -, fél óra múlva szeretnének találkozni velünk.

- Ami azt jelenti, hogy fél óráig látni sem akarnak bennünket.

- Erről van szó.

- Gyerünk az irodába - ajánlotta Hogan. - Fene egye azt a két spekulánst.

Körülbelül harminc perc múlva felmentünk. Kopogtunk Jack ajtaján. Bentről beszélgetés hallatszott.

- Egy pillanat - szólta ki valaki.

- Fene a jó dolgukat - mondta Hogan. - Ha látni akarnak, lent vagyok az irodában.

Hallottuk, ahogy megcsikordul a kulcs. Steinfeld nyitotta ki az ajtót.

- Jöjjön csak be, Hogan - mondja. - Mindnyájan iszunk egyet.

- Helyes - mondja Hogan. - Ez már beszéd.

Bementünk. Jack az ágyon ült. John és Morgan egy-egy széken foglalt helyet, Steinfeld állt.

- Csoda titokzatos fiúk maguk így együtt - mondta Hogan.

- Helló, Danny - szól oda John.

- Helló, Danny - mondja Morgan is. Kezet ráznak.

Jack nem szól semmit. Most csak egyedül van, önmagával. Ócska kék gyapjűmellény van rajta, nadrág, lábán bokszcipő. Ráfért volna a borotválkozás. Steinfeld és Morgan elegáns. John is nagyon elegáns. Ahogy ott ült köztük, Jack csak egy nagydarab ír volt.

Steinfeld palackot húzott elő, Hogan poharakat hozott, és mindenki ivott. Jack és én csak egy pohárral, a többiek azonban nem álltak meg, és két-három pohárral hajtott fel mindegyikük.

- Tegyenek el valamit az útra is, visszafelé - mondta Hogan.

- Ne nyugtalankodjék, van még bőven - felelte Morgan.

Az első pohár óta Jack egy kortyot sem ivott. Felállt, és nézte a többieket. Most Morgan ült az ágyon, ugyanott, ahol az előbb Jack.

- Igyál, Jack - mondta John, és Jack kezébe nyomta a poharat meg az üveget.

- Nem - felelte Jack. - Sosem szerettem az ilyen tivornyázást.

Mindnyájan nevettek. Jack nem nevetett.

Már nagyon rózsás kedvükben voltak, amikor elmentek. Jack a teraszon állt, amikor beszálltak a kocsiba. Integettek neki.

- Viszlát - mondta Jack.

Megvacsoráztunk. Jack az étkezés alatt legfeljebb ennyit

mondott:

"Ideadnád ezt?" vagy "ideadnád azt?". Az edzőtábor két bennlakója is a mi asztalunknál evett. Kiderült, hogy egész rendes fickók. Amikor végeztünk az evéssel, kimentünk a teraszra. Korán sötétedett.

- Van kedved sétálni egyet, Jerry? - kérdezte Jack.

- Persze hogy van - feleltem.

Kabátba bújtunk, és indultunk kifelé. Az országútig jó darabot kellett gyalogolnunk. Autók suhantak el mellettünk, az út szélére húzódtunk előlük. Jack hallgatott. Éppen az útszéli bokrok közé léptünk, hogy egy nagy autó elroboghasson mellettünk, amikor Jack megszólalt:

- A fenébe ezzel a mászkálással. Gyerünk vissza Hoganékhez.

A domboldalon húzódó mellékútra kanyarodtunk, és átvágtunk a szántóföldeken, úgy tértünk vissza a táborba. A dombtetőn álló házból fény szűrődött ki. A bejárat elé kanyarodtunk.

Az ajtóban ott állt Hogan.

- Jólesett a séta? - kérdezte.

- Pompás volt - mondta Jack. - Ide hallgass, Hogan. Van egy kis piád?

- Persze hogy van - felelte Hogan. - Mi jutott eszedbe?

- Küldd fel a szobámba - mondta Jack. - Ma éjjel aludni fogok.

- Te vagy az orvos - állapította meg Hogan.

- Gyere fel a szobámba, Jerry - kérte Jack.

Odafent Jack leült az ágyra, és kezébe hajtotta az arcát.

- Csuda klassz élet, igaz? - kérdezte.

Hogan egy liter konyakot és két poharat hozott.

- Egy kis gyömbérsört nem kérsz?

- Mit képzelsz? Nem akarok én rosszul lenni!

- Csak kérdeztem - mondta Hogan.

- Iszol egy pohárral? - kérdezte Jack.

- Nem, köszönöm - mondta Hogan és kiment.

- Hát te, Jerry?

- Egyet megiszom veled - feleltem.

Jack két pohárba töltött.

- Önts bele egy kis vizet - figyelmeztettem.

- Igen - mondta Jack -, azt hiszem, úgy jobb lesz.

Megittuk a két konyakot, hallgattunk. Jack újra meg akarta tölteni a poharamat.

- Nem - szoltam -, nekem elég volt.

- Helyes - mondta Jack. Jókora adagot öntött magának, és vizet öntött hozzá. Már jobb kedve volt egy kissé.

- Csuda klassz társaság volt itt együtt ma délután - mondta. - Az a két pofa sosem kockáztat.

Hallgatott egy kicsit.

- Igazuk is van - szólalt meg újra. - Mi a fenének kockáztassanak?

- Nem akarsz még egy pohárral, Jerry? - kérdezte aztán. - Gyere, igyál velem.

- Nekem nem kell, Jack - feleltem.

- Csak még egyet igyál - kérlelt Jack. Kezdett elérzékenyülni.

- Rendben - egyeztem bele.

Jack töltött nekem, aztán egy jókora adagot magának is.

- Tudod - mondta -, eléggé szeretem a piát. Ha nem versenyzek, irtó sokat ittam volna.

- Persze.

- Tudod - folytatta Jack -, sok mindent szalasztottam el a bokszolás miatt.

- Sok pénzt kerestél.

- Sokat. Azért csinálom. Tudod, Jerry, sok mindent
elmulasztok most is.

- Mire gondolsz?

- Hát például - mondja Jack - ott van az asszony. Én
olyan sokat vagyok távol hazulról. Nem tesz az jót a
kislányaimnak. Azok az úri gyerekek majd megkérdik tőlük
"Ki a te papád?" "Az én papám Jack Brennan." Nem sok
örömük lesz benne.

- Hagyd a fenébe - mondtam. - Az a fontos, hogy pénzünk
legyen.

- Hát igen - mondja Jack. Pénzt elég szépen összeszedtem
nekik.

Még egy pohárral töltött. Az üveg már csaknem kiürült.

- Önts bele egy kis vizet - mondtam. Jack beleöntött egy
kis vizet.

- Tudod - kezdte újra. - Fogalmad sincs, mennyire
hiányzik nekem az asszony.

- Persze.

- Fogalmad sincs róla. El sem tudod képzelni, milyen ez.

- Idekint vidéken azért bizonyára könnyebb, mint a
városban.

- Hát az én számomra - mondta Jack - most teljesen
mindegy, hogy merre vagyok. És el se tudod képzelni, hogy
milyen ez.

- Igyál még egy pohárral!

- Kezdek részeg lenni? Hülyeségeket dumálok?

- Kezdesz egyenesbe jönni.

- El se tudod képzelni, milyen ez. Senki sem tudja
elképzelni, hogy milyen ez.

- Csak a feleséged - mondtam.

- Ő tudja - mondta Jack. - Ő nagyon is tudja. Ő tudja.
Biztosra veheted, hogy ő tudja.

- Önts bele egy kis vizet.

- Te, Jerry - mondja tovább Jack. - El sem tudod
képzelni, milyen ez így együtt.

Tökrészeg volt. Merően bámult rám. A merev tekintetéről
lehetett látni.

- Most aztán jól fogsz aludni! - mondtam.

- Ide figyelj, Jerry - mondja ekkor Jack. - Akarsz egy
kis pénzt keresni? Fogadd meg Walcottot.

- Tessék?

- Ide hallgass, Jerry. - Jack letette a poharat. - Most
nem vagyok részeg, érted? Tudod, mennyivel fogadtam meg
Walcottot? Ötvenezer dollárral.

- Az nagy pénz.

- Ötven ronggyal - mondja tovább Jack. - Kettő az egyhez
arányban. Huszonöt rongyot kapok. Fogadd meg Walcottot,
Jerry.

- Egész jó ötlet.

- Hogy is győzhetném én le őt? - mondja Jack. - Tiszta
dolog ez. Hogy is győzhetném le? Hát akkor miért ne
keressek rajta?

- Önts bele egy kis vizet.

- Ez után a mérkőzés után abbahagyom - mondja Jack. -
Abbahagyom az egészset. Úgyis megruház. Hát akkor miért ne
keressek rajta?

- Persze.

- Egy hete nem alszom - folytatja Jack. - Csak fekszem
ébren egész éjszaka, és kínozom magam, és ezzel elkergetem
az álmot. Nem tudok aludni, Jerry. Fogalmad sincs róla,
milyen az, amikor nem tud aludni az ember.

- Na persze.

- Nem tudok aludni, ennyi az egész. Egyszerűen nem tudok
aludni. Mi haszna, hogy annyi éven át vigyázott magára az

ember, ha most nem tud aludni?
- Pocsék dolog.
- Fogalmad sincs róla, Jerry, milyen az, amikor nem tud aludni az ember.
- Önts bele egy kis vizet - mondtam.
Úgy tizenegy körül Jack kiborult, én meg ágyhoz támogattam. Végre odáig jutott, hogy már nem tud tovább ébren maradni. Segítettem neki levetkőzni és lefektettem.
- Jól alszol majd, Jack - mondtam neki.
- Az biztos - feleli Jack. - Most majd alszom.
- Jó éjszakát, Jack.
- Jó éjszakát, Jerry - mondja Jack. - Te vagy az én egyetlen barátom.
- Na, eridj a fenébe.
- Te vagy az én egyetlen barátom - mondja tovább Jack -, az én egyetlen barátom.
- Aludj!
- Fogok is - feleli Jack.
A földszinten Hogan ült az iroda íróasztalánál, és az újságokat olvasta. Felpillantott.
- Na, sikerült elaltatnod a barátodat? - kérdezte.
- Beszívott.
- Az is többet ér, mint ha nem alszik - vélte Hogan.
- Persze.
- Azért pokoli lenne, ha meg kéne ezt magyaráznod az újságíróknak - mondta Hogan.
- Megyek lefeküdni - feleltem.
- Jó éjszakát! - köszönt el Hogan.
Reggel nyolc óra tájban jöttem le és megreggeliztem. Hogan odakint volt a pajtában, edzést tartott a bennlakóival. Kimentem és néztem őket.
- Egy! Kettő! Három! Négy! - számolt Hogan. - Helló, Jerry - köszönt aztán -, Jack felkelt már?
- Nem, még alszik.
Visszamentem a szobámba, és összecsomagoltam az útra. Úgy fél tíz tájban hallottam, ahogy a szomszéd szobában Jack feltápászkodott. Amikor lefelé indult a földszintre, utánamentem. A reggelizőasztalnál ült. Hogan is bejött már, az asztal mellett állt.
- Hogy érzed magad, Jack? - fordultam hozzá.
- Egész tűrhetően.
- Jól aludtál? - érdeklődött Hogan.
- Egész jól - felelte Jack. - A nyelvem bedagadt, de a fejem tiszta.
- Helyes - mondta Hogan. - Jó konyak volt az.
- Írd fel a számlámra - kérte Jack.
- Hánykor akartok bemenni a városba? - kérdezte Hogan.
- Még ebéd előtt - felelte Jack. - A tizenegy órás vonattal.
- Ül le, Jerry - mondta aztán Jack. Hogan kiment. Leültem az asztalhoz. Jack grape-fruitot evett. Amikor magra akadt, kiköpte a kanálra, és a tányérjára szórta.
- Azt hiszem, alaposan beszívtam az éjjel - kezdte.
- Bizony megittál egy kis konyakot.
- Azt hiszem, egy csomó hülyeséget is mondtam.
- Semmi különöset.
- Hogan hol van? - kérdezte Jack. Már végzett a grape-fruittal.
- Kint ül az irodában.
- Mondtam valamit arról, hogy lefogadtam a mérkőzést? - kérdezte Jack. Kezében tartotta a kanalat, sután piszkálta vele a grape-fruitot. Bejött a lány, sonkát hozott tojással, és elvette a grape-fruitot.
- Hozzon még egy pohár tejet - kérte Jack. A lány kiment.

- Azt mondtad, ötvenezer dollárt tettél Walcottra -
szóltam.

- Így igaz - mondta Jack.

- Nagy pénz.

- Nem túlságosan kellemes az ilyesmi - mondta Jack.

- És közbe is jöhet valami.

- Azt nem - mondta Jack -, Walcott bajnok akar lenni. És
nem is csalódnak majd benne, nem bizony.

- Azt sosem tudhatja az ember.

- Á, nem. Bajnok akar lenni. Sok pénzt megér ez neki.

- Ötven rongy nagy pénz - mondtam.

- Üzlet - felelte Jack. - Nem tudom legyőzni. Te tudod,
hogymiképpen sem tudom legyőzni.

- Amíg a ringben állsz, esélyed is van.

- Nem - mondja Jack. - Teljesen kész vagyok. Csak üzlet
az egész.

- Hogy érzed magad?

- Egész jól - felelte Jack. - Ez kellett nekem, ez az
alvás.

- Lehet, hogy jól bírod majd.

- Azért megmutatom nekik - mondta Jack.

Reggeli után Jack interurbán felhívta a feleségét.
Behúzódott a fürkébe, és úgy telefonált.

- Most először hívja fel, mióta itt van - jegyezte meg
Hogan.

- De mindennap ír neki.

- Az igaz - mondja Hogan -, a levél csak két centbe
kerül.

Aztán Hogan elkészönt tőlünk, és Bruce, a néger gyűrő
szekéren kivitt bennünket a vonathoz.

- Visszontlátásra, Mr. Brennan - búcsúzott Bruce a
vonatnál. - Remélem, hogy szétkalapálja a fickó kobakját.

- Viszlát - mondta Jack. Két dollárt adott Bruce-nak. A
néger sokat dolgozott rajta. Most meglehetősen
csalódottnak látszott. Jack észrevette, hogy nézem Bruce-
t, amint markában tartja a két dollárt.

- Minden a számlámon van - magyarázta -, Hogan a gyűrőt
is beszámította.

Útban a város felé a vonaton Jack hallgatott. Behúzódott
az ülés sarkába, jegyét a kalapja szalagjába tűzte, és
kibámult az ablakon. Egyszer mégiscsak hozzám fordult:

- Megmondtam az asszonynak, hogy a Shelbyben veszek ki
szobát ma éjszakára. Ott van mindjárt a sarkon a Garden
mellett. Majd holnap reggel hazamegyek.

- Jó ötlet - mondtam. - Látott már a feleséged a
szorítóban, Jack?

- Nem - felelte Jack. - Még sohasem látott a szorítóban.

Alighanem arra számít, hogy Walcott szörnyen kikészíti,
azért nem akar mindjárt utána hazamenni, gondoltam
magamban. A városba érve, taxin hajtottunk a Shelbybe.
Egy boy jött elénk, elvette a bőröndjeinket, mi meg a
pulthoz mentünk.

- Mennyibe kerül a szoba? - kérdezte Jack.

- Csak kétágyas szobánk van - felelte a tisztviselő. -
Szép, kétágyas szobát tudok adni tíz dollárért.

- Az borzasztóan drága.

- Hét dollárért is tudok adni egy kétágyast.

- Fürdőszobával?

- Természetesen.

- Aludj itt velem, Jerry - fordult hozzám Jack.

- Minek? - mondtam. - Én majd a sógoroméknál alszom.

- Nem kell fizetned érte - mondja Jack. - Csak meg akarom
itt kapni a pénzemért, ami jár nekem.

- Legyen olyan szíves ezt kitölteni - mondja a

tisztviselő. Megnézte a nevünket. - Kétszázharmincnyolcas szoba, Mr. Brennan.

Liften mentünk fel. Szép, nagy szoba volt, két ágygal és egy ajtóval, mely a fürdőszobába vezetett.

- Egész klassz - mondta Jack.

A boy, aki felkísért, elhúzta a függönyöket és behozta a bőröndjeinket. Jack meg se mozdult, így hát én adtam a fiúnak egy negyeddollárt. Megmosdottunk, és Jack azt javasolta, menjünk ki a városba, és együnk valamit.

Jimmy Hanley vendéglőjében ebédeltünk. Sokan voltak ott a haverok közül. Az ebéd közepénél tarthattunk, amikor John jött be, és leült hozzánk. Jack elég keveset beszélt.

- Hogy állsz a súlyoddal, Jack? - kérdezte John. Jack jó kiadós ebédet kebelezett be.

- Ruhástul a súlyhatáron belül lennék - felelte Jack. Sosem kellett fogyasztással gyötörnie magát. Született váltósúlyú volt, sosem szedett fel súlyfelesleget. Odakint a Hogan-farmon csak fogyott.

- Hát emiatt sosem kellett gyötörnöd magad - mondta John.

- Emiatt sosem - felelt rá Jack.

Ebéd után átmentünk a Gardenba mérlegelésre. A megállapodás úgy szólt, hogy a súlyhatár száznegyvenöt font, délután három órákor. Lányéka körül törülközővel, Jack a mérlegre lépett. A mérleg nyelve nem mozdult. Walcott épp az imént lett kész a mérőzködéssel, és most ott állt, körülötte egy csomó ember.

- Hadd lássuk, mennyi a súlyod, Jack - mondta Freedman, Walcott menedzsere.

- Te csak foglalkozz az ő súlyával. - Jack Walcott felé intett a fejével.

- Dobd le a törülközőt - mondta Freedman.

- Mennyit mutat? - kérdezte Jack a mérlegelést végző alkalmazottaktól.

- Száznegyvenhárom font - felelte a kövér mérlegelő.

- Szépen lefogytál, Jack - jegyzi meg Freedman.

- Most öt mérjétek meg - mondja erre Jack.

Walcott odalépett. Szőke, széles vállú fickó volt, karja, kurta lába nehézsúlyúhoz illő. Jack jó fél fejjel lehetett magasabb nála.

- Helló, Jack - köszönt Walcott. Arcát ütésnyomok borították.

- Helló - köszönt vissza Jack. - Hogy érzed magad?

- Jól - mondja Walcott.

Ledobta derekáról a törülközőt, és a mérlegre állt. Még sosem láttam olyan széles vállat és hátat.

- Száznegyvenhét font, tizenkét uncia.

Walcott lelépett a mérlegről, és Jackre vigyorgott.

- Hát - szólt oda neki John - Jack csaknem négy fontot vert rád.

- Még ennél is nagyobb lesz a különbség, mire a szorítóba lépek, fiúkám - feleli Walcott. - Még csak most megyek enni.

Visszamentünk, és Jack felöltözött.

- Elég erősnek látszik a fiú - szólt hozzám Jack.

- Úgy fest, mint aki már nagyon sok ütést kapott.

- Igen - mondja Jack. - Nem nehéz ütést bevinni neki.

- Most hová mész? - kérdezte John, amikor Jack elkészült az öltözéssel.

- Vissza a szállodába - feleli Jack. - Elintéztél mindent?

- Igen - mondja John. - Minden rendben van.

- Ledőlök egy kicsit - mondja Jack.

- Háromnegyed hét tájban érted jövök, aztán majd elmegyünk enni.

- Rendben.

Odafent a szállodai szobában Jack ledobta a cipőjét meg a zakóját, és lefeküdt. Én levelet írtam. Néhányszor rápillantottam - Jack nem aludt. Teljesen mozdulatlanul feküdt, de időről időre kinyitotta a szemét. Végül aztán felült.

- Nem akarsz egy kicsit zsugázni, Jerry? - kérdi.

- De igen - feleltem.

A bőröndjéhez lépett, és előszedte a kártyát meg a táblát. Zsugáztunk, és Jack három dollárt nyert. John kopogtatott, aztán belépett a szobába.

- Nem akarsz egy kicsit zsugázni, John? - fordult hozzá Jack.

John az asztalra tette a kalapját. A kalap csupa víz volt. John kabátja is vizes volt.

- Esik? - kérdi Jack.

- Zuhog - feleli John. - Taxiba ültem, elakadt a torlódásban, én meg kiszálltam, és gyalog jöttem.

- Gyere zsugázni - mondja Jack.

- Indulnod kéne enni valamit.

- Nem - feleli Jack -, még nincs kedvem enni.

Így aztán vagy egy fél óra hosszat zsugáztak, és Jack másfél dollárt nyert Johntól.

- Azt hiszem, most már mehetünk enni - mondja Jack. Az ablakhoz lépett, kinézett.

- Esik még?

- Esik.

- Akkor együnk itt, a szállodában - mondja John.

- Rendben van - feleli Jack. - Játsszom veled még egy partit, az dönti el, ki fizeti a vacsorát.

Kis idő múlva Jack felállt.

- Te fizeted, John - mondja.

Lementünk, és megvacsoráztunk a tágas étteremben.

Evés után megint felmentünk, Jack tovább zsugázott Johnnal, nyert is két és fél dollárt. Jack egészen jókedvű volt. John bőröndöt hozott magával, abban volt az egész felszerelés. Jack ledobta az ingét meg a gallérját, kötött mellényt és pulóvert húzott magára, hogy meg ne fázzék, ha kimegy. A boksmezét és a fürdőköpenyét táskába csomagolta.

- Kész vagy? - kérdi tőle John. - Letelefonálok, hogy kerítsenek taxit.

Csakhamar megszólalt a telefon, bejelentették, hogy odalent vár a taxi.

Leszálltunk a liften, és átmentünk a hallon, aztán beültünk a taxiba, és elhajtottunk a Gardenba. Zuhogott az eső, de azért sokan voltak az utcán. A Gardenban minden jegy elkelt. Az öltöző felé igyekezve látom, hogy zsúfolt a nézőtér. A szorító mintha fél mérfölddel alattunk húzódna. Minden sötétbe borult. Csak a szorító felett égtek a lámpák.

- Még szerencse, ebben az esőben, hogy nem a Labdakertbe vitték ki a mérkőzést - jegyezte meg John.

- Jól összejött a nép - mondja Jack.

- Erre a mérkőzésre többen kíváncsiak, mint ahányan beférnek a Gardenba.

- Viszont sosem tudhatja az ember, milyenre fordul az idő - mondja Jack.

John odajött az öltöző ajtajához, és bedugta a fejét.

Jack fürdőköpenyben ült odabenn, karját keresztbe fonta, és a padlóra bámult. John két szorítósegéd kísérte, a válla felett a szobába kukucskáltak. Jack felpillantott.

- Benn van már? - kérdezte.

- Éppen most ment le - felelte John.

Elindultunk lefelé. Walcott éppen akkor indult a szorítóba. A közönség nagy tapsal fogadta. Átmászott a kötelek között, mosolygott, és két öklét egymáshoz érintve a tömeg felé intett, előbb a szorító egyik, majd a másik oldalán. Aztán leült. Jack nagy tapsot kapott, ahogy végigvonult a közönség sorai között. Jack ír fiú, és az írek mindig elég nagy tapsot kapnak. Ír ökölvívónak soha sincs akkora közönségsikere New Yorkban, mint egy zsidónak vagy egy olasznak, viszont eléggé megtapsolják. Jack felkapaszkodott, és lehajolt, hogy átbújjék a kötelek közt, Walcott erre átjött a maga oldaláról, és leszorította a kötelet, hogy Jack átférjen. A közönség ezt nagyszerűnek találta. Walcott Jack vállára tette a kezét, és egy másodpercig így álltak ott.

- Szóval te afféle népszerű bajnok szeretnél lenni - mondja neki Jack. - Vidd a piszkos mancsodat a vállamról!
- Szedd össze magad! - mondja erre Walcott.

A népnek mindez szörnyen tetszik. Milyen lovagiasak ezek a fiúk most, a mérkőzés előtt! Még szerencsét is kívánnak egymásnak.

Miközben Jack a kezét fáslizta, Solly Freedman odajött a mi sarkunkba, John meg átment a Walcottéba. Jack a fásli széléhez szorította a hüvelykujját, aztán szépen egyenletesen becsavarta a kezét. Én meg körültekertem a pólyát a csuklóján és kétszeresen a büttyökön.

- Hé! - szól oda Freedman. - Hol szereztétek azt a fáslit?

- Tapogasd meg - mondja Jack. - Puha, mi? Ne csinálj bohócot magadból.

Freedman egész idő alatt ott állt, amíg Jack a másik kezét fáslizta, aztán az egyik szorítósegéd odahozta a kesztyűket, felhúztam Jack kezére és odaerősítettem.

- Mondd csak, Freedman - kérdi Jack -, milyen nemzetiségű ez a Walcott?

- Nem is tudom - feleli Solly. - Valami dán.

- Cseh - szól közbe a fiú, aki a kesztyűket hozta.

Közben a mérkőzésvezető a szorító közepére szólította a küzdő feleket, és Jack odament. Walcott mosolyogva jött elő a sarokból. Találkoztak, a bíró a vállukra tette a kezét.

- Helló, te népszerű srác - mondja Walcottnak Jack.

- Szedd össze magad!

- Miért hívod magad "Walcott"-nak? - kérdi Jack. - Nem tudod, hogy az egy néger volt?

- Ide figyeljenek... - kezdi a mérkőzésvezető, és ledarálja a szokásos, ócska szöveget. Walcott egyszer csak félbeszakítja. Megmarkolja Jack karját, és azt kérdi:

- Üthetek, ha így próbál lefogni?

- Vidd el a mancsodat - mondja Jack. - Ez úgysem kerül rá a filmre.

Visszamentek, mindegyik a maga sarkába. Levettem Jackról a fürdőköpenyt, ő meg a köteleknek támaszkodott, egy-két térdhajlítást csinált, és végighúzta cipőjét a gyantán. Megszólalt a gong, Jack gyorsan megfordult, és középre sietett. Walcott feléje közeledett, összeérintették kesztyűiket, és alighogy Walcott leeresztette a kezét, Jack ballal kétszer is az arcába talált. Jacknél jobban nem boksolt soha senki. Walcott üldözte, állát a mellére szegve egyre csak támadott. A horogütést kedveli, s ezért eléggé alacsonyan tartja a kezét. Csak ahhoz ért, hogy belharcot erőszakoljon ki, aztán sorozzon. De ahányszor csak belharcba próbál bocsátkozni, Jack ballal az arcába talál. Mintha már gépiesen menne az egész: Jack éppen

hogy felemeli a bal kezét, és már ül is az ütés Walcott arcán. Három-négyszer jobb kézzel is próbálkozik Jack, de vagy Walcott vállát találja el, vagy túl magasan a fejét. Walcott, mint az ilyen "horgosok" általában, csak egy dologtól tart: hogy az ellenfél is horogra megy. Minden sebezhető pontját lefedezi. Nem bánja, ha balkezest kap az arcába.

Körülbelül négy menet után Walcott erősen vérzik, az arcát mindenütt felszakította Jack, de valahányszor Walcottnak sikerült beharcot kieroszakolnia, olyan keményen sorozta meg Jacket, hogy annak mindkét oldalán, éppen a bordák alatt, egy-egy nagy folt vöröslik. Valahányszor Walcott beharcba kerül, Jack fogásba menekszik, aztán kiszabadítja az egyik kezét, és feltartó ütéssel próbálkozik. De amikor Walcott kimenekül a fogásból, úgy megsorozza Jack testét, hogy kint az utcán is hallani. Walcott érti a sorozást.

Ez így megy még három meneten át. Egyik sem szól egy szót sem. Egész idő alatt csak dolgoznak. A szünetekben alaposan meggyúrjuk Jacket. Nem mutat valami nagy formát, de hát ő sosem dolgozik sokat a szorítóban. Eléggé keveset mozog, és bal keze szinte gépiesen üt. Mintha össze lenne kapcsolva Walcott arcával, és Jacknek éppen csak kívánnia kéne, hogy minden alkalommal célba találjon. Beharc közben Jack mindig nyugodt, és takarékoskodik az erejével. A beharc minden csínját-bínját ismeri, és eredményesen kerül ki belőle. Amikor a mi sarkunkban folyt a küzdelem, láttam, ahogy lefogja Walcottot, kiszabadítja a jobb kezét, elhajol, és olyan felütést visz be, hogy épp a kesztyű szélével találja el Walcott orrát. Walcott erősen vérzett, és Jack vállának támasztotta az orrát, mintha csak át akarna adni egy keveset a vérből. Jack erre ügyesen elrántotta a vállát, neki Walcott orrának, aztán bevitt egy jobbegyenest, utána mindjárt a másikat is.

Walcott pokolian megdühödött. Az ötödik menet után Jacknek még a fajtáját is gyűlölte. Jack nem volt dühös, azazhogy nem volt dühösebb, mint máskor. Az ellenfeleivel persze mindig megutáltatta a bokszolást. Richie Lewist azért gyűlölte olyan nagyon, mert azt sohasem tudta felbosszantani. Richie Lewis minden alkalommal legalább három olyan piszkos új fogást dobott be, amelyet Jack nem tudott megcsinálni. Amíg erővel bírta, Jack olyan szilárdan állta a beharcot, mint valami torony. Nem bánt kesztyűs kézzel Walcott-tal, annyi szent! A mókás csak az volt az egészben, hogy kívülről úgy látszott: Jack nyílt stílusú, klasszikus ökölvívó. Mert ehhez a stílushoz is értett.

A hetedik menet után azt mondja Jack:

- Kezd zsibbadni a bal kezem.

Ettől kezdve kapta az ütéseket. Eleinte ez még nem látszott meg. De most már nem ő, hanem Walcott irányította a küzdelmet, és Jack nem állt többé biztosan a lábán, sőt egyre inkább bajba került. Nem tudta már távol tartani Walcottot a bal kezével. Kívülről úgy látszott, a helyzet változatlan, csakhogy Walcott ütései már nem a levegőt kaszálták, hanem betaláltak. Jack borzalmas sorozatot kapott a testére.

- Hányadik menetről tartunk? - kérdezte Jack.

- A tizenegyediknél.

- Nem bírom végig - mondja Jack. - Kezd kikészülni a lábam.

Walcott épp az imént vitt be neki egy hosszú sorozatot. Jack olyan volt, mint a baseballjátékos, aki elhajlással

próbálja kikerülni a feléje vágódó labdát. Mostantól kezdve Walcott nagy ütésre törekedett. Ökölvívógép volt, annyi szent! Jack most már csak fedezni próbálta magát mindenütt. Kívülről nem látszott, milyen irtózatos ütészápor zuhog rá. A szünetben a lábait gyúrtam. Vonaglottak az izmok a kezem alatt, ahogy masszíroztam. Jack pokoli rosszul érezte magát.

- Hogy áll a meccs? - kérdezte Johntól, és feldagadt arcával feléje fordult.

- Ő vezet.

- Azt hiszem, kibírom végig - mondja Jack. - Nem akarom, hogy kiüssön ez a cselák.

Pontosan úgy történt minden, ahogy Jack gondolta. Tudta, hogy nem győzheti le Walcottot. Már fogytán volt az ereje. De mégis rendben tudta a szénáját. Megvolt a pénz, és most kedve szerint akarta befejezni a mérkőzést. El akarta kerülni a kiütést.

Megszólalt a gong, kifelé irányította Jacket. Lassan ment ki középre. Walcott rögtön a nyomába eredt. Jack egy balkezest helyezett el az arcán. Walcott beszedte, aztán még Jack bal keze alatt közel nyomult, és sorozni kezdte Jack testét. Jack próbálta lefogni, de mintha csak egy gőzfürészt próbált volna visszatartani. Aztán lefordult Walcottról, és jobbal ütött, de elhibázta. Walcott bal horoggal válaszolt, és Jack a padlóra zuhant. Tenyerére-térdére tápáskodott, és ránk bámult. A mérkőzésvezető számolni kezdett. Jack nézett bennünket, és rázta a fejét. Nyolcnál John odaszólt neki valamit. A közönség lármájától nem lehetett megérteni. Jack felállt. A mérkőzésvezető, miközben számolt, egyik karjával visszafogta Walcottot.

Alighogy Jack lábra állt, Walcott feléje indult.

- Ügyelj magadra, Jimmy! - üvöltött be Solly Freedman.

Walcott Jack felé közeledett, ránézett. Jack ballal szurkálni próbált. Walcott éppen csak megrázta a fejét. A kötélhez kergette Jacket, felmérte a helyzetet, aztán ballal egészen könnyű horogütést vitt be Jack fejére oldalt, jobbal pedig a testére sújtott, olyan erővel, ahogy csak tudott, és olyan alacsonyan, amennyire csak kiszámíthatta. Őt hüvelykkel övön alul találta el. Azt hittem, Jack szeme kifordul az arcából. Szörnyen kidülledt. A szája kinyílt.

A mérkőzésvezető visszarántotta Walcottot. Jack előrelépett. Ha most padlóra kerül, lóttek az ötven rongynak. Úgy emelgette a lábát, mintha a belei mindjárt kiszakadnának a testéből.

- Nem volt mélyütés - mondta. - Véletlenül történt.

A közönség úgy üvöltött, hogy egy hangot sem hallott az ember.

- Semmi bajom - mondja Jack. Ott álltak, éppen előttünk. A mérkőzésvezető ránéz Johnra, aztán megcsóválja a fejét.

- Gyere, te polyák csirkefogó - mondja Walcottnak Jack. John kívülről a kötélbe kapaszkodott. Készenlétben tartotta a törülközőt, hogy bedobhassa, ha kell. Jack épp csak valamivel a kötél előtt állt. Egy lépést tett előre. Láttam, hogy arcán úgy üt ki a verejték, mintha csak facsarta volna valaki. Orrán kövér izzadságcsepp gördült végig.

- Gyere bokszolni - mondja Walcottnak Jack.

A mérkőzésvezető Johnra nézett, aztán intett Walcottnak.

- Gyerünk középre, te nyálas.

Walcott középre ment. Ő sem tudta, mihez kezdjen most. Nem hitte volna, hogy Jack kiállja az ütést. Jack bal kézzel az arcába vágott. A nép pokoli üvöltést vitt

végbe. Az ellenfelek ott küzdöttek, épp előttünk. Walcott most két ütést vitt be. Jack arcánál iszonyúbbat még nem láttam... a tekintete... Igyekezett összeszedni magát, összefogni a testét, és mindez kiült az arcára. Egész idő alatt arra gondolt, hogy összefogja a testét, ott, ahol összetört.

És akkor elkezdett ütni. Iszonyú volt egész idő alatt az arca. Teste mellett alacsonyan tartott kezekkel sorozta meg Walcottot, aztán lengőket kezdett ütni. Walcott fedezékbe vonult, Jack gyilkos lengőket helyezett el a fején. Aztán bal lengővel ágyékon találta Walcottot, jobb kezét pedig pontosan oda vitte be, ahová az imént Walcott a magáét. Mélyen övön alul. Walcott a padlóra zuhant, lágyékára szorított kézzel hányta-vetette magát és vonaglott.

A mérkőzésvezető visszarántja Jacket, és a mi sarkunk felé taszítja. John beugrik a szorítóba. Közben meg egyre csak üvölt a nép. A mérkőzésvezető tanácskozik a pontozóbírókkal, aztán az eredményhirdető jön a szorítóba a megafonnal, és kihirdeti:

- Walcott mélyütést kapott.

A mérkőzésvezető Johnhoz fordul, és azt mondja:

- Mit tehettem volna? Jack nem akarta elismerni, hogy mélyütést kapott. Aztán, amikor már rogyant, ő visz be mélyütést.

- Mindenképpen elvesztette volna - feleli John.

Jack ott ül a széken. Lehúzom a kesztyűjét, és ő mindkét kezével a lágyékát fogja. Ha egy kicsit helyre nyomkodja magát, az arca már nem olyan iszonyú.

- Menj át, és mondd, hogy sajnálok - súgja a fülébe John.

- Az tetszik a népnek.

Jack feláll, arcát elborítja a verejték. Ráterítem a fürdőköpenyt, ő meg egyik kezével a lágyékát fogja a köpeny alatt, és átmeleg a szorítón.

Walcottot már felemelték a padlóról, most próbálják életre gyúrni. Csomó ember áll ott Walcott sarkában, Jackhez senki sem szól. Jack Walcott fölé hajol.

- Sajnálom - azt mondja. - Nem akartalak megütni ott.

Walcott nem szól semmit. Iszonyúan rosszul érzi magát.

- Hát, szóval most te vagy a bajnok - mondja neki Jack. - Remélem, nagy örömet leled majd benne.

- Szállj le a fiúról - szól oda Solly Freedman.

- Sajnálom, Solly - mondja Jack. - Sajnálom, hogy úgy ütöttem meg a srácodat.

Freedman csak ránéz.

Jack visszament a szorító sarkába, furcsán vonaglott járás közben. Lesegítettük a köteleken, kitámogattuk az újságírók asztalai meg a padsorok között. Sokan akarták megveregetni a vállát. Ő meg csak ment a fürdőköpenyében, át a tömegben, az öltözőbe. A népnek tetszett, hogy Walcott győzött. Órá fogadtak ma a Gardenban.

Ahogy beértünk az öltözőbe, Jack elnyúlt, és behunyta a szemét.

- Gyerünk a szállodába, és kerítsünk orvost - ajánlja John.

- Összetörtem belül - mondja Jack.

- Borzasztóan sajnálom, Jack - feleli John.

- Azért semmi baj - mondja Jack.

Ott fekszik csukott szemmel.

- Finom kis átejtésre készültek ezek, mondhatom - mondta John.

- Morgan és Steinfeld a te haverjaid - mondta erre Jack.

- Pazar haverjaid vannak.

Csak fekszik ott, és most már nyitva a szeme. De az arca

iszonyúan elgyötört még mindig.

- Furcsa, hogy milyen gyorsan vág az ember esze, ha ilyen sok pénzről van szó - mondja Jack.

- Stramm fiú vagy, Jack - feleli John.

- Ugyan - mondja erre Jack. - Semmi se volt az egész. Sükösd Mihály fordítása

WYOMINGI BOR

Meleg délután volt Wyomingban, a távoli hegyek csúcsán hó csillogott, de a hegyek nem vetettek árnyékot, s a völgyben sárgállottak a gabonaföldek, az országút poros volt az autóktól, s a város szélén a sok kis faház szinte megsült a napon. Fontan hátsó verandájára néhány fa vetett árnyékot, itt ültem egy asztalnál, és Madame Fontan hideg sört hozott fel a pincéből. Az országútról egy autó kanyarodott be a keresztutcába, s megállt a ház előtt. Két ember szállt ki belőle, bejöttek a kapun. Az asztal alá állítottam az üveg sört. Madame Fontan felállt.

- Hol van Sam? - kérdezte az egyik férfi a szúnyoghálós ajtón kívül.

- Nincs itthon, a bányában van.

- Van söre?

- Nincs söröm. Ez volt az utolsó üveg. Elfogyott.

- Hát ez itt mit iszik?

- Ez az utolsó üveg. Elfogyott.

- Na, adjon, na. Hisz ismer.

- Nincs söröm. Ez az utolsó üveg. Elfogyott.

- Gyere, menjünk valahova, ahol lehet sört kapni - mondta a másik, s azzal visszamentek az autóhoz. Egyikük tántorgott. A kocsi nagyot ugrott, majd rákanyarodott az útra, s eltűnt szem elől.

- Tegye az üveget az asztalra! - mondta Madame Fontan. - Mi a baj? Persze hogy rendben van. Egyéb baj? Ne a földről, igyék.

- Nem ismertem ezeket - mondtam.

- Részegek - mondta Madame Fontan. - S ilyenkor kerül az ember bajba. Elmennek valahova máshova, s aztán azt mondják, hogy itt kapták. De lehet, hogy elfeledkeznek róla.

Franciául beszélt, jobban mondva, időnként franciául beszélt, és sok angol szót kevert közbe, s néha-néha egy-egy angol mondatszerkezetet is.

- Hol van Fontan?

- Il fait de la vendange. Elment szüretelni. Istenem, majd megbolondul A borért. (franciául) pour le vin .

- De maga a sört szereti.

- A sört... de . (franciául) Oui, én la bière szeretem, mais Fontan megbolondul pour le vin.

Madame Fontan alacsony, tömzsi öregasszony volt, arcszíne kicsattanóan egészséges, haja fehér. Nagyon tiszta volt, s tiszta és rendes volt a ház is. Lens-ből jött.

- Hol ebédelt?

- A szállodában.

- Egyen itt (franciául) Mangez ici. Ne egyen szállodában vagy vendéglőben. Egyen nálunk.

- Nem akarom terhelni. S egyébként is jó koszt van a szállodában.

- Én még sosem ettem szállodában. Bár lehet, hogy jó a koszt. Mióta Amerikában vagyok, csak egyszer voltam vendéglőben. És tudja, mit adtak? Nyers disznót.

- Igazán?

- Nem hazudok. A hús nem volt rendesen megfőve. És a fiam

amerikai nőt vett el, és mást se eszik, csak konzervbabot.

- Mióta házas?

- Istenem, nem is tudom. A felesége kétszázhuszonöt font. Nem is főz. Konzervbabot ad neki enni.

- Hát mit csinál egész nap?

- Egész nap olvas. Semmi (franciául) Rien, csak könyveket olvas. Folyton (franciául) Tout le temps ágyban hever, és könyveket olvas. Szülni már nem bír, túl kövér. Nincs benne hely.

- Hát mi a baj tulajdonképp?

- Csak olvas. A fiam meg jó fiú, és sokat dolgozik. Ezelőtt bányában, most meg egy farmon. Azelőtt sose dolgozott farmon, de a farmer most azt mondta Fontannak, hogy még senki úgy nem dolgozott a farmján, mint ez a gyerek. S utána meg hazamegy, s még enni sem adnak neki.

- Miért nem válik el?

- Nincs rá pénze. Máskülönben il est bolond érte.

- Szép a nő?

- Ő azt hiszi. Amikor hazahozta, azt hittem, meghalok.

Olyan jó fiú, folyton csak dolgozik, nem jár sehova, semmi baj sincs vele. Egyszer elment az olajkutakhoz dolgozni, s akkor hozta haza ezt az indián nőt a százkilencvenöt fontjával.

- Elle est indienne?

- Úgy van, indián. De mennyire. Mást sem bír mondani, csak: kutyakutyasegge.

- Most hol van?

- Most au mozi.

- Az meg micsoda?

- Au mozi. Mást sem tud, mint olvasni meg moziba járni.

- Van még ebből a sörből?

- Istenem, persze hogy van. Van hát. Vacsorázzék ma velünk!

- Rendben van, mit hozzak?

- Ne hozzon semmit. Semmit a világon. Fontan talán hoz egy kis bort.

Este Fontanéknál vacsoráztam. Az ebédlőben ettünk, frissen terített asztalnál. Az újbort is kipróbáltuk. Könnyű, tiszta, jó bor volt, még érezni lehetett rajta a szőlő ízét. Fontan s a felesége, meg a fiuk, André ült az asztalnál.

- Ma mit csinált? - kérdezte Fontan. Bányamunkától törődött, sovány, kis testű, lelógó szürke bajuszú, fénylő szemű öregember volt már. A Centre-ben született, Saint-Étienne közelében.

- A könyvemen dolgoztam.

- És stimmeltek a tételek? - kérdezte Madame Fontan.

- Úgy érte, hogy könyvet ír, mint az írók. Un roman - magyarázta Fontan.

- Papa, mehetek a moziba? - kérdezte André.

- Mehetsz - mondta Fontan. André felém fordult.

- Hány évesnek tart? - kérdezte. - Mit gondol, tizennégy évesnek néznek? - Sovány kisfiú volt, de arca tizenhat évesnek látszott.

- Tizennégynek - mondtam.

- Ha a moziba megyek, így összehúszom magam, hogy minél kisebb legyek. - Vékony kis hangja volt, most kezdett kamaszodni. - Ha egynegyed dollárt adok nekik, akkor megtartják, de ha tizenöt centet kapnak, akkor is beeresztenek.

- Akkor csak tizenöt centet adok - mondta Fontan.

- Nem, add ide az egész negyeddollárt. Majd útközben felváltom.

- Mozi után mindjárt haza kell jönni (franciául) Il faut revenir tout de suite aprcs le mozi - mondta Madame Fontan.

- Egyenesen hazajövök. - André kiment. Odakint már hűvösödött. A gyerek nyitva hagyta az ajtót, hideg jött be.

- Mangez - mondta Madame Fontan. - Hisz semmit sem evett. Kétszer szedtem a csirkéből s a sült francia krumpliból, három cső kukoricát s jó néhány uborkát ettem, és kétszer szedtem a salátából is.

- Talán egy kis tortát szeretne - mondta Fontan.

- Tényleg, tortát kellett volna adni neki - mondta Madame Fontan. - Mangez du fromage. Mangez egy kis túrót. Hisz semmit sem evett. Ezt tessék mind megenni. Mi nem teszünk el semmit. Tessék mindent megenni.

- Egyék még egy kis salátát - mondta Fontan.

- Hozok még egy kis sört - mondta Madame Fontan. - Ha az ember egész nap egy könyvtárban dolgozik, akkor megéhezik és megszomjazik.

- Nem érti, hogy maga író (franciául) Elle ne comprend pas que vous êtes író - mondta Fontan. Törékeny, gyöngye öregember volt, tájshólásban beszélt, s ismerte katona korából a kilencvenes évek népszerű nótáit. - Maga írja a könyveket - magyarázta Madame Fontannak.

- Maga írja a könyveket? - kérdezte Madame Fontan.

- Olykor.

- Ó - mondta az asszony. - Ó, maga írja őket! Nohát, akkor is megéhezik és megszomjazik, ha maga írja őket. Mangez. Megyek, hozok de la bière.

Hallottuk, amint lement a pincelépcsőn. Fontan rám mosolygott. Csupa türelem volt azok iránt, akiknek kevesebb volt a tudásuk és a világi tapasztalatuk. Amikor André hazajött a moziból, még a konyhában ültünk, és a vadászatról beszélgettünk.

- A Munka napján mind Clear Creekbe mentünk - mondta Madame Fontan. - Istenem, milyen kár, hogy nem volt velünk. Mind teherkocsin mentünk. Tout le monde est allé teherkocsikba. Vasárnap reggel indultunk. C'est le teherkocsi de Charlie.

- Ettünk, bort, sört ittunk (franciául) On a mangé, on a bu du vin, de la bière, és volt ott un français, aki hozott de l'absinthe - mondta Fontan. - Un français de la Californie. Istenem, Énekeltünk (franciául) nous avons chanté. De még hogy énekeltünk. Volt ott egy farmer is, aki azért jött, hogy megnézze, mi történik ott, s adott neki inni, és erre velünk maradt. Jött egypár olasz is, és azok is ott akartak maradni. Elénekeltünk egy olaszokról szóló dalt, de nem értették. Nem tudták, hogy nem kérünk belőlük, de nem törődtek velük, s aztán el is mentek.

- Mennyi halat fogtak?

- Nagyon keveset (franciául) Trcs peu. Aztán elmentünk egy kicsit halászni, de hamar visszajöttünk, és tovább énekeltünk. Nous avons chanté, vous savez.

- Éjjel - mondta Madame Fontan - les femmes mind aludtak a teherkocsiban. Az emberek meg a tűz mellett. Éjjel hallom, hogy Fontan a kocsiba jön még egy kis borért, és azt mondom neki: "Fontan, az istenért, holnapra is hagyj valamit. Holnapra elfogy, s akkor majd jaj lesz."

- Mind ittunk - mondta Fontan. - És másnapra semmi sem maradt.

- Akkor mihez fogtak?

- Komolyan horgásztunk (franciául) Nous horgásztunk sérieusement.

- Jó pisztrángok voltak. Semmi kifogás. Mind egyforma súlyú: fél font és egy uncia.

- Mekkora?

- Fél font és egy uncia. Épp meg lehetett őket enni. Egyforma súlya volt mindnek, egy fél font meg egy uncia.

- Szereti Amerikát? - kérdezte Fontan.

- Hát a hazám - mondtam. - Azért szeretem, mert a hazám. Mais on ne mange pas trčs bien. Azelőtt igen. De most már nem.

- Nem hát - mondta Madame Fontan. - Nem eszik itt jól az ember. - Fejét rázta. - És nagyon sok itt de Polack. Mikor kicsi voltam, mindig azt mondta ma mčre, "úgy eszel, mint les Polack". Sose értettem, mi az a polyák. (franciául) Je n'ai jamais compris ce que c'est un Polack. De most en Amérique már megértem. Rengeteg de Polack van itt. Et Istenem, milyen koszosak les Polack.

- Nagyon jól lehet itt halászni és vadászni - mondtam.

- Oui, nagyon jól lehet halászni és vadászni - mondta Fontan.

- Milyen puskája van?

- Tizenkettes Pump.

- Az jó. (franciául) Il est bon, le Pump - mondta Fontan bólogatva.

- Én egyedül akarok vadászatra menni - mondta André vékony kisfiúhangján.

- Nem lehet - mondta Fontan. Felém fordult.

- Vademberek (franciául) Ils sont des sauvages, a fiúk, hisz tudja. Ils sont des sauvages. Egymásra lőnek.

- Egyedül akarok elmenni - mondta André nagyon izgatottan.

- Nem mehetsz - mondta Madame Fontan. - Ahhoz még fiatal vagy.

- Egyedül akarok - mondta André vékony hangján. - Je veux lőni les rats d'eau.

- Az meg micsoda? - kérdeztem.

- Nem látott még? Dehogynem látott. Az, amit bizampatkánynak neveznek.

André kivette a szekrényből a huszonkettes puskát, s mind a két kezével a lámpa alá tartotta.

- Ils sont des sauvages - magyarázta Fontan. - Egymást ölnék meg.

- Egyedül akarok elmenni - kiáltotta André. Kétségbeesetten nézegette a puská csövét. - Je veux lőni vízipatkányokat. Nagyon sok vízipatkányt ismerek.

- Add ide a puskát - mondta Fontan. Még egyszer elmagyarázta: - Vadak! Agyonlőnék egymást.

André mind a két kezével a puskába kapaszkodott.

- Meg lehet nézni. (franciául) On peut nézni. Nem csinálunk semmi rosszat. On peut nézni.

- Megőrül a puskáért - mondta Madame Fontan. - Még nagyon fiatal.

André visszaállította a szekrénybe a huszonkettes puskát.

- Ha megnövök, én is lővök vízipatkányokat és nyulakat - mondta angolul. - Egyszer elvoltam papával, és ő elvétett egy nyulat, de én telibe találtam.

- Igaz - mondta Fontan. - Lelőtt. (franciául) Il a tué egy bakot.

- De előzőleg a papa már megsebesítette - mondta André. - Egyedül akarok vadászni, és egyedül lőni. Jövőre már szabad. - A szoba sarkába ment, leült, és egy könyvet kezdett olvasni. Megnéztem, amikor bejöttünk a konyhába, ahol vacsora után üldögéltünk. Kölcsönkönyvtári könyv volt: Frank az ágyúnaszádon.'

- Szereti (franciául) Il aime a könyveket - mondta Madame

Fontan. - Jobb is, mintha éjszakánként elcsavarogna a többi fiúval, s mindenfélét összelopkodna.

- A könyv az jó dolog - mondta Fontan. - Az úr csinálja (franciául) Monsieur fait a könyveket.

- Úgy is van, igaz. De a túl sok könyv sem jó - mondta Madame Fontan. - Itten járvány a könyv. Olyan ez, mint a templomok. (franciául) C'est comme les templomok. Itten túl sok de templomok. En France vannak csak les catholiques et les protestants... et de protestants nagyon kevés. De itt más sincs, que de templomok. Mikor megérkeztem, Azt mondtam (franciául) je disais, ó, istenem, mi ez a sok templom, mondtam.

- Igaz is - mondta Fontan -, Túl sok a templom (franciául) il y a trop de templom.

- A minap - mondta Madame Fontan - járt itt nálunk egy kis francia lány az anyjával, Fontan unokanővérével, s az azt mondta nekem: "En Amérique ne legyen az ember catholique. Nem jó, ha az ember katolikus. Az amerikaiak nem szeretik, ha az ember katolikus. Olyan ez, mint az alkoholelles törvény!" Erre mondom neki: "De hát mi akarsz lenni? Ha az ember katolikus, akkor legyen katolikus." Ő meg: "Nem, nem jó dolog Amerikában katolikusnak lenni." De én azt gondolom, ha az ember katolikus, akkor maradjon is az. Nem jó változtatni sa réligion. Istenemre mondom, nem jó.

- Misére jár?

- Nem járok. Nem, itt Amerikában nem járok, csak nagy ritkán. Mais maradok catholique. Az ember ne változtassa meg a vallását.

- Azt mondják, que Schmidt est catholique - jegyezte meg Fontan.

- Mondják, de mit tudja az ember - mondta Madame Fontan.

- Nem hiszem, hogy Schmidt katolikus. Amerikában kevés katolikus van.

- Mi catholique vagyunk - mondtam.

- Persze, de maguk Franciaországban élnek - mondta Madame Fontan. - Nem hiszem, que Schmidt est catholique. Élt ő valaha is Franciaországban?

- A polyákok katolikusok - mondta Fontan.

- Az igaz - mondta Madame Fontan. - Templomba járnak, aztán egész úton hazafelé késelik egymást, és minden áldott vasárnap gyilkolnak. De nem igazi katolikusok. Polyák katolikusok.

- Minden katolikus egyforma - mondta Fontan. - Az egyik olyan, mint a másik.

- Nem hiszem, hogy Schmidt katolikus - mondta Madame Fontan. - Nagyon furcsa volna, ha katolikus volna. Én nem hiszem (franciául) Moi, je ne crois pas.

- Pedig katolikus - mondtam.

- Schmidt katolikus? - tűnődött Madame Fontan. - Nem gondoltam volna. Uramisten, szóval katolikus.

- Marie elmegy de la bičre - mondta Fontan. - Monsieur szomjas, én is.

- Helyes - mondta Madame Fontan a másik szobából. Lement a földszintre, hallottuk a lépcső nyikorgását. André még a sarokban olvasott. Mi ketten, Fontannal, az asztalnál ültünk, Fontan az utolsó üvegből kitöltötte a sört a poharakba, egy keveset meghagyott a fenekén.

- Ebben az országban jó vadászni - mondta Fontan. - Nagyon szeretek vadászni kacsára.

- De nagyszerű vadászni en France is - mondtam.

- Igaz - mondta Fontan. - Rengeteg vadunk van. Madame Fontan kezében a sörösüvegekkel feljött a lépcsőn.

- Szóval katolikus - mondta. - Uramisten, Schmidt

katolikus.

- Azt hiszi, ő lesz az elnök? - kérdezte Fontan.

- Nem hiszem - mondta.

Másnap délután kimentem Fontanékhoz. Áthajtottam a város árnyékain, aztán végig a poros országúton, lekanyarodtam a mellékútra, a kocsi a kerítés mellett hagytam. Megint nagyon meleg volt. Madame Fontan lejött a hátsó ajtóhoz. Mikulás nénire hasonlított tiszta, rózsaszín arcával, fehér hajával, járás közben kissé kacszázott.

- Istenem... helló - mondta. - Istenem, milyen meleg van.

- Visszament a házba egy kis sörért. Leültem a hátsó verandán, s a légyvédő hálón és lombokon keresztül kinéztem a hőségbe, s onnét a messzi hegyekre. Barnán barázdált hegyek voltak, fölöttük három sziklacsúcs és a hófödte gleccser, a lombon át is látni lehetett. A hó nagyon fehér és tiszta és valószínűtlen volt. Madame Fontan kijött, és az üvegeket leállította az asztalra. - Mit néz ott kint?

- A havat.

- C'est szép, ez a havazás.

- Igyék maga is egy pohárral!

- Iszom.

Leült mellém, egy székre. - Schmidt - mondta. - Ha ő lesz az elnök, azt hiszi, hogy kapunk majd megint bort és sört?

- Persze - mondtam -, Schmidtben meg lehet bízni.

- Hétszázötvenöt dollárt fizettünk már pénzbüntetést, amikor Fontant letartóztatták. A rendőrség kétszer tartóztatott le bennünket, egyszer meg a kormány. Az egész pénzt, amit Fontan keresett, amikor a bányában dolgozott, s én mosni jártam. Mindent kifizettünk. Fontant börtönbe csukták. Sohasem bántott personne, senkit.

- Jó ember - mondtam. - Alávalóság volt.

- Nem számítunk mi drágán. A bor literjéért egy dollárt. Tíz centet egy üveg sörért. Sohasem adjuk el a sört, amíg ki nem forr. Sok helyen azonnal eladják a sört alighogy elkészül, a vevőknek olyankor megfájdul a fejük. Mi ennek az értelme? Börtönbe csukták Fontant, és kifizettettek velünk hétszázötvenöt dollárt.

- Gyalázat - mondtam. - Hol van Fontan?

- A bor mellett van. Vigyázni kell, hogy elkapja a kellő pillanatot. - Mosolygott. - Vous savez, bolondul pour le vin. Tegnap este hazahozott egy kicsit abból, amit maga ivott, s egy kicsit az újból is. A legújabból. Még nem érett, de ivott belőle egy kicsit, s ma reggel egy keveset a kávéjába tett. Dans son café, vous savez. Bolondul pour le vin. Il est comme ça. Északon, ahol én élek, senki sem iszik bort. Mindenki sört iszik. Ahol mi éltünk, egy nagy serfözde volt, egészen a közelünkben. Amikor kislány voltam, ki nem állhattam a komló szagát a szekereken. A földeken sem. Je n'aime pas les houblons. Istenemre, egy csöppet sem szeretem. A serfözde tulajdonosa azt mondta nekem és a húgomnak, hogy menjünk el a serfözdebe, és ott igyunk sört, s akkor szeretni fogjuk a komlót. Az igaz. Meg is szerettük. Ingyen adta nekünk a sört. Meg is szerettük akkor. De Fontan bolondul pour le vin. Egyszer egy kan nyulat lőtt, s azt akarta, hogy főzzem meg bormártásban, fekete mártásban borral, vajjal, gombával, hagymával meg miegyébbel. Istenem, elkészítettem a mártást, s ő az egészét megette, s azt mondta: "A mártás jobb, mint a nyúl." Az ő hazájában ez így van. Sok a vad et de vin. De én szeretem a krumplit, a virslit et la bičre. C'est bon, la bičre. C'est trčs

bon az egészségnek.

- Jó is - mondtam. - A sör is, meg a bor is.

- Maga olyan, mint Fontan. De a múltkor történt itt valami, amit még nem láttam. Maga sem látott még olyat. Amerikaiak jöttek ide, és whiskyt öntöttek a sörbe.

- Nem igaz - mondtam.

- Igaz. Istenemre, igaz. És az is, hogy une femme odahányt az asztalra.

- Ugyan!

- Bizony. Oda. Aztán behányt a cipőjébe. És később visszajöttek, és azt mondták, hogy újra el akarnak jönni, jövő szombaton vendégséget adnának, s én azt mondtam, nem, istenemre, nem! Amikor jöttek, bezártam az ajtót.

- Veszélyesek, amikor részegek.

- Télen, amikor a fiúk táncolni mennek, idejönnek a kocsijaikon várnak odakint, és azt mondják Fontannak: "Hé, Sam, adj el nekünk egy üveg bort!" ...vagy sört vesznek, aztán kiszednek egy palack csempészett whiskyt a zsebükből, beleöntik a sörbe, és megisszák. Istenem, életemben még nem láttam ilyet. Whiskyt öntenek a borba. Istenem, én ezt nem értem.

- Szeretnek háyni, mert akkor tudják, hogy részegek.

- Egyszer idejött hozzám egy fickó, és azt mondta, hogy szeretné, ha nagy vacsorát főznék neki, s majd isznak egy-két üveg bort, s elhozzák a lányokat is, aztán táncolni mennek. Helyes, mondtam. Nagy vacsorát főztem, s amikor megérkeztek, már sokat ittak. Aztán whiskyt töltöttek a borba. Istenem, whiskyt. Mondtam Fontannak: "Rosszul leszünk." "Úgy van", azt mondja. Aztán a lányok hánytak, csinos lányok voltak, rendes lányok. Asztalnál ültek, amikor hánytak. Fontan meg akarta fogni a karjukat, hogy kivezesse őket az illemhelyre, ahol nyugodtan hányhatnak, de a fiúk azt mondták, nem, jó helyen vannak itt az asztalnál.

Fontan is bejött.

- Amikor újra eljöttek, beretesztem az ajtót. Nem, mondtam: "Százötven dollárért sem! Istenemre, nem!"

- A franciában van egy szó az ilyen emberekre - mondta Fontan. Ott állt, nagyon öregén és fáradtan a hőségától.

- Milyen szó?

- Cochon - mondta csöndesen, habozva, hogy szabad-e ilyen erős kifejezést használni. - Olyanok voltak, mint a disznó. C'est kicsit erős - mentegetődzött -, de háyni sur la table... - Bánatosan csóválta a fejét.

- Disznók - mondta. - Azok hát. Cochons. Rondák.

Fontan szemlátomást viszolygott a durva szótól. Boldog volt, hogy valami másról beszélhetett.

- Vannak rendesek, józanok is azok között, akik jönnek - mondta. - Tisztek az erődítményből. Nagyon kedves emberek. Rendes fickók. Aki egyszer járt Franciaországban, az mind jöjjön ide, mondják, s itt igyék bort. Nagyon szeretik a bort.

- Van itt egy ember - mondta Madame Fontan -, a felesége sosem engedi el hazulról. Tehát az mondja neki, hogy fáradt és lefekszik, s amikor az asszony moziba megy, ő egyenesen idejön hozzánk, olykor pizzamában, rajta egy kabáttal. "Az Isten áldja meg, Mária - mondja -, adjon egy kis sört." Aztán ül a pizzamájában, issza a sörét, aztán visszamegy az erődítménybe, be az ágyba, mielőtt a felesége visszatérne a moziból.

- C'est un original - mondta Fontan -, de nagyon kedves. Mais vraiment gentil.

- Istenem, nagyon kedves gyerek - mondta Madame Fontan. - Már mindig ágyban fekszik, mire a felesége hazajön a

moziból.

- Holnap el kell mennem - mondtam. - A Crow-rezervátumba. A prérityúkidény megnyitására megyünk.

- Ugyan. De azért még visszajön ide, mielőtt elutazik?

- Feltétlenül.

- Addigra kész lesz a bor - mondta Fontan. - Megiszunk együtt egy üveget.

- Hármat - mondta Madame Fontan.

- Visszajövök - mondtam.

- Számítunk magára - mondta Fontan.

- Jó éjszakát - mondtam.

Kora délután értünk haza a vadászkirándulásról. Reggel öt óta fenn voltunk. Előtte való nap jó vadászat volt, de aznap egyetlen prérityúkot sem láttunk. A nyitott kocsiban nagyon melegünk volt, ebédelni leálltunk egy fa alá, az út mentén. A nap magasan állt, rövid volt az árnyék. Sonkás kenyereket ettünk, meg kekszet szendvicstöltéssel, szomjasak és fáradtak voltunk, s örültünk, hogy újra kiértünk a főútra, vissza a város felé.

Egy prérikutya-településnél megállítottuk a kocsit, és pisztollyal lőttünk prérikutyákra. Kettőt lelőttünk, de aztán abba hagytuk, mert a célt tévesztett golyók visszapattantak a szikláról és a földről, s átsivítottak a mezők fölött s a mezőkön túl, egy patak mentén fák álltak, meg egy ház, s nem akartunk bajba kerülni az eltévedt golyók miatt. Így hát továbbhajtottunk, s kiértünk a főútra, végül a domboldalon leereszkedtünk a város szélső házai felé, a síkságon túl látni lehetett a hegyeket. Kékek voltak aznap, s a magas csúcsokon a hó csillogott, mint az üveg. A nyár már vége felé járt, de újabb hó, amelyik megmaradt volna a magas csúcsokon, még nem esett, csak a régi, a napon olvadozó hó és jég szikrázott fényesen.

Hűvösre vágytunk és árnyéokra. Felégetett a nap, s ajkunk kicserepesedett a naptól s a szikportól. Bekanyarodtunk a Fontanékhöz vezető mellékútra, leállítottuk a kocsit a ház mellett, s bementünk.

Az ebédlőben hűvös volt. Madame Fontan egyedül volt a házban.

- Csak két üveg sör van - mondta. - A többi mind elkelt. Az új meg még nem jó.

Adtam neki egy pár madarat. - Helyes - mondta. - Rendben van, köszönöm. Nagyon jó. - Kiment, hogy hűvösre tegye a madarakat. Amikor végeztünk a sörrel, felálltam. - El kell mennünk - mondtam.

- De estére csak visszajönnek. Fontan addig meglesz a borral.

- Mielőtt végleg elmegyünk, még visszajövünk.

- Elmennek?

- El. Reggelre el kell utaznunk.

- Kár, hogy elutaznak. Jöjjenek el este. Fontan addig meglesz a borral. El fogjuk búcsúztatni.

- Mielőtt végleg elmegyünk, visszajövünk.

De délután sürgönyöket kellett feladni, a kocsit rendbe tenni, az egyik gumit szétvágta egy kő, és vulkanizálni kellett, s én kocsinél begyalogoltam a városba, hogy elintézzem, ami még elintézni való volt, mielőtt megyünk.

Estére már fáradt voltam ahhoz, hogy még egyszer elmenjek. Nem volt kedvünk idegen nyelven beszélni. Semmi egyebet nem kívántunk, mint hogy korán lefekhessünk.

Az ágyban fekvé, elalvás előtt, körülöttem a becsomagolásra váró nyári holmival, mialatt a nyitott ablakon hűvösen áradt be a hegyek felől a levegő,

szégyenkeztem, hogy nem mentünk el Fontanékhoz, de aztán rövidesen elaludtam. Másnap egész délelőttünk csomagolással telt, befejeztük a nyarat. Megebédeltünk, s két órára útra készek voltunk.

- El kell búcsúznunk Fontanéktól - mondtam.

- Igaz.

- Attól tartok, hogy vártak az este.

- Gondolom, el kellett volna mennünk.

- Bár elmentünk volna!

Elbúcsúztunk a szálloda portásától, aztán Larrytől és a többi barátunktól a városban, majd kikocsiztunk Fontanékhoz. Mindketten otthon voltak, Monsieur és Madame. Örültek, hogy látnak. Fontan öregnek és fáradtnak látszott.

- Azt hittük, hogy az este jönnek - mondta Madame Fontan.

- Fontannak három üveg bora volt. Miután nem jöttek, mind megitta.

- Csak egy percig maradhatunk - mondtam. - Csak búcsúzni jöttünk. Azt terveztük, hogy az este jövünk. El is akartunk jönni, de a kirándulás után fáradtak voltunk.

- Eriggy, hozz egy kis bort - mondta Fontan.

- Nincs. Mind megittad.

Fontanon látszott, hogy kétségbe van esve.

- Megyek s hozok egy keveset - mondta. - Egy-két perc.

Megittam az este. Maguknak tartogattam.

- Tudtam, hogy elfáradtak. "Istenem - mondtam -,

fáradtak, nem jönnek" - mondta Madame Fontan. - Eriggy, hozz egy kis bort, Fontan.

- Elviszem kocsival - mondtam.

- Helyes - mondta Fontan. - Úgy gyorsabb lesz. A kocsival kihajtottunk az útra, s körülbelül egy mérföld után bekanyarodtunk egy mellékútra.

- Meg lesz elégedve a borral - mondta Fontan. - Jól sikerült. Ma este meghatják vacsorára.

Egy faház előtt álltunk meg. Fontan bekopogott az ajtón.

Senki sem válaszolt. Hátrakerültünk. A hátsó ajtó is zárva volt. Üres bádoggannák álltak a hátsó ajtó előtt. Benéztünk az ablakon. Odabenn senki. A konyha piszkos és rendetlen volt, de minden ajtót és ablakot gondosan bezártak.

- Átkozott néember. Hol lehet? - tűnődött Fontan. Kétségbe volt esve.

- Tudom, hol szerezhetek egy kulcsot - mondta. - Várjon itt! - Néztem, ahogy továbbmegy az úton a legközelebbi házig, bekopog az ajtón, beszélget a kilépő asszonnal, és végül visszajön. Kapott egy kulcsot. Előbb az elülső, aztán a hátsó ajtón próbáltuk ki, de nem nyitott.

- Átkozott néember - mondta Fontan. - Elment valahová.

Ahogy benéztem az ablakon, láttam, hol raktározták el a bort. Szorosan az ablak mellett állva, érezni lehetett a ház szagát. Édeskés, émelyítő szaga volt, mint egy indián háznak. Fontan hirtelen felemelt egy deszkát, s a hátsó ajtónál túrni kezdte a földet.

- Bejutok - mondta. - Átkozott néember, mégis bejutok.

A szomszéd ház hátsó udvarán egy férfi egy öreg Ford elülső kerekén dolgozgatott.

- Inkább ne! - mondtam. - Az az ember megláthatja.

Figyeli.

Fontan kiegyenesedett. - Próbáljuk ki még egyszer a kulcsot - mondta. Kiprobáltuk még egyszer, hiába. Mind a két irányban csak félig fordult el.

- Nem jutunk be - mondtam. - Jobb, ha hazamegyünk.

- Felásom hátul - ajánlotta Fontan.

- Minek kockáztatná?

- Miért ne?

- Ne tegye - mondtam. - Meglátja. S akkor lefoglalják a bort.

Kimentünk a kocsihoz, s visszahajtottunk Fontanékhoz, útközben megállva, hogy visszaadhassuk a kulcsot. Fontan nem beszélt, csak káromkodott, angolul. Teljesen fel volt dűlva. Bementünk a házba.

- Az az átkozott néember! - mondta. - Nem kaptuk meg a bort. A boromat, amit magam csináltam.

Madame Fontan arcáról egyszerre leolvadt minden vidámság. Fontan leült egy sarokba, fejét kezébe temette.

- Indulnunk kell - mondtam. - Ne fájjon a feje a bor miatt. Majd igyanak az egészségünkre, ha nem leszünk itt.

- Hova ment az az őrült? - kérdezte Madame Fontan.

- Nem tudom - mondta Fontan. - Nem tudom, hova ment.

Maguk pedig most bor nélkül utaznak el.

- Semmi baj - mondtam.

- Nem helyes - mondta Madame Fontan. Megcsóválta a fejét.

- Indulnunk kell - mondtam. - Isten áldja, sok szerencsét. És hálás köszönet mindenért.

Fontan a fejét rázta. Meg volt gyalázva. Madame Fontan is szomorúnak látszott.

- Semmi gondja ne legyen a bor miatt - mondtam.

- Azt akarta, hogy igyanak a borából - mondta Madame Fontan. - Jövőre visszajönnek?

- Nem. De talán a rákövetkező évben.

- Látod - mondta neki Fontan.

- Isten áldja magukat - mondtam. - Ne törődjenek a borral. Igyanak az egészségünkre, ha mi elmentünk. -

Fontan a fejét rázta. Nem mosolygott. Tudta, hogy mikor kerül csődbe.

- Az az átkozott néember! - mondta maga elé.

- Az este három üveggel volt neki - mondta Madame Fontan, hogy megvigasztalja. De ő csak a fejét rázta.

- Isten áldja - mondta.

Madame Fontannak könnybe lábadt a szeme.

- Isten áldja magukat - mondta. Sajnálta Fontant.

- Visszontlátásra - mondtuk. Valamennyien rosszul éreztük magunkat. A küszöbön álltak, mi beszálltunk,

megindítottam a motort. Integettünk. Szomorúan álltak

ketten a küszöbön. Fontan most nagyon öreg volt, Madame

Fontan meg szomorúnak látszott. Integetett, Fontan pedig bement a házba. Rákanyarodtunk az útra.

- Kutyaül érezték magukat. Fontan szörnyen rosszul érezte magát.

- El kellett volna mennünk az este.

- Az. El kellett volna mennünk.

Már áthajtottunk a városon, kijutottunk a sima országútra, kétoldalt a tarlókkal, jobb kéz felől a messzi hegyek. Úgy festett, mint Spanyolország, pedig Wyoming volt.

- Remélem, jó dolguk lesz.

- Nem lesz - mondtam. - És Schmidt sem lesz elnök.

A betonútnak vége volt. Kavics fődte az utat; elhagytuk a síkságot, és két domb között ráfutottunk a kaptatóra; az

út elkanyarodott, és nekivágott a hegyoldalnak. A talaj

itt vörös volt, a zsálya szürke csomókban nőtt, s ahogy

emelkedett az út, a dombok fölött kiláttunk a sík

völgyre, amely a hegyek felé nyúlt el. A hegyek most még

távolibbnak tetszetek, a táj egyre jobban hasonlított

Spanyolországra. Az út ismét elkanyarodott, emelkedett,

előttünk néhány fajd fürdött az út porában. Közeledtünk

felröppentek, gyors szárnycsapásokkal, aztán ferdén

eldőlve elvitorlázta, majd leereszkedtek alattunk a

hegyoldalra.

- Milyen nagyok és szépek! Nagyobbak, mint az európai fácánok.

- Jó vidék ez pour la vadászat, ahogy Fontan mondja.

- S ha majd vége lesz a vadászatnak?

- Addigra ők már nem élnek.

- De a fiú!

- Ő még nyilván életben lesz.

- El kellett volna mennünk az este.

- Igen - mondtam. - El kellett volna mennünk.

Déry Tibor fordítása

FRANCIS MACOMBER RÖVID BOLDOGSÁGA

Dél felé járt az idő. Mindnyájan az étkezősátor kettős szárnyú, zöld ajtólapjának árnyékában üldögéltek, s úgy tettek, mintha mi sem történt volna.

- Mit iszunk, citromlevet tisztán vagy limonádét? - kérdezte Macomber.

- Én gimletet - vetette oda Robert Wilson.

- Én is. Inni kell most - mondta Macomber felesége.

- Én is azt hiszem - helyeselt Macomber. - Szóljon neki, hogy csináljon három gimletet.

A fiú már készítette is az italt. Kiemelte az üvegeket a hűtőzsákokból, melyek párásan csillogtak a szélben a sátrakat beárnyékoló fák tövében.

- Mennyit adjak neki? - tudakolta Macomber.

- Egy font bőven elég - válaszolta Wilson. - Nem kell elkényeztetni őket.

- Vajon a vezetőjük szétosztja-e köztük?

- Feltétlenül.

Francis Macomber egy fél órával azelőtt a szolgálgyerekek, a szakács, a bőrnúzó és a teherhordók diadalmenetben hozták be a vállukon és karjukon a tábor szélétől egészen a sátraig. A puskahordozók nem vettek részt a felvonulásban. A bennszülött fiúk letették sátra bejáratánál. Macomber sorra kezet rázott velük, fogadta jókívánságaikat, majd belépett a sátorba. Az ágyán üldögélt, amikor a felesége bejött. Az asszony egy szót sem szólt hozzá, ő pedig azonnal kiment, hogy arcát és kezét megmossa kint a hordozható mosdótálban. Aztán átment az étkezősátorba, és letelepedett egy kényelmes vászonszékre egy szellős, árnyékos helyen.

Mrs. Macomber futó pillantást vetett Wilsonra. Rendkívül csinos, fiatal nő volt. Szépsége és társadalmi helyzete révén öt évvel ezelőtt hozzájutott ötezer dollárhoz, mert odaadta nevét és fényképét egy kozmetikai reklámhoz, pedig maga soha nem használta azt a cikket. Tizenegy éve volt Francis Macomber felesége.

- Pompás oroszlán, mi? - szólalt meg Macomber.

A felesége most ránézett. Szemügyre vette mindkettőjüket, mintha még sohasem látta volna őket azelőtt.

Az egyiket, Wilson, a fehér vadászt jóformán még sohasem látta. Középtermetű férfi volt, haja homokszínű, bajusza rövidre nyírt. Hirtelenvörös arcában mélyen ült rendkívül hideg, kék szeme, melynek sarkában hamiskásan szaladtak össze a fehéres ráncok, valahányszor nevetett. Most rámosolygott az asszonyra, de annak tekintete lesiklott a férfi arcáról bő zubbonya alatt domborodó vállára, melyet csaknem eltakart négy tölténytartó a bal szivarzseb tájékán, azután továbbrebbent a szeme Wilson nagy, barna kezére, viseltes nadrágjára, poros bakancsára, majd vissza vörös arcára. Észrevette, hogy arcának napsütötte pirosságát fehér vonal vágja el. Stetson-kalapjának

nyoma. Ez a fittyedt karimájú kalap most ott függött a sátorpózna kampóján.

- Üritsük ezt a poharat az oroszlánra! - indítványozta Robert Wilson.

Ismét rámosolygott a nőre, de az asszony mosolytalanul a férjét méregette.

Francis Macomber nagyon magas, nagyon jó kötésű férfi volt, már akinek a nagy csontú termet tetszik. Fekete volt, haja rövidre nyírva, mint az evezősöké, ajka inkább keskeny. Az emberek jóképűnek tartották. Ugyanolyan szafáriruhát viselt, mint Wilson, azzal a különbséggel, hogy az övé új volt. Harmincötödik évében járt, kitűnően tartotta magát, jól értett a labdasportokhoz, csakis nagy halakat fogott, sikereit egy sereg rekord koronázta, most nemrég pedig mindenki szeme láttára bebizonyította, hogy gyáva.

- Az oroszlánra! - szólt. - Sohasem tudom megköszönni magának, amit tett.

Margaret - így hívták a feleségét - visszafordította tekintetét férjéről Wilsonra.

- Ne beszéljünk az oroszlánról! - mondta az asszony. Wilson ránézett, de nem mosolygott. Most az asszony mosolygott őrá.

- Furcsa nap volt ez a mai - mondta. - Nem kéne föltennie a kalapját még a sátorlap alatt is délidőben? Maga mondta, csak azért szólok.

- Föltehetem - szólt Wilson.

- Nagyon piros az arca, Mr. Wilson - mondta az asszony, és megint elmosolyodott.

- Az ital teszi - vetette oda Wilson.

- Nem hiszem - felelte Margaret. - Francis sokat iszik, de ő sose piros.

- Ma az - próbált tréfálkozni Macomber.

- Nem - mondta a felesége -, ma csak az enyém pirult. De Mr. Wilson mindig piros.

- Nyilván ilyenfajta vagyok. Hanem: nem vennék le a műsorról a szépségemet mint beszédtemát?

- Csak most kezdtem el.

- Hagyjuk abba - mondta Wilson.

- Nehezen indul a beszélgetés - állapította meg Margaret.

- Ne légy csacsi, Margot - szólt oda a férj.

- Semmi nehézség - mondta Wilson. - Itt ez a pompás oroszlán.

Margot rápillantott a két férfira, és azok mindketten tudták: az asszonyt sírás környékezi. Wilson már régóta látta, mi készül, és rettegett tőle. Macomber már túljutott a rettegésen.

- Csak az ne történt volna. Ó, bár ne történt volna meg - mondta az asszony, és elindult a sátra felé. Hangtalanul sírt, de a két férfi látta, hogy válla meg-megrándul rózsaszínű napálló blúza alatt.

- A nők mindjárt elvesztik a fejüket - szólt oda Wilson a magas férfinak. - Nem számít. Idegizgalom, miegyéb.

- Nem - mondta Macomber. - Azt hiszem, ezt a mai naptól életem végéig viselni fogom.

- Szamárság. Igyunk rá egyet ebből a vitriolból. Felejtse el. Különben is semmi az egész.

- Megpróbálhatjuk - felelte Macomber. - De azt nem felejtsem el, amit értem tett.

- Nem tettem semmit - mondta Wilson. - Szamárság.

Így üldögéltek az árnyékban, ott, ahol a széles koronájú akácok alatt táborot ütöttek. Mögöttük magános sziklaszál magaslott; előttük pázsitszőnyeg futott egy kavicsos mederbe ágyazott folyó felé, azon túl erdő következett.

Itták az épp hogy hideg citromos whiskyt, és kerülgették egymás tekintetét. A bennszülött fiúk közben ebédhez terítették. Wilson jól láthatta, hogy a fegyverhordozó gyerekek már mindent megtudtak a dologról, s amikor észrevette, hogy Macomber inasa terítés közben fürkésző pillantásokat vet gazdájára, szuahéli nyelven ráripakodott. A fiú kifejezéstelen arccal fordult el.

- Mit mondott neki? - érdeklődött Macomber.

- Semmit. Mondtam, hogy mozogjon, mert különben kaphat vagy tizenötöt a jobbikból.

- Az mi? Korbács?

- Azt tiltja a törvény - válaszolta Wilson. - Pénzbírságot írnak elő.

- Még mindig megtörténik, hogy megkorbácsoltatják őket?

- Ó, hogyné. Ha netán panaszra mennek, abból a hatóság nagy ügyet kever. De nem mennek. A korbácsot inkább elviselik, mint a pénzbírságot.

- Milyen furcsa - szolt Macomber.

- Valójában nem is az - felelte Wilson. - Maga mit tenne; túrné a vesszőzést, vagy elvesztené a keresetét? Maga is zavarba jött kérdésétől, és mielőtt Macomber válaszolni tudott volna, így folytatta: - Mindnyájunknak kijut a napi verés, kinek így, kinek úgy. Ezzel sem volt megelégedve. "Úristen - gondolta magában - , micsoda diplomata vagyok!"

- Igaza van: megkapjuk a verést - mondta Macomber, és még mindig nem nézett rá. - Rettentően szégyellem magam az oroszlánügy miatt. De, ugye, nem kerül tovább? Úgy értem, nem jut senkinek a fülébe?

- Szóval azt hiszi, hogy én majd elmondom a Mathaiga Klubban? - Wilson hűvösen végigmérte. Ezt azért nem várta volna. "Szóval a fickó nemcsak pipogya fráter, de még nyöszörög is - gondolta magában. - Pedig a mai napig kedveltem. De mit tudhat az ember egy ilyen amerikaiáról?"

- Nem - mondta Wilson. - Hivatásos vadász vagyok. Mi sohasem beszélünk a klienseinkről. Efelől egészen nyugodt lehet. Különben is udvariatlanság arra kérni minket, hogy ne járjon el a szánk.

Most jött rá, hogy mennyivel könnyebb lesz a szakítás. Akkor majd egyedül étkezik, és olvashat is közben. Ezek is külön esznek majd. Csak hivatalos minőségben fogja őket kíséretetni a szafárin - hogy is mondják a franciák? Előkelően elnéző magatartás - s mennyivel könnyebb lesz akkor, mint most végighallgatni ezt a szentimentális émelgyést. Megsérti majd valamivel, és azzal új lapot kezdenek. Akkor majd a könyvével ülhet le az asztalhoz, és mégis az ő whiskyjüket issza. Ezt a kifejezést használták arra, amikor a szafári balul ütött ki. Az ember összeakad egy másik fehér vadással, és megkérdezi: "Hogy megy a sora?" És ha erre az a felelet: "Ó, még mindig az ő whiskyjüket iszom", akkor az ember tudja, hogy az egész nem ér egy lyukas mogyorót.

- Bocsánat - mondta Macomber, miközben Wilson felé fordította jellegzetesen amerikai arcát, melyről a kamaszság nem tűnik el a férfikor derekáig. Wilson szemügyre vette rövidre nyírt evezősfrizuráját, szép metszésű s még most is majdnem őszinte szemét, szép orrát és jó formájú állát. - Bocsánat, erre nem gondoltam. Rengeteg olyan dolog van, amit nem tudok.

"Tehet egy szívességet" - gondolta Wilson. Teljesen fölkészült, hogy gyorsan és simán szakít, és most tessék: ez a nyavalyás, miután éppen megsértették, bocsánatot kér. Még egy próbát tett. - Ne szívja mellre, amit mondok - kezdte. - Nekem is élnem kell valamiből. Tudja,

Afrikában nincs olyan nő, aki ne lőne oroszlánt, és nincs olyan fehér ember, aki megfutamodnék.

- Én megfutamodtam, mint a nyúl - szólt Macomber.

"Hát mi a fenét lehet kezdeni egy ilyen alakkal, aki így beszél" - morfondírozott magában Wilson.

Célba vette Macombert tompa, kék gépfegyver-szemével, az meg visszamosolygott rá. Kellemes mosolya volt, ha valaki nem látta meg szemében a sértődöttséget.

- Talán majd kiköszörülöm a csorbát a bivalyvadászaton - mondta. - Most az következik, nem?

- Reggel, ha megfelel - vetette oda Wilson. Talán tévedett az előbb. Könnyen lehet, hogy így kell a dolgokat fölfogni. Hiába: az emberismeret fenét sem ér ezekkel az amerikaiakkal. Most megint a szívébe zárta Macombert. Csak a mai reggelt tudná elfelejteni. De azt persze nem lehet. Olyan kínos volt, hogy már kínosabb nem is lehetett volna.

- Ott jön a Memsahib - mondta. Margaret a sátra felől közeledett. Üdének, vidámnak, sőt bájosnak látszott. Hibátlanul tojásdad arca oly tökéletes, hogy az ember szinte azt várná: ez a nő ostoba. "De ostobának nem ostoba - gondolta Wilson -, nem, nem."

- Hogy van a szépséges, vörös arcú Mr. Wilson? Jobban érzed magad, Francis, angyalom?

- Ó, sokkal - vallotta Macomber.

- Kivertem a fejből az egészet - mondta a felesége, és leült az asztalhoz. - Miért érdekes az, hogy Francis jól tud-e oroszlánt ölteni vagy sem? Nem ez a foglalkozása. Ez Mr. Wilson szakmája. Mr. Wilson valóban rendkívül lenyűgözően gyilkol. Maga mindent gyilkol, igaz?

- Mindent - felelte Wilson -, ami jön. - "Ez a fajta a legkeményebb dió a világon - gondolta magában. - A legkeményebb, a legkegyetlenebb, a legvérszomjasabb és a legvonzóbb fajta. Az embereik meglágyulnak, vagy az idegeik ronccsá őrlődnek, ők viszont megkeményednek. Vagy olyan férfit választanak maguknak, akivel bírnak? Ezt még nem tudják eldönteni abban a korban, amikor férjhez mennek" - tűnődött. Örült, hogy a maga leckéjét már megtanulta az amerikai nőkről, mert ez a mostani nagyon vonzotta.

- Holnap reggel bivalyra megyünk - közölte az asszonnyal.

- Én is megyek - mondta Margaret.

- Nem, nem jön.

- De igenis, megyek. Ugye, mehetek, Francis?

- Miért nem maradsz a táborban?

- A világért sem - mondta a felesége. - Ilyen kalandot, mint a mai, semmi pénzért el nem szalasztanék.

"Amikor az imént elment - tűnődött magában Wilson -, amikor elment, hogy kibőgje magát, csuda remek nőnek látszott. Mintha megértené, fölfogná a helyzetet, mintha bánkódnék a férje miatt, és fájna neki a dolog. Húsz percre eltűnik, aztán visszajön az amerikai nők kegyetlenségének páncéljában. Ezek a legpiszokabb nők. Azok, csakugyan a legpiszokabbak."

- Holnap a te kedvedért újabb bemutatót tűzünk a műsorra - mondta Francis Macomber.

- Nem jön velünk, asszonyom - szólalt meg Wilson.

- Nagyon téved - mondta az asszony. - Különben is roppant szeretném magát újra látni munkája közben. Isteni volt ma reggel. Már amennyire állatok fejét széjjellövedözni isteni.

- Itt az ebéd - mondta Wilson. - Nagyon elemében érzi magát, ugye?

- Miért is ne? Nem azért jöttem ide, hogy unatkozzam.

- Nos, eddig nem volt unalmas - mondta Wilson.
Odalátszottak a folyóba ágyazott vándorkövek és a háttérben a magas partoldal a fákkal. Eszébe jutott a reggel.

- Ó, nem - felelte az asszony. - Eddig nagyszerű. És a holnap? Nem is tudja, mennyire várom a holnapot.

- Antilop, tessék, most kínálják magának - mondta Wilson.

- Az a nagy, tehénszerű állat? Akkorákat ugrik, mint a nyúl?

- Azt hiszem, ez megfelel személyleírásnak - szólt Wilson.

- Kitűnő a húsa - jegyezte meg Macomber.

- Te lőtted, Francis? - kérdezte a felesége.

- Én.

- Nem bánt? Vagy igen?

- Csak ha rázuhan az emberre - magyarázta neki Wilson.

- Örvendek.

- Egy kicsit abbahagyhatnád a buzerálást, Margot - mondta Macomber, miközben az antilopot szeletelte tányérján, és krumplipürét, mártást meg sárgarépát tolt lefelé fordított villájára, hegyére szúrva a húsdarabot.

- Éppen abba is hagyhatnám - mondta az asszony -, ha már olyan szépen fejezted ki magad.

- Ma este pezsgővel ünnepeljük meg az oroszánt. Délben a pezsgő csak fölhevíti az embert - mondta Wilson.

- Ó, az oroszán - kiáltott Margot. - Rég elfelejtettem az oroszánt.

"Ez a nő jól ugratja a férjét - gondolta magában Robert Wilson. - Vagy talán azt hiszi, így kell a dologhoz jó képet vágni? Hogyan viselkedjék egy asszony, aki rájön, hogy a férje pipogya fráter? Cudarul kegyetlen nőszemély, de hát mind ilyen. Persze ők uralkodnak, és aki uralkodik, annak néha kegyetlennek kell lennie. Ha így is van: nekem elegendő van az istenverte rémuralmukból."

- Vegyen még egy kis antilopot - kínálta az asszonyt udvariasan.

Aznap délután, úgy estefelé, Wilson és Macomber elindult automobilon a bennszülött sofőr meg két puskahordozó kíséretében. Mrs. Macomber a táborban maradt. Túl meleg van, mentette ki magát, holnap úgyis velük megy kora reggel. A távolodó autóból Wilson elnézte a terebélyes fa alatt álldogáló asszonyt. Inkább csinos volt, mint szép, enyhén rózsaszín árnyalatú khakiruhájában. Haját kisimította a homlokából, és hátul, lent a nyakszirtjénél kontyba fésülte. Arca olyan üdén virított, mintha Angliában volna. Integtetett feléjük, amint a kocsi átgázolt a mezőn, a magas fűvön, majd a fák közé kanyarodott, neki a csalitos domboknak.

A csalitosban egy impalacsordára bukkantak. Kiszálltak az autóból, és meghajtottak egy vén, széles agancsú bakot, majd Macomber becsületére váló lövéssel helyben marasztotta, jó kétszáz lépésről. Ettől aztán nekiiramodott a csorda, vad futásban, egymás hegyén-hátán utat nyerve. Lábukat hasuk alá húzva akkorákat ugrottak, oly hihetetlenül s lebegve úsztak a levegőben, mint az ember olykor álmában.

- Jó lövés volt - szólt oda Wilson. - Kis célpontot nyújtanak.

- Ér ez a fej valamit? - kérdezte Macomber.

- Kiváló - nyugtatta meg Wilson -, így lőjön, és nem lesz semmi baj.

- Gondolja, hogy holnap bivalyra akadunk?

- Remélem, igen. A bivaly kora reggel kint legel, és ha szerencsénk van, el tudjuk csípni a mezőn csordában.

- Szeretném ezt az oroszlanügyet lezárni - mondta Macomber. - Nem valami kellemes érzés, ha az ember ilyesmit csinál a felesége szeme láttára. "Szerintem - gondolta Wilson - feleség ide, feleség oda, az a kellemetlen, hogy ilyesmit csinál valaki, vagy ha már megtörtént, még beszél is róla" - mondani azonban ezt mondta:

- Mit kell ezen annyit töprengeni? Akárki elveszteni a fejét, mikor először kerül szembe oroszlanal. Az ügy le van zárva.

Aznap éjjel, a vacsora után, mielőtt lefeküdt volna, Macomber megivott még egy pohár whiskyt szódával a tűz mellett. Később ágyán, a moszkítóháló alatt, az éjszaka neszeire figyelve, úgy érezte, hogy az ügy még nincs lezárva. Se lezárva nincs, se el nem kezdődött. Pontosan úgy van, ahogy megtörtént, néhány részlete kitörölhetetlenül felnagyítva. Nyomorultul szégyellte magát. De a szégyennél is jobban kínozta valami dermesztő, kongó félelem. A félelem még ott tátongott, mint valami hideg, nyálkás üreg abban a nagy semmiben, ahol valamikor az önbizalma fészkelt, és ettől a rosszullét környékezte. Ez az érzés még most sem hagyta el.

Előző éjszaka kezdődött, amikor felriadt, és hallotta, hogy oroszlan bög valahol följebb a folyó mentén. Öblös hangon indult a bögés, és valami köhögős torokköszörülésben végződött. Olyan közelinek hatott, mintha éppen csak a sátorlap választaná el tőle. Amikor Francis Macomber felriadt e hangra azon az éjjelen, megijedt. Hallotta, amint felesége álmában csöndesen lélegzik. Nem volt senki, akinek bevallhatta félelmét, sem aki vele együtt félhetett volna. Feküdt magában, és nem ismerte azt a szomáli közmondást, hogy bátor ember háromszor ijed meg az oroszlantól: egyszer, amikor először pillantja meg a nyomát, egyszer, amikor meghallja a hangját, és egyszer, amikor szemközt találja magát vele. Aztán a lámpás fényénél reggeliztek, és mikor kinn ültek az étkezősátorban napfölkelte előtt, az oroszlan ismét elbődült. Francis azt hitte, máris ott van a tábor szélén.

- Hangja után ítélve, öreg legény lehet - mondta Robert Wilson, miközben fölneézett sózott heringje és kávéja mellől. - Hallják, hogy köhög?

- Nagyon közel van?

- Lehet vagy egy mérföldnyire a folyó völgyében.

- Meglátjuk?

- Megnézzük.

- Ilyen messzire hallatszik a bögése? Mintha itt lenne a sátorban.

- Fene messzire hord a hangja - felelte Robert Wilson. - Fura, hogy ilyen messzire elhallatszik. Remélem, puszkacsőre való macska. A fiúk azt állítják, járkál errefelé egy jól megtermett példány.

- Ha lövésre kerül a sor, hol kell eltalálnom, hogy helyben marasszam? - tudakolta Macomber.

- A nyaka és a törzse között - adta meg a választ Wilson. - Nyakán, ha megy. Csontra lőjön. Roncsolja szét.

- Remélem, jó helyre tudom majd szalasztani a golyót - mondta Macomber.

- Nagyon jól lő - biztatta Wilson. - Ne hamarkodja el. Biztos lövésre menjen. Mindig az első lövés számít.

- Mekkora legyen a lőtávolság?

- Nem tudom. Ebbe az oroszlanak is van beleszólása. Ne lőjön addig, amíg olyan közel nem jön, hogy biztosra

mehet.

- Száz méter alatt? - kérdezte Macomber.

Wilson rápillantott.

- Száz, az körülbelül megfelel. Lehet, hogy rövidebbre kell hagyni. Nem kockáztatnám meg sokkal messzebről. Száz, az tisztességes távolság. Ezen a távolságon ott lövi meg, ahol akarja. Itt jön a Memsahib.

- Jó reggelt - köszönt rájuk Mrs. Macomber. - Rámegyünk erre az oroszlánra?

- Amint befejezte a reggelijét - mondta Wilson. - Hogy érzi magát?

- Csodásan - válaszolta az asszony. - Telve izgalommal.

- Megyek, és megnézem, hogy minden rendben van-e. -

Wilson elindult. Az oroszlán újra fölfordított.

- A nyomorult, mekkora ricsajt csap. Belérekesztjük a hangot - mondta Wilson.

- Mi baj, Francis? - kérdezte a felesége.

- Semmi - válaszolta Macomber.

- De valami még sincs rendjén. Mitől vagy olyan ideges? - kérdezte Margaret.

- Semmitől.

- Mondd meg nekem. - Az asszony ráemelte tekintetét. - Nem jól érzed magad?

- Ez a rohadt bömbölés - válaszolta -, így ment egész éjszaka.

- Miért nem keltettél fel? - kérdezte a felesége. - Élveztem volna, ha hallom.

- Meg kell ölnöm a dögöt - mondta Macomber nyomorultul.

- Nahát, ezért vagy itt, nem?

- Jó, jó. De ideges vagyok. Az idegeimre megy ez a bömbölés.

- Akkor meg, ahogy Wilson mondta, öld meg, és fojtsd belé a szuszt.

- Igen, édeském - mondta Francis Macomber. - Ugye, milyen könnyűnek hangzik?

- Csak nem félsz?

- Hát persze hogy nem. De ideges vagyok. Egész éjjel hallgattam az ordítását.

- Ragyogóan meg fogod ölni - jelentette ki a felesége. - Majd meglátod. Tudom. Alig várom, hogy lássam.

- Fejezd be a reggelidet, és indulunk.

- Nevetséges, ilyen korán? Még nem virrad - mondta Margaret.

Az oroszlán mély mellhangon fölmordult. A torkából hirtelen feltörő hang rezgése szinte megrázta a levegőt, végül egy mély sóhajjal, keserves nyögéssel elhallgatott.

- Olyan, mintha itt volna a közelben - szólalt meg Macomber felesége.

- Úristen - mondta Macomber -, gyűlölöm ezt az átkozott hangot.

- Roppant lenyűgöző.

- Lenyűgöző! Ijesztő.

Robert Wilson akkor érkezett oda, kezében kurta, ocsmány, botránnyosan nagy furatú 505-ös Gibbse, száját vigyorra húzva.

- Gyerünk! - szólt. - Puskahordozójánál van a Springfieldje meg a nagy puska. Minden bent van az autóban. Megvannak az acélgolyói?

- Igen.

- Én kész vagyok - jelentette ki Mrs. Macomber.

- Ennek a ricsajnak véget kell vetni - mondta Wilson. - Üljön előre. A Memsahib ülhet velem itt hátul.

Beszálltak a kocsiba, és a hajnali szürkületben elindultak a folyó mellett fölfelé a fák között. Macomber

kinyitotta a töltényrést, és meggyőződött, hogy acélgolyók vannak-e benne; rátolta a závárt, és biztosította fegyverét. Érezte, hogy remeg a keze. Megtapogatta a többi töltényt a zsebében, aztán végighúzta ujjait a töltényeken, melyeket az inge mellrészére erősített tölténytartókban hordott. Hátrafordult Wilson felé, aki az ajtó nélküli, doboz alakú autó hátsó ülésén foglalt helyet a felesége mellett. Mindketten vigyorogtak izgalmukban. Aztán Wilson előrehajolt, és súgott valamit.

- Nézze, ereszkednek a madarak lefelé. Ez azt jelenti, hogy az öregúr otthagya a zsákmányt.

A folyó túlsó oldalán Macomber jól látta a fák fölött köröző, a magasból le-lecsapó keselyűket.

- Valószínűleg erre jön majd a szomját oltani, mielőtt nyugovóra térne - suttogta Wilson. - Jól nyissa ki a szemét!

Lassan haladtak előre a folyó magas partján. A folyó ágya itt mélyen feküdt a görgeteg kövek között. Az autó ide-oda kerülgette a nagy fákat. Macomber a túlsó partot figyelte, amikor egyszer csak érezte, hogy Wilson megfogja a karját.

Az autó megállt.

- Ott van - vette ki a suttogásból. - Előttünk, jobb kéz felől. Szálljon ki, és kapja el. Csodaszép példány.

Macomber most látta meg az oroszánt. Kissé oldalvást állt, fejét magasra tartotta, feléjük fordítva. A fújdogáló reggeli szél meg-megborzolta sötét sörényét. Óriási volt, amint kirajzolódott a meredek parton a reggeli szürkületben, izmos szügyével, lágyan domborodó testével.

- Milyen messze van? - kérdezte Macomber fegyverét fölemelve.

- Hetvenöt körül. Szálljon ki, és csípje el.

- Miért ne innét lőjek, ahol állok?

- Nem szokás autóból lőni a vadra - hangzott fülébe Wilson szava. - Szálljon ki. Nem fog a maga kedvéért egész nap itt állni!

Macomber kilépett az első ülés félkörű ajtónyílásán, rá a lépcsőre, majd onnan a földre. Az oroszán még mindig ott állt, fenségesen és hidegen szemlélve ezt a tárgyat, melyet szeme valami óriási rinocérosz sziluettjének látott. A szél nem hozott feléje emberszagot, ezért csak figyelte a tárgyat, miközben busa fejét jobbra-balra ingatta. Aztán szemmel tartva a tárgyat, félelem nélkül, de habozva, hogy lemenjen-e inni a folyóhoz, amíg az a dolog ott áll vele szemközt, észrevette, hogy egy emberi alak szakad el az ismeretlen tárgytól. Ekkor elfordította a fejét, és a fák fedezéke mögé húzódott. Egy reccsenő csattanást hallott, majd megérezte az oldalában a 30-06-220-as acélgolyó ütését, mely hirtelen, forró émelegést okozva föltépte a gyomrát. Futni kezdett tele talpon, ide-oda hintázva súlyos testét, s a fák között a magasfű fedezéke felé tartott. Akkor újabb reccsenés következett, és füle mellett elzúgva belehasított a levegőbe. Aztán megint reccsent egyet, és az oroszán érezte, hogy az ütés eltalálja alsó bordáit, és tovább szakít befelé; érezte, hogy tele gyomrán kapott sebet, és a habos vér hirtelen megforrósodik a szájában. Vágtatni kezdett a magasfű irányába, ahol le tudna hasalni, láthatatlanná válhatna, és olyan közel csalogathatná támadóit, hogy egy rohammal elkaphatná az embert, aki kezében tartja azt a reccsenő micsodát.

Macomber, mikor kilépett az autóból, azon nem

gondolkozott egy percre sem, hogy mit érez az oroszlan. Csak tudta, hogy remeg a keze, és ahogy távolodik az autótól, alig bírja a lábát emelni. Merevséget érzett a combjában, de mégis reszkettek az izmai. Fölemelte a puskát, célba vette az oroszlan nyakszirtjét, és meghúzta a ravaszt. Semmi eredmény, hiába húzta és húzta a ravaszt, pedig azt hitte, az ujja is eltörik bele. Akkor eszébe villant, hogy a fegyver biztosítva van. Amint leengedte a fegyvert, hogy kioldja, még egy lépést tett mereven előre, az oroszlan pedig, mihelyt észrevette, hogy sziluettje kibontakozik az autó hátteréből, megfordult és eliramodott. Aztán Macomber elsütötte a fegyvert. Tompa puffanást hallott, és ebből tudta, hogy a golyó célba talált; az oroszlan azonban nem állt meg. Macomber újra lőtt, és mindenki látta, hogy a golyó föl vág egy csomó földet a rémulten csetlő-botló oroszlan előtt. Ismét lőtt, de most már eszébe jutott, hogy alá kell céloznia. Mindnyájan hallották, hogy a golyó talált, az oroszlan pedig vágta ment át, és beért a magas fűbe, mielőtt Macomber előretolta volna a zívárt.

Macomber ott állt, remegő kezében a még mindig élesre töltött Springfielddel, és kóválygott a gyomra. Mellette Robert Wilson és a felesége. Ott állt két puskahordozó is, akik wakamba nyelven hadarásztak.

- Eltaláltam, kétszer találtam el - mondta.

- Gyomron találta és még valahol elöl - mondta Wilson lelkesedés nélkül. A puskahordozók komoran álltak. Most már elhallgattak.

- Lehet, hogy megölte - folytatta Wilson -, várnunk kell egy kicsit, mielőtt bemerészkedünk és megnézzük.

- Hogy érti ezt?

- Várjuk meg, amíg legyengül, mielőtt utána megyünk.

- Aha - mondta Macomber.

- Csuda remek oroszlan - szólt Wilson vidáman. - Bár most bitang rossz helyen van.

- Miért rossz az a hely?

- Nem látni, amíg bele nem botlik az ember.

- Aha - mondta Macomber.

- Gyerünk - szólt Wilson -, a Memsahib itt maradhat az autóban. Elindulunk, és megnézzük a vérnyomokat.

- Maradj itt, Margot - mondta Macomber a feleségének.

Nagyon kiszáradt a szája, és nehezebbé esett a beszéd.

- Miért? - kérdezte az asszony.

- Wilson mondja.

- Elmegyünk körülnézni - magyarázta Wilson. - Maga itt marad. Innét még jobban lát.

- Rendben van.

Wilson szuahéli nyelven egy-két szót váltott a sofőrrel.

Az bólintott, és azt mondta: - Igenis, Bwana.

Akkor leereszkedtek a meredek parton, majd a folyón át a kövek között fölkapaszkodtak a túlsó partra, a kiálló gyökerekbe fogódzkodva. A parton haladtak előre, amíg el nem érték azt a helyet, ahol az oroszlan megfutamodott Macomber első lövése után. Vér feketéllett a fűvön. A puskahordozók hívták föl rá a figyelmüket, hosszú fűszálakkal mutogatva. A vérnyom befelé tartott a part menti fák mögé.

- Mit csinálunk? - érdeklődött Macomber.

- Nincs sok választás - felelte Wilson. - Nem tudjuk

áthozni az autót. Meredek a part. Várunk még, hadd merevedjen meg egy kicsit szegény pára, aztán bemegyünk ketten, és megkeressük.

- Nem gyűjthatnánk meg a fűvet? - kérdezte Macomber.

- Túl nedves.

- Nem küldhetünk hajtókat rá?
Wilson végigmérte. - Persze hogy küldhetünk - válaszolta.
- Csak egy kicsit életveszélyes. Tudjuk, hogy az oroszlán meg van sebezve, érti? Az oroszlánt éppen meg lehet cserkelni: a neszre megugrik, de a sebzett oroszlán feltétlen támad. Nem is látjuk egészen addig, amíg bele nem botlunk. Meglapul egy akkora fedezékben, amiről az ember azt hinné, hogy még egy nyulat is alig rejthet el. Nemigen küldhetjük be a fiúkat oda efféle cirkuszi mutatványra. Valakit biztosan szétmarcangolna.
- Na és a puskahordozók?
- Hát azok velünk jönnek. Ez az ő shauri-juk. Erre szerződtek, érti? Igaz, nem nagyon örülnek neki.
- Nincs kedvem bemenni oda - mondta Macomber. Elszólta magát, még mielőtt észrevette volna.
- Nekem sincs - mondta Wilson jókedvűen. - Viszont nincs más választás. - Aztán mintha valami eszébe jutna, rápillantott Macomberre. Rögtön meglátta, milyen szájalmas kifejezés ül arcán, s hogy mennyire remeg.
- Természetesen nem muszáj bemennie - mondta. - Ezért fogadnak fel engem, tudja. Ezért kerülök én olyan sokba.
- Úgy érti: egyedül menne be? Miért nem hagyjuk ott?
Robert Wilson, akinek gondolatait eddig teljesen lefoglalta az oroszlán és a helyzet megmagyarázása, eddig nem sokat foglalkozott Macomberrel, de annyit mégis észrevett, hogy nem valami nagy hős. Most hirtelen úgy érezte magát, mint aki rossz helyre nyitott be egy szállodában, és valami szégyenletest látott.
- Hogy érti ezt?
- Miért nem hagyjuk ott?
- Úgy érti, hogy tegyünk úgy, mintha nem lenne megsebezve?
- Nem. Csak hagyjuk itt.
- Ilyesmit nem lehet csinálni.
- Miért nem?
- Egyrészt bizonyára szenved. Másrészt valaki gyanútlanul beleszaladhat.
- Értem.
- De magának nem muszáj egy lépést sem tennie.
- Szeretnék - mondta Macomber -, csak félek, tudja.
- Én előre megyek az erdőben - mondta Wilson. - Kongoni majd követi a nyomot. Jöjjön mögöttem, egy kicsit oldalt. Valószínűleg meghalljuk, ha morog. Ha meglátjuk, mind a ketten lövünk. Ne törődjön semmivel. Majd én fedezem. Különben talán jobb lenne, ha nem váгна neki. Így sokkal jobb lesz. Miért nem megy vissza a Memsahibhoz, amíg én végzek itt?
- Nem, menni akarok.
- Rendben van - mondta Wilson. - De ne jöjjön, ha nem akar. Ez most már az én shauri-m, tudja.
- Menni akarok - jelentette ki Macomber.
Egy fa alá telepedtek, és rágyújtottak.
- Nem akar visszamenni, és beszélgetni a Memsahibbal, amíg várakozunk? - kérdezte Wilson.
- Nem.
- Én visszaugrom, és megkérem, hogy legyen türelemmel.
- Jó - mondta Macomber. Ott ült, és izzadt a hónalja. A szája kiszáradt, gyomrát üresnek érezte, és igyekezett összeszedni annyi bátorságot, hogy megmondja Wilsonnak: csinálja tovább, intézze el az oroszlánt nélküle. Azt nem tudhatta, hogy Wilson azon mérgeződött, miért is nem vette előbb észre, milyen állapotban van a társa, és miért nem küldte vissza a feleségéhez. Ott ült, amikor Wilson visszatért.

- Nálam van a nagy puskája - mondta Wilson. - Tessék. Azt hiszem, adtunk neki elég időt. Induljunk.

Macomber fogta a nagy puskát, Wilson pedig így szólt:
- Maradjon mindig vagy a hátam mögött, vagy ötméternyire jobb felől, és tegyen pontosan úgy, ahogy mondom. - Aztán szuahéli nyelven odaszólt valamit a két puskahordozónak, akik vészterhes komorsággal szemlélték a jelenetet.

- Induljunk - adta ki a vezényszót Wilson.

- Ihatnék egy kis vizet? - kérdezte Macomber. Wilson odaszólt az idősebbik puskahordozónak, akinek az övéen fityegett a kulacs. A fekete lekapcsolta, lecsavarta a kupakját, és odanyújtotta a kulacsot. Macomber megfogta, és eltűnődött, hogy milyen nehéz, és milyen szőrös a tapintása a rongyos filcborításnak. Ivásra emelte, s közben előrenézett a magas fű irányába, mely mögött lapos koronájú fák húzódtak. Könnyű szél fújdogált velük szembe, és a fű lágyan borzolódott a fuvallattól. Ránézett a puskahordozóra, és látta, hogy az is szenved a félelemtől.

Harmincméternyire a füves részben feküdt a jól megtermett oroszlán, a hasán lapulva. Fülét hátracsapta, és mindössze annyi mozgást végzett, hogy hosszú, fekete, rojtos farkát föl-alá csapkodta. Amint beért a fedezékbe, arccal támadói felé fordult. Nyomorultul érezte magát a tele hasába kapott golyótól. A seb egyre apasztotta erejét, mert a tüdeje minden lélegzetvételnél szivárgó habos vért lökött a szájába. Oldala nedvesen csillogott és megforrósodott. A legyek ellepték az apró réseket, melyeket az acélgolyók vágtak sárgásbarna irhájába. A gyűlölettől összeszűkülő, nagy, sárga szemét előreszegezte, és csak olyankor pislogott, ha lélegzetvétel közben a fájdalom beléhasított. Karmait belevágta a puha földkéregbe. Egész lénye, fájdalma, émelygése, gyűlölete és minden megmaradt ereje végsőkig fokozva nekifeszült, hogy elrugaszkodhasson, ha kell. Hallotta az emberi beszédet, és várt. Minden erejét összeszedte, hogy kész legyen a rohamra, mihelyt az emberek beérnek a magas fű közé. A hangok hallatára megfeszült le-föl csapkodó farka, majd amint a füves rész széléhez értek, köhintve mordult egyet, és nekiiramodott. Kongoni, az öreg puskahordozó, a menet élén figyelte a vérnyomokat. Wilson készenlétben tartott puskával a füvet kémlelte, nincs-e mozgolódás, a második puskahordozó pedig előrefürkészett és fülelt. Macomber fölhúzott ravasszal Wilson nyomában haladt. Éppen beértek a füves részbe, amikor Macomber meghallotta a vértől elfojtott, akadozó, hörgő mordulást, és meglátta, hogy a fűben zizzenve surran valami. Aztán csak annyit tudott, hogy rohan, rohan hanyatt-homlok, pániktól hajtva, ki a szabadba, rohan a folyó felé.

Hallotta, hogy Wilson nagy puskájából fölcsattan: pa-ra-pang, majd egy másodperc múlva újabb: pa-ra-pang. Megfordult, és meglátta a szörnyeteg oroszlánt - fejét mintha elvitte volna a lövés -, amint kúszik Wilson felé a magas fűvel benőtt földön, miközben a vörös képű férfi a závárt kezeli a kurta, ronda fegyveren, és vigyázva céloz. Majd újabb dördülés: pa-ra-pang a cső végén, és a súlyos, kúszó, sárga oroszlántömeg megmerevedik, és előrecsuklik a hatalmas, megcsonkított fej. Macomber egyedül állt a tisztáson, ahova elrohant. Kezében még ott volt a töltött fegyver, és a két fekete és a fehér ember megvető pillantásából tudta, hogy az oroszlán kimúlt. Megindult Wilson felé. Hórihorgas alakja most mint mezítelen önvád meredt föl. Wilson ránézett, és ezt

kérdezte:

- Akar fényképet csinálni?

- Nem - válaszolta.

Míg el nem érték a kocsit, egy szót sem szólt többet senki. Ott aztán megszólalt Wilson:

- Csudaszép dög. A fiúk majd lenyúzzák. Itt is maradhatnánk az árnyékban.

Macomber felesége nem nézett férjére, sem az órá, csak beült mellé a hátsó ülésre. Wilson elöl foglalt helyet. Egyszer átnyúlt, és megfogta a felesége kezét, de nem nézett rá. Az asszony visszahúzta a kezét. Amint átnézett túl a folyón, ahol a puskahordozók nyúzták az oroszlánt, meggyőződött róla, hogy a felesége mindent láthatott. Ahogy ott üldögéltek, egyszerre csak Mrs. Macomber előrenyúlt, és rátette kezét Wilson vállára. Az hátrafordult, az asszony pedig áthajolt az alacsony ülés fölé, és szájon csókolta a férfit.

- Ej, no - mondta Wilson, és napbarnított arca sötétebbre pirult.

- Mr. Robert Wilson - mondta az asszony. - A szép, piros arcú, Mr. Robert Wilson.

Aztán visszaült Macomber mellé, és elnézett túl a folyón. Ott feküdt az oroszlán, fehér hasa felpuffadt, fehér húsú, inas lábai égnek meredtek, miközben a feketék hasogatták a bőrt a húsról. Végül a puskahordozók áthozták a nedves, súlyos bőrt, felgöngyölítették, beszálltak vele hátul, s azzal elindult az autó. Senki sem szólt egy szót sem, amíg vissza nem értek a táborba. Ennyi az oroszlán története. Macomber nem tudta, mit érzett az oroszlán, mielőtt nekiiramodott, sem azt, hogy mit érzett, mikor az 505-ös ütése két tonna torkolatsebességgel szájon találta, és azt sem, mi készítette rá, hogy közeledjék, miután egy második hasító csattanás szétroncsolta a farát, mi ösztönözte, hogy odaküsszon a ropogó, robbanó szerszám elé, amely kioltotta életét. Wilsonnak volt némi fogalma erről, és ezt úgy fejezte ki, hogy "Bitang szép fenevad", de Macomber azt sem tudta, Wilson mit érez. Nem tudta, mit érez a felesége, csak annyit tudott, hogy az asszony szakított vele.

Felesége már többször szakított vele, de a dolog sohasem tartott sokáig. Nagyon gazdag volt, és még sokkal gazdagabb lesz. Tudta, hogy az asszony most már sohasem fogja otthagyni. Kevés dolog volt, amit tudott, de ezt egészen pontosan tudta. Tisztában volt ezzel, értett a motorbiciklihez - már gyermekkorában értett hozzá -, továbbá az autókhoz, a vadkacsalövéshez, horgászashoz, pisztránghoz, lazachoz meg a mélytengerhez. Sok, túlon túl sok könyvet olvasott össze a szexuális kérdésekről, értett minden labdajátékhoz, kutyákhoz, konyított a lovakhoz, értett hozzá, hogyan kell a pénzén ülni, és csaknem mindenhez, amivel az ő világában foglalkoztak. És jól tudta, hogy felesége nem fogja elhagyni. Az asszony valamikor híres szépség volt, és még most is szépségszámba ment Afrikában, de otthon már nem volt elég szép ahhoz, hogy őt faképnél hagyja, és előnyösebb házasságot kössön. Tudták ezt mind a ketten kölcsönösen. Az asszony elszalasztotta az alkalmat, és ezt tudta Macomber. Ha jobban ügyeskedett volna a nők körül, a felesége talán aggódni kezdett volna, hogy más, szebb feleséget kerít magának. Ennél azonban jobban ismerte a férjét, és azért ő sem aggódott miatta. Aztán meg férjében igen elnéző lélek lakozott, és ez volt a legjobb oldala, ha nem lett volna egyúttal a leggyanúsabb is.

Mindent összevéve: viszonylag boldog házastársaknak ismerték őket, abból a fajtából, akiknek szétválásáról gyakran rebesgetnek, de az mégsem következik be soha. S amint a pletykarovat vezetője kifejezte: most a sokak által irigyelt és örökké tartó szerelmüket a kaland fűszere is izesíti egy szafárral azon a földrészen, melyet a legsötétebb Afrikának mondott a világ, amíg Martin Johnsonék be nem világítottak oda filmjeikkel, s ahol most a vén Simbát: az oroszslánt, a bivalyt, és Tembót: az elefántot űzi a házaspár, sőt állatfajtákat is gyűjt a Természetrizsi Múzeum számára. Ugyanez a rovatvezető a múltban már legalább háromszor adott hírt arról, hogy szakítani készülnek, és ez így is volt. Ámde mindig kibékültek. Házasságuk egészséges alapokon nyugodott. Margot túlságosan szép volt ahhoz, hogy Macomber elváljon tőle. Macombernek viszont túlságosan sok pénze volt ahhoz, hogy Margot valaha otthagyja. Hajnali három óra felé járt, és Francis Macomber, aki nemsokára belefáradt töprengésébe az oroszslánról, elszundított, fölébredt, aztán megint elaludt, majd hirtelen fölriadt, mert azt álmodta, hogy a véres fejű oroszslán föléje hajlik. A szíve kalapált, miközben hallgatódzott, és akkor vette észre, hogy a felesége nincs a szomszéd ágyban. Ezzel a tudattal feküdt két órán át.

Két óra múltán Mrs. Macomber visszajött a sátorba, fölemelte a moszkítóhálót, és bebújt az ágyába.

- Hol jártál? - kérdezte Macomber a sötétben.
- Helló! - szólt az asszony. - Te még fönt vagy?
- Hol jártál?
- Kimentem levegőzni.
- Levegőzni, a fenét!
- Mit mondjak, drágám?
- Hol jártál?
- Levegőzni.
- Így is lehet mondani. Te kurva.
- Te meg gyáva vagy.
- Helyes, mi közöd hozzá? - mondta a férfi.
- Nekem semmi. De kérlek, ne beszéljünk, drágám, mert nagyon álmos vagyok.
- Azt hiszed, mindent lenyelek?
- Tudom, édeském.
- Hát nem.
- Kérlek, drágám, ne beszéljünk. Olyan álmos vagyok.
- Megígérted, hogy ilyesmi nem lesz.
- Hát most van - mondta az asszony negédesen.
- Azt mondtad, ha eljövünk ide, nem csinálsz ilyeneket. Megígérted.
- Meg, drágám. Úgy is akartam. De tegnap elromlott a kirándulás. Ugye, nem muszáj erről beszéljünk?
- Nem nagyon kéretem magad, ha alkalom kínálkozik, mi?
- Kérlek, ne beszéljünk. Olyan álmos vagyok, drágám.
- Én, igenis, beszélni fogok.
- Akkor ne törődj velem, mert én aludni fogok. - Aludt is.

A reggelinél mind a hárman ott voltak az asztalnál napfölkelte előtt, és Francis Macomber rájött, hogy a sok férfi között, akit valaha gyűlölt, Robert Wilsont gyűlöli a legizibban.

- Jól aludt? - kérdezte Wilson torokhangján, miközben pipáját tömkölte.

- Hát ön?

- Primán - közölte a fehér vadász.

"Te csibész - gondolta Macomber -, te piszok csibész."

"Az asszony tehát fölébresztette, amikor visszament - állapította meg magában Wilson, miközben a házaspárra szegezte tompa, hideg tekintetét. - Hát miért nem tartja pórázon a feleségét? Mit képzelsz, mi vagyok én, faszent? Tartsa kordában. Ő tehet róla."

- Gondolja, hogy találkozunk bivallyal? - érdeklődött Margot, és félretolt egy tál barackot.

- Lehetséges - felelte Wilson, és rámosolygott. - Miért nem marad a táborban?

- Semmi pénzért sem maradnék - mondta neki az asszony.

- Miért nem parancsol rá, hogy maradjon itthon? - kérdezte Wilson Macombertól.

- Maga parancsoljon neki - felelte Macomber hűvösen.

- Hagyjuk a parancsolgatást... - majd Macomber felé fordulva: - ...meg a számarkodást - mondta Margot egész kedélyesen.

- Készen van, indulhatunk? - kérdezte Macomber.

- Bármikor - válaszolta neki Wilson. - Akarja, hogy jöjjön a Memsahib?

- Nem mindegy, hogy akarom-e vagy sem?

"A fenébe - gondolta magában Wilson. - A fészkes fenébe. Hát ez most már így lesz? Nos jó, akkor legyen így."

- Mindegy - mondta.

- Biztos, hogy nem akar inkább itt maradni a feleséggel a táborban, amíg én bivalyra vadászom? - kérdezte Macomber.

- Nem tehetjük - felelte Wilson. - A maga helyében nem beszélnek ostobaságot.

- Én nem beszélek ostobaságot. Okádnom kell.

- Csúnya szó az.

- Francis, kérlek, légy eszedben - szólt a felesége.

- Nagyon is eszemen vagyok, az istenit - mondta Macomber.

- Ettél már valaha ilyen rohadt ételt?

- Valami baj van talán az étellel? - kérdezte Wilson nyugodtan.

- Csak annyi, mint minden egyébgyel.

- Én az ön helyében megemberelném magam, uram - mondta Wilson nagyon nyugodtan. - Az egyik felszolgálófiú ért valamit angolul.

- Vigye el az ördög.

Wilson fölállt, és pőfékelve odább sétált. Néhány szuahéli szót váltott az egyik puskahordozóval, aki rá várakozott. Macomber meg a felesége tovább üldögélt az asztalnál. A férfi a kávécsészéjét bámulta.

- Ha jelenetet csinálsz, itt hagylak, drágám - jelentette ki Margot higgadtan.

- Dehogya hagysz.

- Próbáld meg, majd meglátod.

- Nem fogsz itt hagyni.

- Nem hagylak itt, te pedig viselkedj rendesen.

- Viselkedjek rendesen? Ezt nevezem! Viselkedjek rendesen!

- Igen, viselkedjél rendesen.

- Miért nem próbálsz te rendesen viselkedni?

- Hosszú ideig próbáltam. Nagyon hosszú ideig.

- Utálok azt a vörös pofájú disznót. Látni is utálok.

- Igazán olyan rendes.

- Fogd be a szád! - Macomber csaknem üvöltött. Az automobil éppen akkor ért az étkezősátor elé, és a sofőr meg a két puskahordozó kiszállt. Wilson odasétált, és szemügyre vette az asztalnál ülő házaspárt.

- Lövésre készen?

- Igen - mondta Macomber, és fölállt. - Igen.

- Hozzon magával valami gyapjúholmit. Hideg lesz az

autóban - mondta Wilson.

- Viszem a bőrzekémet - mondta Margot.

- A fiúnál van - közölte vele Wilson. Bemászott az első ülésre a sofőr mellé, Francis Macomber meg a felesége szótlanul beült a hátsó ülésre.

"Remélhetőleg nem jut eszébe a féleszűnek, hogy tarkón lőjön - morfondírozott magában. - A nők csak útban vannak a szafárin."

Az automobil csikorogva gördült a reggeli szürkületben, le a folyóhoz, át egy kavicsos gázlón, majd fölkecmergett a meredek parton, ahol Wilson utat vágatott az előző napon, hogy kijuthassanak a túloldali területre.

"Szép reggelünk van" - állapította meg Wilson. Bő harmat hullott az éjjel, és amint a kerekek átvágtak a gazon és alacsony cserjéken, megcsapta orrát a letaposott páfrány illata. Verbénára emlékeztetett, s amint az autó utat tört magának az úttalan, bokorral-cserjével benőtt vidéken, Wilson élvezte a harmatnak meg az összemorzsolt páfránynak ezt a kora reggeli szagát, meg a hajnali ködön át feketéllő fatörzsek látványát. Két kliensét a hátsó ülésen helyezte el, hogy kirekessze őket gondolataiból, és most a bivalyokon járt az esze. A bivalycsorda, amire most vártak, a napot sűrű mocsarasban töltötte, éjjel azonban kijöttek legelni nyílt területre, és ha sikerülne az autóval elvágni útjukat a mocsaras felé, Macomber elcsíphetné őket a szabadban. Nem kívánt Macomberrel bivalyra vadászni sűrű, fedett helyen. Egyáltalán nem kívánt Macomberrel sem bivalyra, sem egyéb vadászni, de hivatásos vadász lévén, sok furcsa alakkal hozta már össze a sors. Ha sikerül ma bivalyt ejteniük, akkor már csak az orrszarvú van hátra, s azzal a szerencsétlen ember túljutott veszélyes játékán, a dolgok pedig valahogy majd elrendeződnek. Akkor semmi köze többé az asszonyhoz, és Macomber majd csak fátylat borít a történetekre. A látszataból ítélve, már bizonyára nemegyszer átesett ilyesmin. Szegény pasas. Valahogy túl kell jutnia rajta. Nos, magára vessen a nyomorult pelenkavitéz.

Robert Wilson kétszemélyes ágyat vitt magával a szafárikra, hogy készületlenül ne találja, ha valami esetleg az ölébe hull. Egy bizonyos klientúrának vadászott, a nemzetközi úri vadásztársaságok tagjainak, ahol a nők úgy érezték, hogy nem kapják meg pénzüik ellenértékét, ha be nem bújnak a fehér vadász ágyába. Wilson megvetette őket, ha nem voltak a közelében, noha némelyiküket egészen megkedvelte közös útjukon. De hát belőlük élt: erkölcsük az ő erkölcsé is volt, ameddig szolgálatukban állt.

Igen, a vadászaton kívül. A vadak elejtésében viszont Wilsonnak voltak meg a maga szokásai, és ezeket vagy átvették, vagy kereshettek másik vadászt. Tudta azt is, hogy ezért mindegyikük tisztelte. "Hanem ez a Macomber, akármilyen legyek, furcsa alak. Na és a felesége. Igen, a felesége. Hm, a felesége. Ez el is maradhatott volna." Hátrafordult. Macomber csak ült, sötét, dühös képet vágott. Margot rámosolygott. Ma fiatalabb, ártatlanabb és üdébb volt, nem olyan hivatásosan szép. Mi lakik a szívében, csak az isten tudja, tűnődött Wilson. Tegnap éjjel nem sokat beszélt. Mégis szívesen látott vendég volt.

Az automobil fölkapaszkodott egy kis emelkedőn, és fák között folytatta az útját, majd kijutott egy füves, préryszerű tisztásra. A fák árnyékában haladtak a tisztás szélén. A sofőr lassan hajtott, Wilson pedig óvatosan

kémlelt a prérin át, szemével végigpásztázva a túlsó oldalt. Megállította a kocsit, és távcsővel kutatta a tisztást. Aztán intett a sofőrnek, hogy menjen tovább. Az autó lassan megindult; a sofőr vigyázva kerülgette a varacskos disznók odúit, és ide-oda kanyargott a hangyák építette földvárak között. Ekkor a tisztást kémlelő Wilson hirtelen megfordult, és fölkiáltott:

- Isten bizony, ott vannak!

Az autó megugrott előre, miközben Wilson szuahéli nyelven hadart valamit a sofőrnek. Macomber odanézett, amerre Wilson mutatott, és megpillantott három hatalmas, fekete állatot. Elnyújtott, súlyos testük majdnem henger alakú volt, mint megannyi tartálykocsi, ahogy ott elhúztak a nyílt préri túlsó szélén. Nyakukat, testüket mereven kinyújtva vágtáztak, és fölcsapott, széles, fekete szarvuk jól látszott előretartott, mozdulatlan fejükön.

- Három öreg bika - mondta Wilson. - Elvágjuk az útjukat, mielőtt a mocsarasba érnek.

Az autó vad, hetven kilométeres tempóban száguldott át a tisztáson, és Macomber egyre nagyobbak látta a bivalyokat, amíg végül már az egyik hatalmas állat szürke, kikopott szőrű, rühes irháját is látta, törzséből kinövő nyakát és szarvainak fényes feketeségét, amint másik két elnyúló, kitartóan robogó tarsa mögött kissé elmaradva vágtat. Akkor megbillent az autó, mintha egy utat ugrattak volna át, odakanyarodtak a bika mellé, és Macomber már látta az elvágató tömeget, a port ritkás szőrrel borított bőrén, szarvainak széles terpesztését, előreszegezett, tág orrlikait. Már emelte is fegyverét, amikor Wilson ráüvöltött: - Ne az autóból, ostoba! - Nem félelmet, hanem gyűlöletet érzett Wilson iránt, amint megcsikordult a fék, és az autó a földet túrva félreecsúszott, és majdnem megállt. Wilson az egyik oldalon, ő a másikon ugrott ki. Botladozott, amint lába az alóla elfutó földre ért. Odább kúszva tüzelt, s hallotta a becsapódó golyók puffanását, oldalról löve ki fegyverét a bikára. Végül eszébe jutott, hogy előre, a nyaka tövébe kell a golyókat irányítani. Már éppen kapkodva újratöltött, amikor látta, hogy a bika földre rogy. Térdre esett, fejét ide-oda hányta, és amikor Macomber észrevette, hogy a másik kettő még vágtázik, rálőtt a vezérre, és eltalálta. Újra lőtt, de nem talált, csak azt hallotta, hogy feldördül Wilson puskájából a pa-ra-pang, és látta, amint a vezérbika az orrán előrebukik.

- Kapja el a másikat - kiáltotta Wilson. - Lőjön már! A másik bika azonban rendületlenül vágtatott, és Macomber mellé lőtt, föl vágva egy csomó földet, aztán Wilson is elhibázta, porfelhő szállt föl, és Wilson elkiáltotta magát: - Gyerünk! Túl messze van! - Megragadta a karját és azzal ismét az autóba ültek. Macomber és Wilson kétoldalt kapaszkodott, és máris billegve száguldottak a gidres-gödrös talajon, egyre felzárkózva a bika egyenletes, kemény nyakú, nyílegyenes vágtájához. A sarkában voltak. Macomber újratöltötte puskáját, idegességében a töltények egy részét a földre dobálta, eldugította, majd föl szabadította a rést, miközben majdnem egy vonalba értek a bikával. Wilson akkor elordította magát: - Állj! - és az autó úgy megcsúszott, hogy majdnem megperdült a tengelye körül. Macomber előrebukott, rácsapta a závárt, és tüzelt, bele a vágtázó kerek farrészbe. Amennyire csak tudott, célzott, majd újra lőtt aztán megint, de a golyók láthatólag semmi kárt nem tettek a bikában, bár valamennyi talált. Akkor látta, hogy a bika megtántorodik. Macomber óvatosan célozva újra

lőtt, és a bika térdre ereszkedett.

- Megvolnánk - mondta Wilson. - Szép munka. Mind a három. Macomberet részeg ujjongás töltötte el.

- Hányszor lőtt? - kérdezte.

- Csak háromszor - felelte Wilson. - Az első bikát maga ölte meg. A legnagyobbikat. A másik kettőnél segítettem. Csak megadtam a végtisztességet. Maga fene jól céloz.

- Menjünk az autóhoz. Inni akarok - mondta Macomber.

- Előbb azt a bikát kell elintéznünk - mondta Wilson. A bivaly térdelő helyzetben haragosan rángatta a fejét. Disznószekeit dühében kimeresztve fújtatott, amint közeledtek felé.

- Figyelje, nehogy lábra álljon - mondta Wilson. Aztán: - Oldalról csördítsen a nyaka közé, egy kicsivel a füle mögött.

Macomber óvatosan célba vette középen a hatalmas, rángatózó, dühtől vonagló nyakat, és elsütötte a puskáját. A lövésre előrecsuklott a fej.

- Ez az - mondta Wilson. - Elkapta a gerincét. Rém ronda jószág, mi?

- Gyerünk inni - szólt Macomber. Életében még nem érezte magát ilyen jól.

Macomber felesége halottsápadtan ült az autóban. - Csodálatos voltál, drágám - mondta férjének. - Micsoda autózás!

- Rázott? - kérdezte Wilson.

- Ijesztő volt. Még soha életemben nem ijedtem így meg.

- Ígyunk mindnyájan - indítványozta Macomber.

- De mennyire! - mondta Wilson. - Adja oda a Memsahibnak.

Az asszony ivott a tiszta whiskyből, és egy kicsit megborzongott nyelés közben. Átadta a flaskát Macombernek, aki Wilsonnak adta tovább.

- Szörnyű izgalmas volt - mondta az asszony. - Fejfájást kaptam tőle. De azt nem tudtam, hogy autóból is szabad löni.

- Senki sem lőtt autóból - felelte Wilson hűvösen.

- Úgy értem: üldözőbe venni őket.

- Rendes körülmények között nem való - mondta Wilson. - Ámbár én végig nagyon is sportszerűnek tartottam.

Kockázatosabb volt így kocsikázni a mezőn a gödrök meg miegyebek között, mint gyalogosan vadászni. A bivalyok támadhattak volna, ha akarnak, valahányszor lőttünk.

Megadtunk nekik minden alkalmat. Hanem azért nem beszélnek róla senkinek. Szabályellenes, ha úgy tetszik.

- Úgy éreztem, hogy nem tisztességes dolog a behemót, gyámoltalan állatokat autóból üldözni.

- Igazán? - kérdezte Wilson.

- Mi lenne, ha megtudnák Nairobiban?

- Először is elveszteném az engedélyemet. Meg egyéb kellemetlenségek... - mondta Wilson, és húzott egyet a flaskából. - Állás nélkül maradnék.

- Valóban?

- Igen, valóban.

- Na most már magában is talált hibát - mondta Macomber, és ma először nevetett.

- Olyan szépen tudod magad kifejezni, Francis - szólt Margot Macomber. Wilson végignézett mindkettőjükön. "Ha az ilyen ringyó összeadja magát egy ilyen pipogya fráterrel, abból vajon milyen fajzat születik", tűnődött magában. Hangosan ezt mondta: - Elvesztettünk egy puskahordozót. Észrevette?

- Nem én, isten bizony - mondta Macomber.

- Itt jön - mondta Wilson. - Nincs semmi baja. Biztos akkor esett le, amikor otthagytuk az első bikát.

A középkorú puskahordozó sántikálva közeledett feléjük. Kötött sapkát, khakizubbonyt, sortot és gumiszandált viselt, arca komor volt, és undort árult el. Amint közelebb ért, szuahéli nyelven odaszólt valamit Wilsonnak. A fehér vadász arca észrevehetően megváltozott.

- Mit mond? - kérdezte Margot.

- Azt mondja, az első bika talpra állt, és bevette magát a cserjésbe - közölte Wilson kifejezéstelen hangon.

- Ó - mondta Macomber bambán.

- Akkor ez megint olyan lesz, mint az oroszlán - mondta Margot előre örvendezve.

- A fenét lesz olyan, mint az oroszlán - mondta neki Wilson. - Nem iszik még egyet, Macomber?

- De igen, köszönöm - válaszolta Macomber. Várta, hogy mikor veszi elő újra az az érzés, mint az oroszlán esetében. De nem ez történt. Most először életében nem érzett semmi félelmet. Ehelyett határozott ujjongás töltötte el.

- Elmegyünk, és utánanézzünk a második bikának - mondta Wilson. - Szólok a sofőrnek, hogy menjen az autóval az árnyékba.

- Mit akar csinálni? - érdeklődött Margot Macomber.

- Szemügyre vesszük a bivalyt - felelte Wilson.

- Én is megyek.

- Jöjjön.

Hárman elindultak arrafelé, ahol a második bivaly fekete teste rajzolódott ki a síkságon. Fejét előrenyújtva feküdt a fűben, széttárva tömör szarvát.

- Pompás fej - jegyezte meg Wilson. - A szarvtávolság nem lehet messze az egy méter harminctől.

Macomber gyönyörűséggel szemlélte.

- Ránézni is undor! - mondta Margot. - Nem mehetnénk az árnyékba?

- Hogyne - mondta Wilson. - Oda nézzen, látja azt a bokorcsoportot? - szólt oda Macombernek.

- Látom.

- Oda ment be az első bika. A puskahordozó azt mondja, akkor maradt le, amikor a bika már le volt terítve.

Figyelte, amint repesztünk a két másik vágató bivaly nyomában. Amikor fölnézett, a bika már feltápáskodott, és szemét rámeresztette. Futott a puskahordozó, mint az istennyila, a bika pedig bevánszorgott abba a cserjésbe.

- Bemehetünk utána most nyomban? - kérdezte mohón Macomber.

Wilson jól végigmérte. "Akármilyen legyek, ha nem fura egy alak ez - gondolta magában. - Tegnap még holtra rémült, ma pedig olyan, mint aki bikaport evett."

- Nem, még adunk neki egy kis időt.

- Az isten szerelmére, menjünk már az árnyékba - mondta Margot. Az arca fehér volt, és láthatólag kornyadozott.

Elindultak az autó felé, mely most egy magányos, terebélyes koronájú fa alatt állt. Mindnyájan beszálltak.

- Meglehet, hogy már nem is él - jegyezte meg Wilson.

- Egy kis idő múlva megnézzük.

Macomber elöntötte valami szilaj, oktalan boldogság, amelyet még sohasem érzett.

- Istenemre, ezt nevezem vadüldözésnek! - mondta. - Még sohasem éreztem magam így. Hát nem volt isteni, Margot?

- Gyűlöletes volt.

- Miért?

- Gyűlöletes - ismételte az asszony. - Undorított.

- Azt hiszem, többé semmitől sem fogok megijedni - szólt Macomber Wilsonnak. - Tudja, valami történt velem, amikor

először megláttuk a bivalyokat, és utánuk eredtünk. Olyan ez, mint egy gátszakadás. Színtiszta izgalom!

- Kipucolja a májat - szólt Wilson. - Irtó fura dolgok történnek az emberekkel.

Macomber arca ragyogott. - Tudja, igazán történt valami velem. Egész másnak érzem magam - mondta.

A felesége nem szólt semmit, csak furcsán méregette. Egészen hátradőlt az ülésen, mialatt Macomber előrehajolva beszélgetett Wilsonnal, aki oldalvást fordult az első ülés támlája fölé.

- Tudja, szeretnék még egyszer oroszlánál próbát tenni - mondta Macomber. - Most már igazán nem félek tőle. Végeredményben mit tehet az emberrel?

- Erről van szó! - felelte Wilson. - A legrosszabb, amit tehet, hogy megöl. Hogy is van? Shakespeare! Irtó jó! Kíváncsi vagyok, emlékszem-e még. Ó, irtó jó! Annak idején sokszor idéztem. Lássuk csak. "Szavamra mondom, én nem bánom az egészséget. Az ember csak egyszer hal meg, és egy halállal mindnyájan tartozunk. Lesz, ami lesz: Aki meghal ebben az évben, az kvitt a jövő évre." IV. Henrik II. rész, III. felvonás, 2. szín (Vas István fordítása) * Irtó jó, mi?

Nagyon zavarba jött, hogy kiteregezte világszemléletét, de látott már embereket felnőni, és ez mindig megindította. Nem is mindig huszonegyedik születésnapjukon történt.

Macomber jellemében a vadászat különös véletlene: valami hirtelen cselekvési kényszer hozta létre ezt a változást, olyan helyzet, amikor nincs mód előre szorongani. De mindegy, hogyan, kétségtelen, hogy megtörtént. Most akárki megnézheti a nyavalyást - gondolta Wilson. Arról van itt szó, hogy némelyik ember oly sokáig marad kisfiú. Néha egész életében, tűnődött Wilson. A teste még ötvenéves korában is fiús marad. Nagy amerikai férfikamaszok. Csuda fura népség. De tetszett neki most ez a Macomber. Csuda fura fickó. Valószínűleg vége a fölszarvazott állapotnak is. Az volna aztán az igazi! A nyavalyás talán egész életében úgy járt, mint akinek tele a nadrágja. Ki tudja, mi volt az oka kezdetben. De most már túl van rajta. A bivalytól nem volt ideje berezelnit. Meg aztán mérges is volt. Meg az autót! Az autóban megszokják a dolgot. Most nagylegény lesz. Látta a háborúban, ott is így történt. Nagyobb ez a változás, mint ha valaki elveszti a szüzességét. Úgy eltűnik a félelem, mintha kioperálták volna. Valami más támad fel a helyében. Az a legfontosabb valami, ami a férfit férfivá teszi. Emberré. A nők is tudják ezt. Nem jó az a nyavalyás félelem.

Margaret Macomber az ülés túlsó sarkából méregette kettőjüket. Wilsonon semmi változást sem észlelt. Olyannak látta, mint az előző napon, mikor rájött, hogy miben áll Wilson nagy erőssége. De bezzeg észrevette a változást Francis Macomberen.

- Maga is olyan boldog attól, ami most következik? - kérdezte Macomber egyre mélyebben kotorva új kincsében.

- Az ember nem beszél erről - mondta Wilson, és belenézett a másik arcába. - Sokkal divatosabb azt mondani, hogy az ember megijedt. Vigyázzon, maga is megijed még egyszer.

- De azért csak örül ennek a most következő feladatnak?

- Igen - felelte Wilson. - Hát igen, de nem tesz jót túl sokat beszélni róla, kibeszélni az egészséget. Elveszti az ízt, ha valamiről túl sokat lefetyelnek.

- Mindketten fecsegték - szólalt meg Margot. - Hősök

vagytok, mert megugrasztottatok néhány gyámoltalan vadat.
- Bocsánat - mondta Wilson. - Túl sokat jár a szám. -
"Máris bosszantja" - gondolta magában.
- Ha nem tudod, miről beszélünk, miért szólsz bele? -
kérdte Macomber a feleségét.
- Irtó bátor lettél most egyszeriben - mondta a felesége
megvetően, de gúnyolódásában nem volt semmi biztonság.
Nagyon megijedt valamitől.
Macomber természetes, szívből jövő nevetésre fakadt. - Az
hát, tudd meg - mondta.
- Nem késtél el vele? - kérdezte Margot kesernyésen.
Hiszen évek óta mindent megtett, amit tehetett. Személy
szerint egyikük sem volt oka, hogy így alakult a
viszonyuk.
- Még nem - mondta Macomber.
- Gondolja, hogy elég időt adtunk neki? - kérdezte
Macomber vidáman.
- Megnézhetjük - válaszolta Wilson. - Maradtak
acélgolyói?
- A puskahordozónál van még néhány.
Wilson odakiáltott valamit szuahéli nyelven az idősebbik
puskahordozónak, aki éppen az egyik bivalyfőről fejtette
le a bőrt. Az főlegyenesegett, kihúzott zsebéből egy
doboz acélgolyót, és odavitte. Macomber megtöltötte a
tárat. A maradék töltényt zsebre vágta.
- Lőhetne a Springfielddel is - mondta Wilson. - Hozzá
van szokva. A Mannlichert itt hagyjuk a kocsiban a
Memsahibbal. A puskahordozója viheti a nagy puskát. Én
hozom ezt a ménkű ágyút. Most pedig hadd mondjak rólok
valamit. - Ezt hagyta utoljára, mert nem akarta idegessé
tenni Macomber. - A bivaly mindig fölülről
előrszegezett fejjel támad. A homlokpáncélja ugyanis
megvédi a fejlövéstől. Az egyetlen igazi lövés: bele az
orrába. A másik hatásos lövés a szügyébe, vagy, ha oldalt
áll, a nyakba vagy a lapockájába. Ha egyszer megsebesült,
kegyetlen nehéz munka megölni. Nehogy elkezdjen
bravúrokat csinálni. Vegye a legkönnyebb célt, ami
kínálkozik. Na, lenyúzták a fejet. Induljunk lassan?
Odaszólt a puskahordozóknak, akik kezüket törölgetve
megjelentek, és az idősebbik beszállt hátul.
- Csak Kongonit viszem magammal - mondta Wilson. - A
másik addig őrködik, és távol tartja a madarakat.
Az autó lépésben haladt a síkságon a bozótos fák felé,
melyek lombos szigetként húzódtak a mocsarast kettészelő,
kiszáradt vízmosásban. Macombernek nagyokat dobbant a
szíve, szája kiszáradt, de ezt most izgalom okozta, nem
pedig félelem.
- Itt ment be a bika - mondta Wilson. Aztán szuahéliül
odaszólt a puskahordozónak: - Kövesd a vérnyomot.
Az automobil a bozót szélén állt. Macomber, Wilson és a
puskahordozó kiszálltak. Macomber visszanézett, és látta,
hogy a felesége őt nézi, a fegyver pedig ott van
mellette. Integgetett neki, de az asszony nem intett
vissza.
A csaltos erősen sűrűsödött befelé, és a föld száraz
volt. A középkorú puskahordozóról csurgott a verejték,
Wilson is szemére húzta a kalapját, vörös nyaka ott
duzzadt közvetlenül Macomber előtt.
Egyszerre csak a puskahordozó odaszólt valamit szuahéliül
Wilsonnak, s azzal előrefutott.
- Kimúlt - mondta Wilson. - Szép munka. - Ezzel
megfordult, hogy megszorítsa Macomber kezét. Miközben
egymásra mosolyogva kezét ráztak, egyszerre vadul
fölordít a puskahordozó, és már látják is, amint jön

kifelé a bozótból, oldalvást, rák módra, utána a bika, orrát előreszegve, vékonyra összezárt szája vértől csöpög, zömök fejét előretartva jön támadásra készen, s apró disznószeme vérben forogva mered rájuk. Wilson, aki elől haladt, térdre ereszkedve elsütötte a puskáját. Macomber pedig lövés közben megsüketülve Wilson puskájának durrogásától, csak azt látta, amint a hatalmas homlokpáncéltól cserép módjára pattogzanak le a darabok, és a bika feje rángatózik. Újra lőtt a tágas orrlikakra, és ismét látta, hogy megrándulnak a szarvak, és repkednek a szilánkok. Most már nem látta Wilson, mert vigyázva célzott. Megint elsütötte puskáját, miközben a bika hatalmas teste már-már rázuhant. A cső csaknem egy vonalban állt a közeledő, orrát előreszegző fejjel, és ő csak az apró, gonosz szemeket látta. A bika lassan leszegte fejét, és Macomber hirtelen úgy érezte, valami fehéren, izzón, vakítón villan meg belül az agyában. Egyebet nem is érzett.

Wilson már előbb oldalra került, hogy a bika nyakszirtjébe szalasszon egy golyót. Macomber egy helyben állt, és az orrot akarta eltalálni, de mindig egy árnyalattal följebb lőtt a súlyos szarvak közé, forgácsokat, szilánkokat hasítva belőlük, mintha palatetőre csapódnának a golyók. Mrs. Macomber pedig a kocsi elöl elsütötte a 65-ös Mannlichert a bikára, amint az éppen fölnyársalni készült Macombert, és a férjét találta el, mintegy öt centivel a nyakszirt fölött, egy kicsit oldalt.

Macomber most arccal lefelé feküdt, nem egészen két méterre az oldalára fordult bivalytól. A felesége ott térdelt fölébe hajolva, mellette pedig Wilson.

- Én nem fordítanám meg - mondta Wilson.

Az asszonyt hisztérikus sírás rázta.

- Megyek vissza az autóhoz - mondta Wilson. - Hol a puska?

Az asszony csak a fejét rázta, arca el volt torzulva. A puskahordozó fölemelte a fegyvert.

- Hagyja itt, ahogy van - mondta Wilson. Majd: - Menjen Abdulláért, hogy legyen, aki tanúvallomást tehet, hogyan történt a baleset.

Letérdelt, elővette egy zsebkendőt, és ráterítette Francis Macomber fejére. A száraz, porhanyós föld beitta a vért. Wilson fölállt, és pillantása ráesett a bikára. Az oldalán feküdt, lábait kinyújtotta, gyér szőrzetű hasa aprókat rángott. "Bitang szép bika - regisztrálta gépiesen az agya. - Jó százharmincas vagy még jobb. Jobb!" - Odaszólította a sofőrt, és meghagyta neki, hogy terítsen egy takarót a tetemre, és maradjon mellette. Aztán visszament az autóhoz. Az asszony az egyik sarokban ült, és zokogott.

- Ezt szépen elintézte - mondta a vadász színtelen hangon. - Ő is otthagya volna magát.

- Hallgasson! - kérte az asszony.

- Na persze, baleset, tudom - mondta Wilson.

- Hallgasson!

- Ne veszítse el a fejét - folytatta. - Adódnak bizonyos kellemetlenségei, de csinállok egy-két felvételt, azoknak jó hasznát veszi majd a vizsgálatnál. Ott lesz a puskahordozók vallomása meg a sofőré is. Maga tökéletesen tiszta.

- Hallgasson!

- Rém sok elintézni való lesz - mondta. - Autót kell küldennem a tóhoz, hogy onnan rádióon kérjenek egy repülőgépet, amelyik bevisz mindhármunkat Nairoiba.

Miért nem mérgezte meg inkább? Angliában úgy csinálják.
- Hallgasson, hallgasson! - kiáltott az asszony.
Wilson végigmérte az asszonyt tompa, kék szemével.
- Végeztem. Egy kicsit dühös voltam. Kezdtem megszeretni a férjét - mondta.
- Ó, kérem, hallgasson! Kérem, kérem, hallgasson!
- Az más - mondta Wilson. - Kérem: az egészen más. Most már hallgatok.
András T. László fordítása

A KILIMANDZSÁRÓ HAVA

A Kilimandzsáró 19 710 láb magas, hóborította hegy, úgy mondják, a legmagasabb Afrikában. Nyugati csúcsát maszái néven "Ngaje Ngai"-nak, az "Isten házá"-nak hívják. Közel a nyugati csúcshoz egy leopárd aszott, megfagyott teteme fekszik. Senki sem tudja megmagyarázni, mit keresett a leopárd ilyen magasban.

- A csodálatos az, hogy egyáltalán nem fáj - mondta. - Ebből tudom, hogy elkezdődött.

- Igazán nem fáj?

- Egy cseppet se. De borzasztóan sajnálom, hogy ilyen szaga van. Biztosan zavar téged.

- Hallgass, kérlek, hallgass!

- Oda nézz - mondta. - Vajon a szemük vagy a szaglásuk hozza így ide őket?

A férfi egy mimózafa széles árnyékában feküdt a függőágyon, s amikor kinézett az árnyékból a síkság vakító világosságába, három nagy madár gubbasztott kinn ocsmányul, s az égen még egy tucatra való lebegett, röpködés közben gyorsan mozgó árnyéket vetettek.

- Itt vannak, mióta a kocsi bedöglött - mondta a férfi. - Mára szálltak le először a földre. Eleinte igen alaposan megfigyeltem, hogyan röpködnek, hátha egyszer felhasználhatom valami írásban. Ez ma már milyen nevetségesen hangzik.

- Igazán abba hagyhatnád - kérte az asszony.

- Csak beszélek - mondta a férfi. - Sokkal könnyebb, ha beszélek. De nem akarlak kínozni.

- Tudod, hogy nem kínozol - mondta az asszony. - Csak éppen olyan ideges vagyok, hogy nem tudok semmit csinálni. Azt hiszem, amennyire lehet, elviselhetővé kéne tenni a dolgot, míg a repülőgép megjön.

- Vagy nem jön meg.

- Kérlek, mondd meg, mit csináljak. Valamit biztosan csinálhatnék.

- Levághatnád a lábomat, az talán megállítja, bár nem nagyon hiszek benne. Vagy lelőhetsz. Most már jó lövő vagy. Én tanítottalak meg célozni, igaz?

- Kérlek, ne beszélj így. Felolvassak?

- Mit?

- Valamit a könyves csomagból, amit még nem olvastunk.

- Nem tudok figyelni rá - mondta a férfi. - Legkönnyebb beszélni. Veszekszünk, s azzal telik az idő.

- Én nem veszekszem. Én sose akarok veszekedni. Ne veszekedjünk többet. Akármilyen idegesek vagyunk is. Talán visszajönnek még ma az egyik kocsival. Talán megjön a repülő.

- Nem akarok mozdulni innen - mondta a férfi. - Semmi értelme, ha csak neked nincs könnyebbségedre.

- Ez gyávaság.

- Nem hagyhatnád meghalni az embert olyan kényelmesen, amilyen kényelmesen tud, anélkül hogy becsmérelnéd? Mire jó az, ha szidsz?

- Nem fogsz meghalni.
- Ne ostobáskodj. Már most haldoklom. Kérdezd meg azokat a dögöket. - Arrafelé nézett, ahol a hatalmas, mocskos madarak ültek, kopasz fejüket felborzolt tollaik közé süllyesztve. A negyedik is leereszkedett, gyorsan futott pár lépést, aztán lassan a többiek felé döcögött.
- Minden tábor körül ott vannak. Az ember észre se veszi őket. Ha nem hagyod el magad, nem halhatsz meg.
- Hol olvastad ezt? Milyen állati hülye vagy!
- Gondolj talán valami másra.
- Az istenért - mondta a férfi -, ez volt a foglalkozásom.
Egy darabig nyugodtan feküdt, s a síkság remegő hőségén keresztül a bozótos szélét nézte. Néhány Thomson-gazellát látott, kicsinek és fehérnek látszottak a sárga fényben, s messze egy csapat zebra emelkedett ki fehérén a zöld bozót háttéréből.
Kellemes tábor volt ez, nagy fák alatt egy domb tövében, jó vizet adott, s volt a közelben egy majdnem kiszáradt vízlyuk, ahová reggelenként homoki tyúkوك húztak.
- Nem akarod, hogy olvassak? - kérdezte az asszony. Vászonszéken ült a függöny mellett. - Szellő jön.
- Nem, köszönöm.
- Talán megjön a kocsi.
- Füttyülök a kocsira.
- Én nem.
- Te sok mindenre nem füttyülsz, amire én igen.
- Nem olyan sok mindenre, Harry.
- Nem innánk egyet?
- Állítólag rosszat tesz neked. Azt írja a Black, hogy tartózkodni kell mindenféle alkoholtól. Jobb, ha nem iszol.
- Molo! - kiáltotta a férfi.
- Igen, Bwana.
- Hozzál szódás whiskyt.
- Igen, Bwana.
- Jobb volna, ha nem innál - mondta az asszony. - Erre mondtam, hogy feladod. A könyv szerint rosszat tesz neked. Tudom, hogy rosszat tesz.
- Nem - mondta a férfi -, jót tesz.
Most hát elmúlik az egész, gondolta. Most már nem lesz többé alkalma befejezni. Így végződik hát, hogy civakodnak egy pohár whisky miatt. Mióta a jobb lába üszkösödni kezdett, nem volt fájdalma, s a fájdalommal együtt a borzadás is eltűnt, most már csak nagy fáradtságot érzett, és haragot, hogy ez a vége. Az, ami most közeledett, nem nagyon érdekelte. Éveken át gyötörte, de most önmagában nem jelentett semmit. Furcsa, milyen könnyű az egész, ha az ember elég fáradt. Most már sose írja meg azokat a dolgokat, amiket félretett, hogy majd később írja meg őket, ha már eleget tud, s jól megírhatja. Igen, legalább meg kellett volna próbálnia. Lehet, hogy az ember sose tudja megírni, azért teszi félre őket, s halogatja a kezdést. Nos, ezt most már sose fogja megtudni.
- Bárcsak ne jöttünk volna ide - mondta az asszony. Nézte őt, kezében tartotta a poharat, és ajkát harapdálta. - Párizsban nem kaptál volna ilyesmit. Mindig azt mondtad, hogy szereted Párizst. Maradhattunk volna Párizsban, vagy elmehettünk volna akárhová. Elmentem volna akárhová. Azt mondtam, oda megyek, ahova akarod. Ha vadászni akartál, elmehettünk volna Magyarországra, és kényelmesen élünk.
- Az a rohadt pénzed - mondta a férfi.
- Ez nem becsületes dolog - mondta az asszony. - Éppen

úgy a tied is volt mindig, mint az enyém. Otthagytam mindent, s mentem, ahova menni akartál, és megtettem, amit meg akartál tenni. De bárcsak sose jöttünk volna ide.

- Azt mondtad, nagyon tetszik.

- Mikor még rendben voltál. Most már gyűlölöm. Nem értem, mért történt ez a lábaddal. Mit tettünk, hogy ez történt velünk?

- Ha jól sejtem, én azt tettem, hogy elfelejtettem bejódózni, mikor először megkarcoltam magam. Aztán meg egyáltalán nem törődtem vele, mert sose fertőződtem meg. Később, mikor komisszá vált, akkor meg valószínűleg az bénította meg a kis ereket, és indította el az üszkösödést, hogy azt a gyenge karbololdatot használtam, mert a többi fertőtlenítő kifogyott. - Az asszonyra nézett. - Van még valami?

- Nem erre gondoltam.

- Ha egy jó szerelőt fogadunk a helyett a mezítlás kikuju sofőr helyett, az elzárta volna az olajat, és nem égett volna ki a kocsi csapágya.

- Nem erre gondoltam.

- Ha nem hagytad volna ott a rokonaidat, azokat az átkozott Old Westbury-i, saratógai, Palm Beach-i rokonaidat, és nem akaszkodtál volna rám.

- Hiszen szerettelek. Ez nem rendes dolog tőled. Most is szeretlek. Mindig szeretni foglak. Te nem szeretsz?

- Nem - mondta a férfi. - Nem hiszem. Sose szerettelek.

- Harry, mit beszélsz? Elment az eszed?

- Nem. Nincs eszem, ami elmenjen.

- Ne idd meg - mondta az asszony. - Kérlek, drágám, ne idd meg. Meg kell tennünk mindent, amit lehet.

- Tedd te - mondta a férfi. - Én fáradt vagyok.

Lelkében a karagatsi vasútállomást látta, ott állt csomagjával, s amott a Simplon-Orient fényoszlopa keresztülhasította a sötétséget, ő akkor hagyta el Tráciát a visszavonulás után. Ez is azok közé tartozott, amiket félretett, hogy majd megír azzal együtt, hogy a reggelinél kinéztek az ablakon, és havat láttak a bulgáriai hegyeken, és Nansen titkárnője megkérdezte az öregtől, vajon csakugyan hó-e az, s az öreg megnézi, és azt mondta, nem, ez nem hó. A hó még korai volna. És a titkárnő megismételte a többieknek, látjátok, nem az. Nem hó, mondták mind. Nem hó, tévedtünk. De bizony hó volt annak rendje és módja szerint, s ő belehajszolta őket, mikor elindította a lakosságcserét. És hóban gázoltak előre, míg meg nem haltak azon a télen.

Az is hó volt, ami abban az évben karácsony hetében esett fenn a Gauertalon, abban az évben, mikor a favágó házában laktak, ahol a nagy porcelánkályha a fele szobát elfoglalta, és bükkfalevéllal töltött matracon aludtak, akkoriban, mikor a szőkevény vérző lábbal jött a hóban.

Azt mondta, a rendőrség a sarkában van, s ők gyapjúharisnyát adtak neki, és szóval tartották a csendőröket, míg a nyomokat be nem fújta a hó.

Schrunzban karácsony napján úgy fénylett a hó, hogy elvakította az ember szemét, ha kinézett a Weinstube ablakán, s mindenkit látott hazajönni a miséről. Ott mentek fel a szán kicsiszolta, húgytól sárga úton, a meredek fenyőfás hegyek közt futó folyó mentén, vállukat nyomta a síléc, s ott siklottak le azon a hosszú gleccserpályán a Madlener-Haus fölött, a hó olyan sima volt a szemnek, mint a sütemény cukorbevonata, s könnyű, mint a süteménypor, s emlékezett a gyors siklás hangtalan suhogására, amint az ember könnyen lereppt, mint a

madár.

A hó akkoriban egy hétig a Madlener-Hausban fogta őket, a hóviharban lámpafénynél, füstben kártyáztak, a tétek egyre magasabbak lettek, és Herr Lent egyre többet vesztett. Végül mindenét elvesztette. Mindent, a Skischule díját, az évad hasznát, s aztán a tőkáját is. Maga előtt látta a hosszú orrával, amint felszedi a kártyát és "sans voir" indít. Akkor folyton játszottak. Ha nem volt hó, az ember játszott, ha túl sok hó volt, akkor is játszott. Eszébe jutott, mennyi időt is töltött el egész életében kártyázással.

De erről soha egy sort sem írt, sem arról a hideg, fényes karácsonyról, amikor Barker átrepült a síkság túlfeléről idelátszó hegyek gerincén, hogy az osztrák tiszték szabadságos vonalát bombázza, és géppuskával lőtte a szétszóródó, menekülő embereket. Emlékezett, hogy Barker utána lejött a kantinba, és mesélni kezdett. Teljes csend fogadta, és akkor valaki azt mondta: "Te rohadt, gyilkos csibész."

Ugyanazokkal az osztrákokkal mentek később síelni, akiket korábban öldöstek. Nem, nem ugyanazokkal. Hans, akivel egész évben együtt síezett, a császárvadászoknál szolgált valamikor, s amikor nyúlra vadásztak együtt abban a kis völgyben, a fűrészmalom mellett, a pasubiói harcokról, a perticai és asalonei rohamról beszélgettek, és erről soha egy szót nem írt. Sem Monte Cornóról, sem a Sieta Commumról, sem Arsiedóról.

Hány telet töltött Vorarlbergben és az Arlbergben?

Négyet, és emlékezett az emberre, aki a rókát árulta, mikor ők Bludenzbe mentek, ezúttal ajándékot venni, a jó kirsch cseresznyemagízére, a gyors siklás sustorgott a hókérgen szétfreccsenő porhóban, s az ember sikkantott: "Hi! Hó! Rolly-ó!" - mikor lesiklott a meredek utolsó szakaszán, először egyenesen, aztán három fordulóval keresztül a gyümölcsösön, s ki az árkon át a fogadó mögé a jeges útra. Az ember lecsatolta a kötést, lerúgta a léceket, és nekitámasztotta a fogadó falának, s benn, a füstös, újborszagú melegben harmonikáztak.

- Hol szálltunk meg Párizsban? - kérdezte az asszonytól, aki most Afrikában mellette ült egy vászonszéken.

- A Crillonban. Jól tudod.

- Miért tudnám?

- Mindig ott szálltunk meg.

- Nem. Nem mindig.

- Ott és St. Germainben, a Pavillon Henry-Quatreban. Azt mondtad, szeretsz ott lenni.

- A szeretet trágyadomb - mondta Harry. - És én vagyok a kakas, amelyik felrepül rá kukorékolni.

- Ha elmegy - mondta az asszony -, és akkor feltétlenül el kell pusztítanod mindent, amit hátrahagysz? Úgy értem, el kell vinned mindent? Meg kell ölnöd a lovadat és a feleségedet, és elégetned a kantárodát meg a fegyverzetet?

- Igen - mondta a férfi. - A te rohadt pénzed volt a fegyverzetem. A paripám és a fegyverzetem.

- Ne.

- Rendben van. Abbahagyom. Nem akarlak bántani.

- Most már egy kicsit késő.

- Úgy is jó. Akkor tovább bántalak. Ez szórakoztatóbb. Az egyetlen dolgot, amit igazán szívesen csináltam veled, azt most nem csinálhatom.

- Nem, ez nem igaz. Sok mindent szeretnél csinálni, és én mindent megcsináltam, amit akartál.

- Az isten szerelmére, hagyd abba a hengegést, jó?

Az asszonyra nézett, s látta, hogy sír.

- Ide hallgass - mondta. - Azt hiszed, ez neked mulatság? Nem tudom, miért csinálom. Úgy képzelm, megpróbálok ölni, hogy életben tartsam magam. Mikor beszélgetni kezdtünk, nem volt semmi baj. Nem akartam elkezdni, most meg olyan örült lettem, mint egy kakadu, és olyan kegyetlen vagyok hozzád, amilyen kegyetlen csak lehetek. Ne törődj vele, drágám, hogy mit mondok. Szeretlek, igazán. Tudod, hogy szeretlek. Sose szerettem senkit úgy, ahogy téged.

Belecsúszott a megszokott hazugságba, amiből élt.

- Nagyon kedves vagy.

- Te ringyó - mondta a férfi. - Te gazdag ringyó. Ez költészet. Tele vagyok most költészettel. Rothadással és költészettel.

- Hagyd abba, Harry, mért kell most ördöggé válnod?

- Nem szeretek itt hagyni semmit - mondta a férfi. - Nem szeretem hátrahagyni a dolgaimat.

Este volt már, eddig aludt. A nap lement a domb mögött, az egész síkságra árnyék borult, s a kisebb állatok a tábor közelében legelésztek; figyelte gyorsan bukdozó fejüket, csapkodó farkukat, most jól eltávolodtak a bozóttól. A madarak már nem a földön vártak. Mind fönn gubbasztott súlyosan egy fán. Nagyon megszaporodtak. Személyi inasa ott ült mellette.

- Memsahib elment vadászni - mondta a fiú. - Parancsol, Bwana?

- Semmit.

Az asszony elment egy kis húst lőni, s mert tudta, mennyire szereti ő figyelni a vadakat, jó messzire ment, hogy ne zavarja ezt a kis szögletét a síkságnak.

Mindig előrelátó volt, gondolta. Mindenben, amiről tudott, olvasott vagy hallott.

Nem az asszony hibája, hogy ő már mindenén túl volt, mikor összetalálkoztak. Honnan tudhatná egy asszony, hogy semmi sem igaz abból, amit mondasz; hogy csak megszokásból beszélsz, a kényelem kedvéért? Mióta nem érezte azt, amit mondott, sokkal több sikere volt az asszonyoknál, mint amikor még az igazat mondta nekik. Nem is annyira hazudott, inkább nem volt igazság, amit elmondjon. Kíélte a maga életét, végére ért, s aztán újraélte más emberekkel s több pénzzel, ugyanazokon a helyeken, a legjaván s néhány új helyen is.

Óvakodtál gondolkodni, s az egész nagyon pazar volt. Jó gyomorral voltál megáldva, s nem hullottál darabokra, mint a legtöbben, és megjátszottad, hogy egy szikrát se törődsz a régi munkáddal, most, hogy már nem végezheted. De magadban azt mondtad, írni fogsz ezekről az emberekről; a nagyon gazdagokról; mert te nem vagy közülük való, hanem csak kém vagy az országukban; és el fogod hagyni, és írsz róla, s ez egyszer valaki olyan írja meg őket, aki tudja, miről ír. De ő sose írja már meg, mert az elmaradó írás, a kényelem minden egyes napja, az életmód, amit megvetett, tompította a képességeit, s elpuhította akaratát annyira, hogy végül már egyáltalán nem dolgozott. Az ismerősök mindnyájan sokkal kellemesebbek voltak, ha nem dolgozott. Itt Afrikában volt a legboldogabb élete jó szakaszában, így hát ide jött, hogy újrakezdje. A lehető legkevesebb kényelemmel állították össze ezt a szafárit. Nem nélkülöztek, de fényűzően sem éltek, s úgy gondolta, ismét edzésbe kerülhet. Hogy valami módon ledolgozhatja a lelke zsírját, mint a bokszoló, aki a hegyekbe megy dolgozni és edzeni, hogy kiégesse testéből a felesleget.

Az asszonynak tetszett a dolog. Azt mondta, minden tetszik neki, ami izgató, ami a színhely változtatásával jár, ami új embereket hoz, ha a körülmények kellemesek. És ő azzal áltatta magát, hogy visszatér akarateréje a munkához. S ha most ez a vég - és tudta, hogy ez -, nem szabad maga ellen fordulnia, mint a kígyónak, amelyik önmagába mar, mert a gerince el van törve. Nem ez az asszony vétkes benne. Ha ő nincs, jött volna egy másik. Ha már hazugságban élt, megpróbál hazugságban meghalni. Lövést hallott a hegy túloldaláról.

Nagyon jól célzott ez a jó, ez a gazdag szajha, ez a kedves gondviselő, tehetségének szétrombolója. Ostobaság, hiszen maga roncsolta szét tehetségét. Azért hibáztassa ezt az asszonyt, mert jóltartotta? Ő rombolta szét tehetségét azzal, hogy nem használta, hogy elárulta magamagát, s azt, amiben hitt, a sok ivással, ami eltompította felfogását, lustasággal, tunyasággal és sznobsággal, göggel és előítélettel, tüzzel-vassal. Mi ez? Régi könyvek címjegyzéke? Egyáltalán mi volt az ő tehetsége? Tehetség volt a javából, de ahelyett, hogy használta volna, spekulált vele. Sose azt nézte, amit elvégzett, hanem mindig azt, amit el tudna végezni. És inkább valami mással kereste meg a kenyerét, nem tollal vagy ceruzával. Az is furcsa volt, úgy bizony, hogy ha beleszeretett egy új nőbe, annak mindig több pénze volt, mint az előzőnek. De amikor már nem szeretett, hazudott, mint most, ennek az asszonynak is, akinek mind közt a legtöbb pénze van, övé a világ minden pénze, akinek férje volt és gyerekei, aki szeretőket tartott, és elégedetlen volt velük, aki imádta őt mint író, mint férfit, mint társat és mint büszke tulajdonát; furcsa volt, hogy akkor, amikor már nem szerette, csak hazudott neki, többet tudott adni a pénzéért, mint akkor, amikor még igazán szeretett.

Mindnyájan arra születünk, amit csinálunk, gondolta. Ahhoz van tehetséged, amivel a megélhetésedet megszerzed, mindegy, hogy mivel. Ő életerőt adott el, ilyen vagy amolyan formában, egész életében, s ha az ember érzelmileg nem keveredik bele túlságosan, sokkal jobb árut ad a pénzért. Erre rájött, de most már ezt sem fogja megírni. Nem írja meg, bár igazán érdemes volna megírni. Most feltűnt az asszony, a tisztáson jött át a tábor felé. Lovaglónadrágot viselt, kezében hozta a puskáját. A két néger fiú egy Thomson-gazellát lógatott, úgy jöttek az asszony mögött. Még mindig csinos asszony, gondolta, és kellemes a teste. Nagyon tehetséges és hozzáértő az ágyban, nem szép, de ő szereti az arcát, rengeteget olvas, szeret lovagolni és vadászni, és kétségkívül túl sokat iszik. Férje meghalt, mikor még viszonylag fiatal asszony volt, s egy ideig két serdülő gyerekének szentelte magát, akiknek nem volt szükségük rá, s akiket feszélyezett, hogy körülöttük van, azután a lovainak, a könyveknek és az italnak. Szeretett olvasni este vacsora előtt, és olvasás közben szódás whiskyt ivott. Vacsoráig derekasan becsípett, s miután vacsoránál megivott egy üveg bort, rendszerint eléggé berúgott ahhoz, hogy elaludjék.

Ez még a szeretői előtt volt. A szeretői mellett nem ivott olyan sokat, mert nem kellett részegnek lennie, hogy elaludjék. Olyan ember volt a férje, aki sose untatta, s ezek most nagyon untatták. Akkor egyik gyereke repülőszerencsétlenség áldozata lett, s már nem kívánta a szeretőket, s az ital sem bódította: más életet kellett kezdenie. Hirtelen valósággal rettegni

kezdett az egyedülléttől. Szüksége volt valakire, akire felnézhet.

Nagyon egyszerűen kezdődött. Az asszonynak tetszett, amit ő írt, s mindig irigyelte az ő életmódját. Azt hitte, ő pontosan azt csinálja, amit akar. Azok a lépések, melyekkel megszerezte őt, s a mód, ahogy végül beleszeretett, mind egy szabályos folyamat részei voltak: az asszony új életét építette föl vele, ő pedig eladta azt, ami régi életéből megmaradt.

Eladta biztonságáért és persze kényelemért, ezt nem lehet tagadni, és még miért?

Nem tudta. Az asszony megvett volna neki bármit, amit akar. Ezt tudta. És micsoda remek nő. Legalább olyan szívesen fekszik le vele, mint bárki mással; még szívesebben is, mert gazdagabb, mert nagyon kellemes és hozzáértő, és mert sose csinál jeleneteket. És most ez az élet, amit az asszony kiépített magának, véget ér, mert ő két héttel ezelőtt nem használt jódót, mikor egy túske megkarcolta a térdét; éppen egy csapat víziantilop felé lopóztak, le akarták fényképezni őket, az állatok ott álltak felütött fejjel, figyelve, orrlükeik a levegőt ízlelgették, fülük kifeszült, hogy meghallják az első hangot, amitől a bozótba vágtatnak. Meg is ugrottak, mielőtt még levehette volna őket.

Az asszony ideért már.

Megfordította fejét a függőágyon, hogy feléje nézzen.

- Helló - mondta.

- Lőttem egy Thomson-bakot - mondta az asszony -, jó levesed lesz belőle, és csináltatok konzervtejjel krumplipürét a fiúkkal... Hogy érzed magad?

- Sokkal jobban.

- Pazar. Sejtettem, hogy jobban leszel. Aludtál, mikor elmentem.

- Jól aludtam. Messzire mentél?

- Nem. Csak körbe, a hegy túloldalára. Elég szépen lőttem a Thomsont.

- Nagyszerűen lősz, azt te is tudod.

- Szeretek vadászni. Szeretem Afrikát. Ha te rendben volnál, ez lenne életem legjobb mulatsága. Nem is tudod, milyen mulatságos veled vadászni. Szeretem ezt a vidéket.

- Én is szeretem.

- Drágám, nem is tudod, mennyire örülök, hogy jobban érzed magad. Nem bírtam, mikor amúgy éreztél magad. Ugye, többet nem beszélsz úgy velem? Megígéred?

- Nem - mondta a férfi. - Nem emlékszem, mit mondtam.

- Nem kell engem tönkretenned. Ugye, nem? Én csak egy középkorú asszony vagyok, aki szeret téged, és megtesz mindent, amit akarsz. Kétszer vagy háromszor már úgyis tönkretettek. Nem akarsz még egyszer tönkretenni, ugye?

- Szeretnék néhányszor tönkretenni az ágyban - mondta a férfi.

- Igen. Úgy jó tönkretenni. Arra teremtettek, hogy így tegyenek tönkre bennünket. A repülő holnapra itt lesz.

- Honnan tudod?

- Biztosra veszem. Itt az ideje. A fiúk már előkészítették a fát és a tüzet, a jelzőfüsthez. Ma is odamentem, és megint megnéztem. Van bőven hely leszállni, és a jelzőtüzek készen várnak mindkét oldalon.

- Miből gondolod, hogy holnap megjön?

- Biztosra veszem, hogy megjön. Már itt kellene lennie.

Aztán a városban elintézik a lábadat, s utána egypárszor jól tönkretesz. De nem ezzel a szörnyű beszéddel.

- Nem iszunk egyet? A nap lement.

- Gondolod, hogy jó, ha iszol?

- Egy pohárral feltétlenül.
- Iszunk egyet mind a ketten. Molo, letti dui whiskysoda!
- kiáltotta az asszony.
- Jobb lenne, ha felvennéd a moszkitócsizmádat - mondta neki a férfi.
- Előbb megfürdöm...

Míg sötétedett, ittak, s éppen a sötétség beállta előtt, mikor már nem volt elég világosság lőni, egy hiéna vágott át a tisztáson, ment megkerülni a hegyet.

- Ez a dög minden este keresztülmegy itt - mondta a férfi. - Két hete minden este.
- Ez csap akkora zajt éjszaka. Én nem törődöm vele. De mocskos állatok.

Amint így együtt ittak, s más fájdalom nem volt, csak a kényelmetlenség, hogy mindig ugyanabban a helyzetben kell feküdnie, a fiúk tüzet gyújtottak, árnyéka a sátrakra ugrott: most érezte, hogy megint belenyugszik ebbe a kellemes, magát feladó életbe. Az asszony valóban nagyon jó hozzá. Kegyetlen és igazságtalan volt vele délután. Pompás asszony, igazán nagyszerű asszony. És ekkor eszébe jutott, hogy meg fog halni.

Hirtelen sodrással jött, nem a víz vagy a szél sodrásával, hanem valami váratlan, gonosz szagú ürességgel, s a furcsa az volt, hogy a hiéna könnyedén lopakodott a szélén.

- Mi az, Harry? - kérdezte az asszony.
 - Semmi - mondta. - Jobb lenne, ha átmennél a másik oldalra. A szél irántira.
 - Kicserélte Molo a kötést?
 - Igen. Most éppen a bőrvizes kötés van rajtam.
 - Hogy érzed magad?
 - Kicsit kóválygok.
 - Megyek fürödni - mondta az asszony. - Mindjárt kész leszek. Veled eszem, aztán betesszük a függőágyat.
- Igen, mondta magában a férfi, jó, hogy abbahagytuk a veszekedést. Sose veszekedett sokat ezzel az asszonnyal, pedig azokkal az asszonyokkal, akiket szeretett, olyan sokat veszekedett, hogy végül is a veszekedés rozsdájával mindig elpusztították a kettejük dolgát. Túl sokat szeretett, túl sokat követelt, s mindent elnyűtt. Eszébe jutott az az idő, mikor egyedül volt Konstantinápolyban; Párizsban összevesztek, mielőtt eljött. Kurvázott egész idő alatt, és mikor túljutott rajta, és nem sikerült kiirtani a magányosságot, csak még fájóbbá tette, írt egy levelet a nőnek, az elsőnek, annak, aki otthagya, és elmondta, hogy sose tudta kiirtani magában... Egyszer azt hitte, őt látja a Regence mellett, s ettől egészen elgyengült és rosszul lett, és követett egy nőt, aki némiképpen hasonlított hozzá, végig a Boulevard-on, és félt, hogy rájön: nem ő az, félt, hogy elveszti azt az érzést, amit kiváltott belőle. Hisz mindenki, akivel lefeküdt, csak még jobban éreztette annak az egynek a hiányát. Mindegy, mit csinált az a nő; ő tudta, hogy nem gyógyíthatja ki magát ebből a szerelemből. A Clubban írta meg levelét, színjőzanon, New Yorkba címezte, s kérte az asszonyt, hogy a párizsi irodába írjon neki. Ez biztonságosnak látszott. És éjszaka a nagy sóvárgástól émelygős üresnek érezte magát belül, kódorgott a Taksim előtt, felszedett egy lányt, és elvitte vacsorázni. Utána elment vele táncolni, a lány rosszul táncolt, ott is hagyta egy buja örmény ribancért, aki úgy nekilódította a hasát, hogy csak úgy perzselt. Egy angol tüzér altisztától vette el, verekedés árán. A tüzér kihívta, és az utcán sötétben verekedtek a

macskaköveken. Kétszer megütötte erősen oldalt az állkapcsát, nem esett el, akkor már tudta, hogy nagy verekedés lesz. A tüzér a testére ütött, aztán a szeme mellé. Ő meglendítette a bal kezét, talált, a tüzér nekiesett, megmarkolta a kabátját, és letépte a ruha ujját, ő még kétszer fültövön vágta, s amikor ellökte magától, jobbal leütötte. A tüzér elesett, fejjel előre, s ő már futott is a lánnyal, mert hallotta, hogy a tábori csendőrök jönnek. Taxiba ültek, és kikocsikáztak a Rimmily Hissába a Boszporusz mellett, megkerülték, éppoly túlérétt volt, amilyennek látszott, de sima, rózsaszirmos, szirupos, sima hasú, nagy mellű, s nem kellett párna a feneké alá, s ő otthagya, mielőtt a lány fölébredt volna, elég slamposnak látszott első napvilágnál, neki meg karikás volt a szeme, mikor megjelent a Pera Palace-ban, kabátját a karján vitte, mert egyik ujja hiányzott.

Aznap éjszaka elment Anatóliába, s emlékezett rá, hogy később az úton egész nap mákföldek között lovagoltak - az ópiumért természetették a mákot -, s ettől végül milyen furcsa érzés támadt az emberben, s minden távolság csalóka volt, aztán odaértek, ahol a támadás megindult az újonnan érkezett Constantine-tisztekkel, akik frászt se tudtak, a tüzérség belelőtt a csapatokba, s az angol megfigyelő úgy sírt, mint egy gyerek.

Ezen a napon látott először halottakat fehér balettszoknyában és felfelé hajló végű bojtos cipőkben. A törökök állhatatosan és darabosan nyomultak előre, és ő látta, hogy a szoknyás emberek szaladnak, a tisztek közéjük lőnek, aztán maguk is szaladtak, s ő és az angol megfigyelő is szaladt, míg csak meg nem fájdult a tüdeje, szája megtelt bádögízzel, és megálltak néhány szikla mögött, s a törökök csak jöttek előre csapatokra szakadozva. Később olyan dolgokat látott, amiket elképzelni sem tudott, s még később ennél is rosszabbakat. S mikor visszakerült Párizsba, nem tudott róluk beszélni, még hallani se. És ott a kávéházban, mikor arra ment, egy amerikai költőt látott, előtte egy halom csészealj, és krumplicarcán ostoba kifejezés: a dadaista mozgalomról beszélgetett egy románnal, aki azt mondta, hogy Tristan Tzarának hívják, mindig monoklit viselt, és fájt a feje, és fenn a szobában már véget ért a veszekedés a feleségével, akit újból szeretett, véget ért az örület, boldog volt, hogy itthon van megint, s a hivatal felküldte postáját a lakására. Így aztán a választ arra a levélre, amit ő írt, behozták egyik reggel a tálcán, s amikor meglátta a kézírást, egész teste kihűlt, és megpróbálta a levelet egy másik alá csúsztatni. De a felesége megkérdezte: "Kitől jött az a levél, drágám?", és ez volt az előjáték vége.

Emlékezett rá, mennyi jó napot töltött velük, mindannyiukkal, s mennyit veszekedett. Mindig a legfinomabb helyeket választották ki veszekedésre. És miért veszekedtek mindig olyankor, mikor a legjobban érezte magát? Sose írt erről: először, mert sose akart senkit megbántani, azután meg úgy látszott, van elég írni való enélkül is. De mindig azt gondolta, hogy végül is megírja majd. Annyi írni való volt. Látta megváltozni a világot; nem pusztán az eseményeket; bár azokból is sokat látott, és megfigyelte az embereket, de látta a finomabb változásokat, s emlékezett rá, milyenek voltak az emberek más-más időkben. Benne volt, megfigyelte, s kötelessége volt írni róla; de most már nem fog.

- Hogy érzed magad? - kérdezte az asszony. Most jött ki a

sátorból a fürdő után.

- Jól.

- Nem ennél valamit? - Látta az asszony mögött Molót az összehajtható asztallal, s a másik inast a tányérokkal.

- Írni szeretnék - mondta.

- Kellene egy kis levest enned, hogy jó erőben maradj.

- Ma éjszaka meghalok - mondta. - Miért maradjak jó erőben?

- Kérlek, Harry, ne melodramázz - mondta az asszony.

- Mire való az orrod? A fele combom elrohadt már. Mi a fenének hülyéskedjek azzal a húslevessel? Molo, hozz whiskyt szódával.

- Kérlek, egyél levest - mondta az asszony lágyan.

- Rendben van.

A leves forró volt. Tartania kellett a csészét, míg kihűlt, akkor éppen csak lenyelte bokákolás nélkül.

- Rendes nő vagy - mondta. - Ne törődj velem.

Az asszony ránézett azzal a jól ismert, mindenkinek kedves arcával a Spur-ból és a Town and Country-ból, csak éppen az ital rontott rajta egy kicsit, csak éppen az ágy rontott rajta egy kicsit, de a Town and Country sose mutatta ezeket a jó melleket, azokat a hasznos combokat, és azokat a könnyű, gerincsimogató kezeket; ahogy nézte s látta az asszony mosolyát, megint megérezte a halált.

Most nem rohant rá. Csak egy fuvallat volt, mint a szélé, amidőn meglebben a gyertya, és a láng magasra csap.

- Később kihozatom a hálómát, és felakasztatom a fára, és tüzet rakatok. Ma éjszaka nem megyek a sátramba. Nem érdemes. Tiszta este van. Nem lesz eső.

Hát így hal meg az ember, suttogásokban, amiket nem hall.

Jó, nem lesz többé veszekedés. Ezt megígérheti. Az egyetlen élményt, amihez még sose jutott el, nem fogja most elrontani. Talán mégis. Az ember mindent elront. De talán mégse.

- Tudsz gyorsírni?

- Sose tanultam - mondta az asszony.

- Akkor rendben van.

Persze nincs is idő, bár úgy tűnt, mintha az élmény úgy összesűrűsödne, hogy az egészét bele lehetne foglalni egy bekezdésbe, ha az ember igazán elkapja.

Volt ott egy fehér malterrel tapasztott gerendaház magasan a tó fölött. Az ajtó mellett, rúdon harang lógott, azzal hívták enni az embereket. A ház mögött rétek voltak, a rétek mögött szálerdő. Egy sor jegenyefa vezetett le a háztól a kikötőig. A fok körül is nyírfák sorakoztak. A szálerdő szélében út vezetett fel a hegyre, az út mentén földszedret szokott szedni. Aztán a gerendaház leégett, s a puskák, amelyek szarvasláb fogason lógtak a nyílt tűzhely fölött, mind megégtek, az ólom beleolvadt a tárukba, a tusuk elégett, s utána ott feküdtek a hamuhalmon, amiből lúgot csináltak a nagy szappanüstökben, és ők megkérdezték Nagypát, hogy elvihetik-e játszani, s Nagypa azt mondta, nem. Mert hát azok még mindig az ő puskái voltak, sose vett újakat. Nem is vadászott többé. A házat újból felépítették ugyanazon a helyen, gerendákból, és fehérre festették, s a tornácról látta az ember a nyírfákat s hátrább a tavat; de puskák nem voltak már. A csövek, amelyek ép puska korukban a gerendaház falán szarvaslábbon lógtak, ott kinn feküdtek a hamuhalmon, és senki soha hozzájuk sem ért. A Fekete-erdőben, a háború után, kibéreltünk egy pisztrángos folyót, s két úton lehetett odajutni. Egyik lenn a völgyben vezetett Trilbergtől, körbe a völgyi úton, a fehér utat szegélyező fák árnyékában, aztán fel

egy mellékúton, amely felfelé vitt a hegyeken keresztül - egy sereg kicsi tanya nagy Schwarzwald házai mellett, s végül keresztezte a patakot.

A másik úton fel kellett kapaszkodni a meredek erdőszélen, azután átvágni a hegycsúcson, a fenyveseken keresztül, ki egy rét széléig, s ezen a réten keresztül a hídhöz. A folyó mentén nyírfák voltak, a víz nem volt nagy, hanem keskeny, tiszta és gyors, és ki-kiszélesedett ott, ahol kimosta a partot a nyírfák gyökere alatt. A trilbergi hotelban a tulajdonosnak kitűnő szezonja volt. Nagyon kellemesen éreztük magunkat s mindnyájan nagy barátságban voltunk. Következő évben kezdődött az infláció, ami pénzt a tulajdonos az előző évben keresett, az arra sem volt elég, hogy a szálloda megnyitásához készleteket vásároljon, és felakasztotta magát.

Ezt lediktálhatta az ember, de nem diktálhatta le a Place Contrescarpe-ot, ahol a virágárosok az utcán festették virágaikat, s a festék végigfolyt a járdán, ahol az autóbusz indult; a bortól és rossz Törköly (franciául)marctól mindig részeg öregembereket és asszonyokat; a gyerekeket, akiknek csöpögött az orruk a hidegben; a mocskos izzadság, szegénység és részegség szagát a Café des Amateurs-ben, s a kurvákat a Bal Musette-ben, amely fölött laktak. A portásnőt, aki fülkéjében mulattatta a Garde Republicaine lovasát, a katona lósörény forgós sisakja egy széken hevert. A Bérlő, lakó (franciául)locataire-t az előcsarnok végében, akinek a férje bicikliversenyző volt, s az asszony örömét akkor reggel a Crêmerie-ben, mikor kinyitotta a l'Autót, s látta, hogy a férje harmadiknak futott be a Paris Tours-on, első nagy versenyén. Elpirult, nevetett, azután felment a lépcsőn sírva, kezében a sárga sportújsággal. A Bal Musette-et vezető asszony férje taxisofőr volt, s amikor ő, Harry, a hajnali repülőgéppel utazott el, ébresztőnek a sofőr kopogtatott az ajtón, s mindketten megittak egy pohár fehérbort a bádогоzott söntéasztalnál, mielőtt elindultak. Ismerte szomszédjait ebben a negyedben, mert mindegyik szegény volt.

A Place körül kétfajta ember lakott: a részegesek és a sportbolondok. A részegesek italba ölték szegénységüket; a sportolók testgyakorlással vezették le. A kommünárok leszarmazottai voltak, s vívódás nélkül tudták a maguk politikai hitvallását. Tudták, ki lőtte le az apjukat, a rokonaikat, fivéreiket és barátaikat, mikor a versailles-i csapatok bevonultak, s elfoglalták a várost, a kommün után, és kivégeztek mindenkit, akit elfogtak, ha kérges volt a tenyere, sapkát viselt, vagy bármilyen más jelét annak, hogy munkás. És ebben a szegénységben, ebben a negyedben, lómészárszékkal és egy borszövetkezettel átellenben az utcán, írta meg a kezdetét mindannak, amit később alkotni készült. Nem volt még egy része Párizsnak, amelyet ennyire szeretett volna, a terpeszkes fák, a régi, fehér vakolatú, alul barnára festett házakat, az autóbusz hosszú, zöld vonalát a kerek téren, a bíbor virágfestéket a járdán, a hirtelen leereszkedést a Cardinal Lemoine meredekén a folyóhoz, s a másik irányban a rue Mouffetard keskeny, nyüzsgő világát. Az utcát, amely felfelé vitt a Panthéonhoz, s a másikat, amelyen biciklivel szokott menni, az egyetlen aszfaltos utcát az egész negyedben, amelyen simán futott a kerék, a magas, keskeny házakat és az olcsó, magas szállót, ahol Paul Verlaine meghalt. A lakosztályuknak csak két szobája volt, s neki külön szobája a szálloda legfelső emeletén, hatvan frankjába került havonta, ott írt, s rálátott

Párizs háztetőire, kéményeire s valamennyi dombjára. A lakosztályból csak a fa- és szénkereskedő boltját látta az ember. A szenes bort is árult, rossz bort. Meg az aranyos lófejre a lómészárszék fölött, a nyitott ablakban függő aranysárga és vörös lóhúsokra, s a zöldre festett borszövetkezetekre, ahol a borukat vették; jó és olcsó bort. A többi: vakolt falak és a szomszédok ablakai. A szomszédok, akik kinyitották az ablakot, és felhangzott a beszélgetés moraja, ha valaki részegen lefeküdt az utcán, nyögött és hörgött, mert elfogta a jellegzetes francia Részegség (franciául)ivresse, amiről azt harsogta füledbe a propaganda, hogy nem létezik.

"Hol a rendőr? Ha nincs rá szükség, mindig itt van a szarházi. Alszik valami kapusnövel. Hívjátok a hekust." Míg valaki kidöntött egyik ablakból egy vödör vizet, s a nyögés megszűnt. "Mi az? Víz. Aha, okos dolog." És becsukódtak az ablakok. Marie, a Háztartási alkalmazott (franciául) femme de ménage tiltakozott a nyolcórás munkanap ellen: "Ha a férj este hatig dolgozik, csak kicsit rúg be hazafelé jövet, és nem szór el túl sok pénzt. Ha csak ötig dolgozik, minden este részeg, s az embernek nincs pénze. A munkásember felesége szenved meg, ha rövidebb a munkanap."

- Nem ennél még egy kis levest? - kérdezte most az asszony.

- Nem, nagyon szépen köszönöm. Irtó jó.

- Próbáld meg egy keveset enni.

- Egy szódás whiskyt szeretnék.

- Nem tesz jót neked.

- Nem. "Rosszat tesz nekem." Cole Porter írta a szöveget és a zenét. "Mert tudom, hogy megőrülsz értem."

- Tudod, hogy szeretem, ha iszol.

- Ó, igen. Csak éppen rosszat tesz.

Mikor megy már el, gondolta. Mindenem megvan, amit kívánok. Nem mindenem, de minden, ami itt elérhető. Igen-igen fáradt volt. Túlságosan fáradt. Aludni fog egy kicsit. Csöndesen feküdt, s a halál nem járt körülötte. Alighanem elkerült, valami más utca felé. Másodmagával jár, biciklin, s tökéletesen nesztelenül a kövezeten. Nem, sose írt Párizsról. Arról a Párizsról, amellyel törődött. De mi van a többivel, mindazzal, amit sose írt meg?

Mi van a tanyával és a zsályabozót ezüstös szürkességével, az öntözőárcok gyors, tiszta vizével, s a lucerna nehéz zöldjével? Az ösvény felvezetett a hegyekbe s a baromnyáron olyan félenk volt, mint a szarvasok. A sikoltozás, az állandó zaj, a lassan mozgó tömeg nyomán felkavargó por, mikor az ember lehajtotta őket ősszel. És a hegyek mögött az esti világosságban tisztán, élesen kirajzolódó csúcs s a lovaglás az ösvényen, a völgyet besugárzó holdfényben. Eszébe jutott, hogy a sötétben a ló farkát fogva jött keresztül a szálerdőn, mert nem lehetett látni, és eszébe jutottak az elbeszélések, amiket meg akart írni.

A féleszű háziszolga, akit akkoriban a tanyán hagytak, s megmondták neki, hogy ne engedjen senkinek szénát elvinni, s az a folyóelágazástól jövő vén bitang, aki megverte a fiút, mikor az nem engedte abrakhoz nyúlni. A fiú elküldte, s az öreg azt mondta, megint megveri. A fiú kihozta a puskát a konyhából, s lelőtte az öreget, mikor az a magtárba akart menni, s amikor visszajöttek a tanyára, már egy hete halott volt, megfagyva feküdt a karámban, a kutya kikezdték. Ami megmaradt belőle, azt takaróba csavarva szánra pakolták, odakötötték, s

rábeszéltek a fiút, hogy segítsen húzni, s közülük ketten nekieredtek az úton sível, hatvan mérföldet mentek a városig, hogy átadják a fiút. Az nem is álmodta, hogy letartóztatják. Azt hitte, a kötelességét teljesítette, ők barátai, és jutalmat fog kapni. Segítette behúzni az öregembert, hogy mindenki megtudja, milyen rossz volt az öreg, abrakot akart lopni a máséból, s amikor a seriff feltette rá a bilincset, nem hitt a szemének. Aztán sírni kezdett. Ezt a történetet is eltette, hogy majd megírja. Legalább húsz jó történetet hozott onnan, és egyet sem írt meg. Miért?

- Mondd meg nekik, miért - mondta.

- Mit miért, drágám?

- Semmit.

Az asszony nem ivott most már, mióta vele van. De ha ő élve marad, nem fog írni róla, ezt tudta. Sem a többiekről. A gazdagok unalmasak, és túl sokat isznak, vagy túl sokat picsipacsiznak. Unalmasak, és ismétlik magukat. Eszébe jutott szegény Julian, s a romantikus borzadása a gazdagoktól, s egyik története, amelyet így kezdett el: - A nagyon gazdagok mások, mint te meg én. - És erre valaki azt mondta Juliannak: - Igen, több pénzünk van - de Julian ezt nem találta humorosnak. Ő maga azt hitte, a gazdagok valami különösen varázslatos fajta, s amikor rájött, hogy nem, ugyanúgy letört, mint élete során bármi más okból.

Megvetette azokat, akik letörtek. Az embernek nem kell rokonszenveznie velük, ha meg is érti őket. Ő legyőz akármit, gondolta, mert semmi sem sebzi meg, ha nem törődik vele.

Rendben van. Nem fog törődni a halállal. A testi fájdalomtól mindig rettegett. Állta a fájdalokat úgy, mint bármelyik férfi, ha nem tartottak túl soká, és nem meritették ki, de most volt itt valami, ami iszonyúan kínozza, s amikor érezte, hogy már-már megtörik tőle, akkor megszűnt a fájdalom.

Eszébe jutott, hogy egyszer régen Williamsont, a tűzértisztet egy német járőr valamelyik tagja nyeles gránáttal eltalálta, mikor éjszaka a szögesdróton mászott át, és Williamson sikoltva kért mindenkit, hogy öljék meg. Kővér ember volt, nagyon bátor és jó tiszt, bár nagyon szerette a fantasztikus mutatványokat. De akkor éjszaka fennakadt a szögesdróton, egy rakéta megvilágította, a belei ráomlottak a szögesdrótra, s amikor még élve behozták, úgy kellett levágniuk a drótról. - Lőj le, Harry. Az isten szerelmére, lőj le. - Egyszer vitatkoztak azon, hogy az Úr sose mér az emberre olyat, amit az ember nem bír ki, s valaki ezt azzal az elmélettel magyarázta, hogy bizonyos idő múltán a fájdalom magától távozik. De sose felejtje el Williamsont s azt az éjszakát. Semmi sem távozott Williamsontól, míg be nem adta neki az összes morfiumtablettát, amit mindig magával hordott a maga használatára, s a morfium se hatott elég gyorsan.

Ez azért, amit eddig érzett, nagyon könnyű volt: s ha nem lesz rosszabb ezután sem, nincs miért gyötrődnie. Csak éppen szívesebben volna jobb társaságban.

Gondolkozott egy kicsit arról a társaságról, amelyet maga mellett szeretne látni.

Nem, gondolta, ha valaki mindent nagyon sokáig, túl hosszan és nagyon későn csinál, nem számíthat rá, hogy az emberek mellette maradnak. Az emberek mind hazamentek. Vége az estélynek, egyedül maradt a ház asszonyával. Ugyanúgy elunom ezt a haldoklást, mint minden mást,

gondolta.

- Dögunalmas - mondta hangosan.

- Micsoda, drágám?

- Minden, amit az ember átkozottul sokáig csinál.

Nézte a felesége arcát, nézte, maga és a tűz között volt.

Az asszony hátradőlt a széken, a tűzfény megvilágította kellemes vonású arcát, s Harry látta rajta, hogy álmos. A hiéna most felüvöltött éppen a tűzfény határán túl.

- Írtam - mondta. - De elfáradtam.

- Gondolod, hogy tudsz majd aludni?

- Alighanem. Miért nem fekszel le?

- Szívesen üldögélek itt veled.

- Nem érzel semmit furcsát? - kérdezte.

- Nem. Csak egy kicsit álmos vagyok.

- Én érzek - mondta a férfi.

Megint érezte a halál közeledését.

- Tudod, az egyetlen dolog, amit nem vesztettem el, a kíváncsiság - mondta az asszonynak.

- Soha semmit nem vesztettél el. Nálad teljesebb embert nem ismertem.

- Szent isten! - mondta a férfi. - Milyen keveset tud egy asszony. Mi ez? Az intuíciód?

Mert akkor éppen odajött a halál, fejét lehajtotta a függőágy végére, s ő érezte leheletének szagát.

- Egy percig se hidd el a kaszát meg a koponyát. Éppúgy lehet két biciklis rendőr is, vagy egy madár. Vagy lehet olyan tömpe orra, mint a hiénának.

Most már jött, közeledett feléje, de már nem volt alakja. Csak helyet foglalt el.

- Mondd neki, hogy menjen el.

Nem ment el, s még egy kicsit közelebb jött.

- Pocsék leheleted van - mondta neki. - Te rossz szagú dög.

Még közelebb jött hozzá, s ő most már nem tudott szólni hozzá, amaz pedig, mikor látta, hogy nem tud beszélni, kicsit közelebb jött, ő megpróbálta beszéd nélkül elküldeni, de csak jött, egész súlya mellére nehezedett már, s ott kuporgott, ő pedig nem tudott se mozdulni, se beszélni, de hallotta, mikor az asszony azt mondja: "Bwana elaludt. Vegyétek le szép finoman a függőágyat, és vigyétek be a sátorba."

Nem tudott szólni az asszonynak, hogy küldje el a közeledőt, az meg kuporgott rajta, egyre súlyosabban, s nem engedte lélegzeni. És akkor, mikor a függőágyat felemelték, hirtelen minden rendbe jött, s a súly elment a melléről.

Reggel volt már jó ideje, s akkor meghallotta a gépet. Nagyon kicsinek látszott, tág kört írt le, a fiúk kiszaladtak, és meggyújtották a tüzet petróleum segítségével, és fűvet hánytak rá: a sík terület mindkét végén két nagy füstoszlop emelkedett a levegőbe, a reggeli szellő a tábor felé fújta őket, s a gép még két kört írt le, most már alacsonyan, azután lesiklott, egyenesbe állt, és puhán földet ért, és a jó öreg Compton ballagott feléje, bőr munkanadrágban, gyapjúsövet kabátban és barna nemezkalapban.

- Mi baj, öregem? - kérdezte Compton.

- A lábam - mondta. - Reggelizel?

- Köszönöm. Csak egy kis teát innék. A Lepkével jöttem, tudod. Nem tudom elvinni a Memsahibot. Csak egy embernek van hely. A kocsid úton van már.

Helen félrevonta Comptont, s valamit mondott neki.

Compton még vidámabban jött vissza.

- Egykettőre benn leszünk - mondta. - Visszajövök a

Meméért. Félek, hogy le kell szállnom Arushában
üzemanyagért. Jobb, ha indulunk.

- És a tea?

- Tudod, igazában nem is kívánom.

A fiúk felkapták a függőágyat, megkerülték vele a
sátrakat, végigcipelték a szikla mentén, ki a síkságra, s
elmentek a máglyák mellett, amelyek most fényesen
lobogtak, a fű egészen elégett, a szél felszította a
tüzet, s odaértek a kis géphez.

Nehezen emelték be, de amikor már benn volt, hátradőlt a
bőrülésen, s a lábát mereven kitámasztotta Compton
ülésének egyik oldalán. Compton elindította a motort, és
beszállt. Harry integetett Helennek és a fiúknak, s
amikor a kattogás a régi, jól ismert bögésbe csapott át,
körbefordultak, Compton a varacskosdisznó-üregeket
figyelte, úgy zörögtek, mennydörögtek végig a tüzek közt
elterülő szakaszon, s az utolsó zökkenéssel
felemelkedtek, s ő látta őket odalenn állni, a tábor a
domb mellett ellaposodott, a síkság kiszélesedett,
facsoportokat látott s ellaposodó bozótokat, a vadváltók
simán futottak a száraz vízgödörhöz, s látott egy új
víztárolót is, amelyről eddig nem tudott. A zebráknak
most kicsi, kerek hátuk volt, s a gnúk nagy fejű pontok,
mintha felfelé kapaszkodtak volna, hosszú csapatokban
vonultak a síkságon, és szétugrottak, mikor a repülő
árnyéka közeledett feléjük, most apróknak látszottak,
mozgásukból hiányzott a vágta, s a síkság szürkésárgán
terült el a szemhatárig, s elöl Compton gyapjuszövetes
háta és barna nemezkalapja. Aztán az első dombok fölött
jártak, s a gnúk jöttek felfelé rajtuk, s aztán a hegyek
felett repültek, váratlan szakadékok nyíltak zölden
emelkedő erdőkkel, és áthatolhatatlan, sűrű bambusz a
lejtőn, azután ismét csúcsokba és szakadékokba faragott
erdők jöttek, míg át nem értek a hegyen, a dombok
ellejtősődtek, azután újabb síkság jött, most forró volt
és bíborszínű, és imbolygott a hőségtől, és Compie
visszapillantott, megnézte, hogyan állja ő ezt az
utazást. Aztán újabb hegyek bukkantak fel sötéten.
És aztán ahelyett, hogy Arushába mentek volna, balra
fordultak, Compton nyilván kiszámította, hogy elegendő az
üzemanyaguk, s amikor lenézett, rózsaszín szitáló felhőt
látott úszni a föld felett s a levegőben, mint a hóvihár
első hópelyheit, amelyek a semmiből tűnnek elő, s tudta,
hogy a sáskák húznak fel délről. Aztán emelkedni kezdett
a gép, s mintha kelet felé repültek volna, aztán
elsötétedett, viharba kerültek, az eső olyan sűrű volt,
mintha vízesésen keresztül repülnének, aztán kifutottak
belőle, Compie hátrafordította a fejét, vigyorgott, és
előremutatott, s ott, előttük, mindent betöltve,
szélesen, mint a világ, hatalmasan, magasan és a
napsütésben hihetetlenül fehérén emelkedett a
Kilimandzsáró négyszögletes csúcsa. S akkor már tudta,
hogy odamennek.

A hiéna éppen akkor hagyta abba a vonítást az éjszakában,
s valami furcsa, emberi, csaknem síró hangba csapott át.
Az asszony hallotta, és nyugtalanul mocorgott. Nem ébredt
fel. Álmában otthon volt Long Islandon, a lánya társasági
bemutakozását megelőző estén. Valamiképpen ott volt az
apja is, és nagyon goromba volt. Aztán olyan hangos lett
a hiéna üvöltése, hogy felébredt, s egy percig nem tudta,
hol van, és nagyon félt. Fogta a zseblámpáját, s
odavilágított a másik függőágyra, amelyet behoztak,
miután Harry elaludt. Látta Harry testét a moszkítóháló
alatt, de a lába valahogyan kicsúszott, s a függőágy

mellett lógott. A kötés teljesen lejött, nem tudott ránézni.

- Molo! - kiáltotta. - Molo! Molo!

- Harry! Harry! - mondta azután. Majd hangosabban: - Harry, Harry drágám!

Nem kapott választ, s nem hallotta a férfi lélegzését. Kinn, a sátoron kívül a hiéna ugyanolyan furcsán vonított, mint amikor felébresztette. De most nem hallotta a szíve dobogásától

Szász Imre fordítása